

## Dagordning för förbundsårsamlingen – förslag

**Tid:** Onsdagen den 18 mars 2020 kl 08:30 – 15:00

**Plats:** Lokal Fröding, Karlstads universitet. Adress: Universitetsgatan 2, Karlstad.

	Ärende / Föredragande	Åtgärd	Bilagor
1.	Mötets öppnande	Ordförande hälsar välkommen	--
2.	Programmet för förbundsårsamlingen	Information	--
3.	Upprop		--
4.	Välkomnande av nya rektorer och förvaltningschefer el. motsv.		--
5.	Beloppsgränser och röstetal	Information	--
6.	Adjungeringar	Beslut	--
7.	Val av justeringsperson	Beslut	Förslag: Ann-Christine Larsson Ljung
8.	Godkännande av föredragningslista - Övriga frågor	Beslut	Förslag till föredragningslista
9.	Protokoll från förbundsårsamlingens sammanträde på Karolinska Institutet den 23 oktober 2019	Beslut	Protokoll
10.	Förbundsärenden <ul style="list-style-type: none"> <li>• Verksamhetsberättelse för 2019</li> <li>• Ekonomisk rapportering 2019</li> <li>• Revisorernas berättelser och frågan om ansvarsfrihet för styrelsen</li> </ul>	Beslut	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Verksamhetsberättelse för 2019</li> <li>- Ekonomisk rapportering</li> <li>- Revision: <ul style="list-style-type: none"> <li>o Revisionsberättelse</li> <li>o Granskningsberättelse</li> </ul> </li> </ul>
11.	Utseende av valberedning	Beslut	
12.	Policy för uttalanden	Beslut	
13.	Examensordningsgruppen – diskussion kring förslag <i>Ylva Fältholm</i>	Diskussion	
14.	Autonomiworkshop (inkl kaffe)	Workshop	Pm om SUHF:s arbete med autonomifrågorna
15.	Rekommendation om hantering av oredlighet <i>Eva Wiberg och Stefan Eriksson</i>	Beslut	Förslag till rekommendation

16.	Läraryrkesgruppen <i>Kerstin Tham och Maria Jarl från arbetsgruppen för läraryrkesutbildning</i>	Information	Underlag från SUHF till regeringens satsning Samling för fler lärare, möte den 14 februari 2020
17.	Digital@Idag <i>Oscar Stege Unger och Susanne Ackum från Digital@Idag</i>	Information	Beskrivning av Digital@Idag
18.	Ekonomisk impact-projekt <i>Katarina Bjelke</i> <i>Andy Logan, Oxford Economics</i>	Information	The economic impact of Swedish universities in 2017-18, rapport från Oxford Economics
19.	SFS kommande arbete <i>Matilda Strömberg och Simon Edström, SFS</i>	Information	--
20.	Agenda 2030 <i>Johanna Adami</i>	Information och diskussion	Rapport
21.	Information från presidiet - Almedalen 2020 (28 juni – 5 juli) - Rektorsinternat 19-21 augusti, Nääs Fabriker - Presidiedagar - EUA	Information	Protokoll från styrelsemöten finns på förbundets hemsida: <a href="https://suhf.se/om-suhf/styrelsen/">https://suhf.se/om-suhf/styrelsen/</a>
22.	Information från arbetsgrupperna - Expertgruppen för kvalitetsfrågor <i>Stephen Hwang</i> - Fastighetsgruppen <i>Peter Liljenstolpe och Jörgen Svensson</i> - Internationaliseringsgruppen <i>Agneta Marell</i>	Information	--
23.	Inbjudan till årskonferens (20/10) och förbundsårsamling (21/10) på Röda Korsets Högskola den 20-21 oktober 2020	Information	--
24.	Förbundsårsamlingar 2021	Beslut	- Vårens möte den 10 mars på Mälardalens högskola i Eskilstuna - Årskonferens och höstens möte den 19-20 oktober på Luleå tekniska universitet
25.	Övriga frågor	Diskussion	--
26.	Mötet avslutas	Ordförande avslutar mötet	--

Om inte annat anges är ordförande eller generalsekreterare föredragande.



**Missiv till punkt 9**  
Förbunds församlingen  
den 18 mars 2020

## **Protokoll från förra förbunds församlingen**

### **Dokument**

- Protokoll förbunds församlingens sammanträde på Karolinska Institutet den 23 oktober 2019

### **Förslag**

*Förbunds församlingen beslutar att lägga protokollet från förbunds församlingens sammanträde på Karolinska Institutet den 23 oktober 2019 till handlingarna.*

### **Bakgrund**

Senaste förbunds församlingen ägde rum på Karolinska Institutet.



Sveriges universitets-  
och högskoleförbund

2019-12-13  
Dnr. 0040-19

## **Protokoll fört vid förbundsårsamlingens sammanträde på KI den 23 oktober 2019**

Närvarolista, bilaga 1

### **1. Mötets öppnande**

Ordförande Astrid Söderbergh Widding hälsade alla välkomna till förbundsårsamlingen. Ett särskilt tack riktades till KI för värdskapet.

En övrig fråga anmäldes: Gästprofessorer (Birgitta Bergvall Kåreborn).

### **2. Programmet för förbundsårsamlingen**

Ordförande presenterade programmet för dagen.

### **3. Upprop**

Generalsekreteraren Marita Hilliges förrättade upprop.

### **4. Välkomnande av nya rektorer och förvaltningschefer eller motsvarande**

Louise Beskow, tillträdande förvaltningschef Röda Korsets högskola, Kerstin Jacobsson, universitetsdirektör KTH, Caroline Sjöberg, universitetsdirektör Uppsala universitet, Roger Klinth, rektor Ersta Sköndal Bräcke högskola, Micael Melander, förvaltningschef Högskolan i Gävle, Katarina Bjelke, universitetsdirektör KI, Helena Wessman, rektor Kungl.

Musikhögskolan, Therése Ivey Gardell, universitetsdirektör Linnéuniversitetet samt Maria Knutsson Wedel, rektor Sveriges lantbruksuniversitet hälsades särskilt välkomna.

### **5. Beloppsgränser och röstetal**

Marita Hilliges informerade om beloppsgränserna för röstetal och antal röster per lärosäte.

### **6. Adjungeringar**

Förbundsårsamlingen beslutade att adjungera: SUHF:s kansli (Marita Hilliges och Linda Gerén) för hela mötet, SFS presidium (ordförande Matilda Strömberg och vice ordförande Simon Edström) för hela mötet, Stefan Eriksson från Uppsala universitet under § 13, Wilhelm Widmark, bibliotekschef vid Stockholms universitet under § 15, Karin Röding, generaldirektör vid Universitets- och högskolerådet under § 23 samt Curt Karlsson och Andrew Casson, Högskolan Dalarna under § 24.

### **7. Val av justeringsperson**

Förbundsårsamlingen utsåg Katarina Bjelke, Karolinska Institutet, att jämte ordförande justera dagens protokoll.

### **8. Godkännande av föredragningslista**

Förbundsårsamlingen godkände förslaget till föredragningslista.

## 9. Protokoll från föregående sammanträde

Protokollet från förbundsårsamlingens sammanträde på Högskolan i Gävle den 13 mars 2019 godkändes och lades till handlingarna.

## 10. Förbundsärenden

### A. Medlemsavgifter för 2020

Förbundsårsamlingen fastställde SUHF:s medlemsavgifter för 2020 till sammanlagt 7,3 miljoner kronor. Förbundsårsamlingen beslutade att inga arvoden eller resekostnader utgår från SUHF:s budget för ledamöter i arbetsgrupper, utan att dessa täcks av vederbörandes huvudman. Eventuella undantag för personer utan organisationstillhörighet ska beslutas av presidiet.

### B. Beloppsgränser för röstetal 2019-2020

Förbundsårsamlingen tog del av beloppsgränserna för röstetal fastställda vid förbundsårsamlingen den 21 oktober 2018:

Antal röster	Beloppsgräns 2019-20 (tkr)
1	0 – 424 000
2	424 001 – 1 352 000
3	1 352 001 – 4 078 000
4	4 078 001 –

### C. Verksamhetsplan för SUHF 2020

Förbundsårsamlingen antog verksamhetsplanen för 2020 enligt förslag.

## 11. SUHF:s kapital och framtida medlemsavgifter

Marita Hilliges redogjorde för bakgrunden till frågan. Förbundets samlade kapital har tidigare diskuterats vid förbundsårsamlingen. I den diskussionen lades ett förslag fram om att låta verksamheten under några år använda en del av kapitalet så att det dåvarande samlade kapitalet minskades med ungefär hälften. Vid tillfället föreslogs även att förbundet därefter ska övergå till en indexbaserad finansieringsmodell avseende medlemsavgifterna.

Förbundsårsamlingen beslutade att SUHF:s verksamhetsvolym ska planeras så att det totala kapitalet når en målnivå motsvarande omsättningen för ett halvårs verksamhet, strävan ska därefter vara att bibehålla denna nivå. När målnivån har nåtts, övergår förbundet till en indexbaserad finansieringsmodell avseende medlemsavgifterna. Den indexbaserade modellen ska följa den årliga ökningen av lärosätenas totala omsättning.

## 12. Enskilda högskolan Stockholm – ansökan om medlemskap

Enskilda Högskolan Stockholm AB (EHS) inkom den 17 juni 2019 med en ansökan om att bli medlem i SUHF. Marita Hilliges lämnade en kort presentation av EHS och dess verksamhet och organisation. Styrelsen menar att Enskilda högskolan Stockholm uppfyller de uppställda kriterierna för medlemskap enligt SUHF:s stadgar.

Förbundsårsamlingen beslutade att Enskilda Högskolan Stockholm AB från och med den 1 januari 2020 blir medlem i SUHF.

**13. Hantering av oredlighet – rekommendation**

Eva Wiberg, Göteborgs universitet, och Stefan Eriksson, Uppsala universitet, redogjorde för förslaget till rekommendation samt hur det har förankrats. Förslaget innehåller rekommendation av kodex för forskningens integritet, definitioner av avvikelser från god sed i forskning samt hanteringsordning för misstankar om allvarliga avvikelser från god sed.

Förslaget behandlades vid en nationell workshop i september då ett 90-tal personer deltog och sändes därefter ut på remiss till lärosätena. Synpunkter från remissomgången presenterades för förbunds församlingen.

Förbunds församlingen diskuterade förslaget till rekommendationen. Synpunkter som framkom berörde svårigheten med avgränsningen mot den nationella nämnden, rättssäkerhet och möjligheten att överklaga, frågan om preskriptionstid, mm.

Förbunds församlingen uppdrog åt styrelsen att arbeta vidare med frågan utifrån diskussionerna.

**14. Inspel till den forskningspolitiska propositionen**

Astrid Söderbergh Widding inledde punkten med en redogörelse för de tidigare tillfällen då SUHF:s inspel har behandlats. Det utarbetade förslaget till inspel presenterades.

Förbunds församlingen diskuterade förslaget och gav styrelsen i uppdrag att justera med utgångspunkt från diskussionerna. Därefter ska inspelet skickas till Utbildningsdepartementet.

**15. Information från Bibsam om aktuella avtal samt diskussion**

Wilhelm Widmark, överbibliotekarie vid Stockholms universitet, informerade förbunds församlingen om aktuella avtal och förhandlingar med förlagen. Förbunds församlingen lämnade sitt enhälliga stöd till Bibsam-konsortiet att gå vidare med förhandlingarna och slutföra avtalen. I diskussionen berördes även kostnader för perioden utan avtal med Elsevier.

**16. Studenterna har ordet**

Matilda Strömberg, ordförande, och Simon Edström, vice ordförande, informerade om pågående arbete och kommande satsningar inom SFS.

**17. Almedalen 2020**

Marita Hilliges meddelade att SUHF vanligen genomför fyra seminarier under Almedalsveckan. På tisdagen genomförs ett seminarium tillsammans med SFS. På onsdag eftermiddag genomfördes tre seminarier i egen regi. Förbunds församlingen lämnade sitt stöd till ett liknande upplägg i Almedalen 2020. SFS förklarade sitt intresse för det gemensamma seminariet.

Vad gäller för seminarierna föreslogs bland annat lärosätenas autonomi, Agenda2030, framtidens arbetsmarknad, kompetensförsörjning, AI, lärosätenas ekonomiska impact/långsiktiga investeringar för samhället och oredlighet.

Förbunds församlingen beslutade att SUHF arrangerar ett seminarium under Almedalsveckan 2020 tillsammans med Sveriges förenade studentkårer (SFS) på tisdag morgon (30/6) samt att SUHF genomför ett antal seminarier onsdag eftermiddag (1/7) på Campus Gotland. Förbunds församlingen gav styrelsen i uppdrag att genomföra arrangemangen.

**18. Rektorsmötet på Steningevik 2020**

Mötet tillsammans med UKÄ för rektorer och minister 2020 genomförs den 21-22 januari. Förbunds församlingen diskuterade punkter att lyfta vid mötet. Ett förslag som framkom var att specifika frågor att ta upp gärna kan väljas ur det gemensamma inspelet till forskningspropositionen. Förbunds församlingen tog även upp möjligheten att under Steningevikmötet träffa andra myndigheter inom sektorn, såsom UHR och SI.

## 19. Rektorsinternat 2020

Marita Hilliges meddelade att styrelsen föreslår att 2020 års rektorsinternat genomförs under vecka 34, vilket är samma vecka som 2019.

Förbunds församlingen beslutade att rektorsinternat ska genomföras den 19-21 augusti 2020.

## 20. Ekonomisk impact-analys

Katarina Bjelke rapporterade om den studie som SUHF nu genomför för att undersöka vilken ekonomisk påverkan de svenska lärosäten har på det omgivande samhället. Studien genomförs av företaget Oxford Economics som har tidigare erfarenheter av liknande uppdrag.

## 21. Information från presidiet

Marita Hilliges informerade om de presidiedagar som har genomförts den 17 april (om bl.a. lärarutbildning med statsrådet Matilda Ernkrans), 24 april och 23 september. Presidiet kommer före årskiftet även träffa UKÄ tillsammans med Tillväxtverket angående digital spetskompetens samt träffa Statens ansvarsnämnd, SAN.

Presidiet kommer direkt efter förbunds församlingen att delta på EUA:s årsmöte där bland annat strategidiskussioner kommer att föras.

## 22. Information från arbetsgrupper

Avrapportering från olika arbetsgrupper.

- Expertgruppen för arbetsgivarfrågor

Sigbritt Karlsson bjöd in alla att anmäla sig till SUHF:s arbetsgivar dag som genomfördes den 12 november på KTH. Det kommer under dagen bland annat att handla om autonomi och internationalisering.

Sigbritt Karlsson informerade även om en kommande enkätundersökning om genusbaserad utsattheten inom akademien och uppmanade lärosätesledningarna att uppmuntra deltagande för att säkra en hög svarsfrekvens.

- Expertgruppen för fastighetsfrågor

Staffan Sarbäck rapporterade från expertgruppens arbete som omfattar frågor om lokalförsörjning, studentbostädersäkerhet, säkerhetsfrågor, LOU, lärosätenas rådighet över sina lokaler, mm.

- Expertgruppen för internationaliseringsfrågor

Eva Åkesson presenterade expertgruppens slutrapport från innevarande mandatperiod. Rapporten hade skickats ut med handlingarna inför mötet.

- Expertgruppen för kvalitetsfrågor

Stephen Hwang berättade om de två stora frågor som expertgruppen har arbetat med under senare tid: kvalitetsramverk för forskningsutvärdering och högskoleobservatorium. Angående den senare frågan kommer expertgruppen inom kort att lämna en promemoria om högskoleobservatorium, i första hand för behandling i SUHF:s styrelse.

- Arbetsgruppen för lärarutbildning

Kerstin Tham lämnade en rapport från arbetsgruppen som under året på många olika sätt har arbetat med den punkt på regeringens januariavtal som handlar om lärarutbildning (punkt 56). Arbetet omfattar praktisk forskning, ULF-avtal, övningsskolor, professionsutbildning, mm. Arbetsgruppen samarbetar med Lärarutbildningskonventet.

Förbunds församlingen tog del av presentationerna, diskuterade och lämnade inspel till fortsatt arbete.

### 23. Universitets- och högskolerådet, UHR

Karin Röding, generaldirektör vid UHR presenterade aktualiteter från UHR. Presentationen bifogas protokollet.

### 24. Möjligheter för ökad autonomi för universitet och högskolor vid olika alternativ av verksamhetsform

Curt Karlsson och Andrew Casson presenterade en analys av hur frågan om lärosätenas autonomi har behandlats genom åren. Förbunds församlingen tog del av rapporteringen och diskuterade de frågor som lyftes i presentationen.

### 25. Förbunds församlingar 2020

Johan Sterte hälsade alla välkomna till vårens förbunds församling som genomförs den 18 mars 2020 på Karlstads universitet. Förbunds församlingen informerades även om att årskonferensen och höstens möte genomförs den 20-21 oktober 2020 på Röda Korsets högskola.

### 26. Övriga frågor

Övriga frågor:

1. Birgitta Bergvall-Kåreborn uppmanade lärosätena att vid anställning av en gästprofessor kontakta personens hemlärosäte för att säkerställa att den sammanlagda anställningen inte överstiger 100 %.
2. Eva Åkesson informerade om GD-föreningens arbete och nästa möte som äger rum den 28-29 november i Linköping. Alla rektorer hälsades välkomna.
3. Astrid Söderbergh Widding tog tillfället i akt att uppmärksamma att Staffan Sarbäck har varit förvaltningschef i 31 år och därmed har deltagit i (troligen) 62 förbunds församlingar. Staffan tackades för alla goda insatser.

### 27. Mötet avslutas

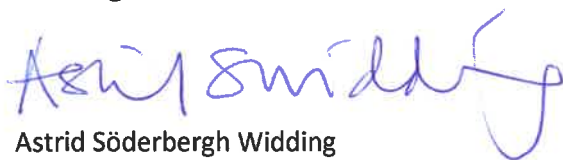
Ordförande tackade för en givande förbunds församling. Ett särskilt tack riktades till KI för värdskapet.

Vid protokollet



Linda Gerén

Justering



Astrid Söderbergh Widding



Katarina Bjelke



**Bilaga 1****Närvarande vid förbunds församlingens sammanträde på KI den 23 oktober 2019.**

(Partiell närvaro anges ej)

**Ordförande**

Astrid Söderbergh Widding, Stockholms universitet

**Rektorer och förvaltningschefer eller motsvarande**

Henrick Gyllberg	Blekinge Tekniska Högskola	Förvaltningschef
Mats Viberg	Blekinge Tekniska Högskola	Rektor
Rolf Almerud	Chalmers tekniska högskola	Chef verksamhetsstöd
Robert Egnell	Försvarshögskolan	Rektor
Ronny Modigs	Försvarshögskolan	Högskoledirektör
Per Nilsson	Gymnastik och idrottshögskolan	Rektor
Anna Lindholm	Göteborgs universitet	Universitetsdirektör
Eva Wiberg	Göteborgs universitet	Rektor
Lars Ågren	Handelshögskolan i Stockholm	Högskoledirektör
Martin Norsell	Högskolan Dalarna	Rektor
Ulf Rydén	Högskolan Dalarna	Förvaltningschef
Karin Cardell	Högskolan i Borås	Högskoledirektör
Mats Tinnsten	Högskolan i Borås	Rektor
Micael Melander	Högskolan i Gävle	Förvaltningschef
Ylva Fältholm	Högskolan i Gävle	Rektor
Catarina Coquand	Högskolan i Halmstad	Högskoledirektör
Stephen Hwang	Högskolan i Halmstad	Rektor
Lars Niklasson	Högskolan i Skövde	Rektor
Jan Zirk	Högskolan i Skövde	Högskoledirektör
Håkan Pihl	Högskolan Kristianstad	Rektor
Tommy Bothin	Högskolan Kristianstad	Förvaltningschef
Li Lejerstedt	Högskolan Väst	Högskoledirektör
Martin Hellström	Högskolan Väst	Rektor
Agneta Marell	Jönköping University	Rektor
Anne-Christine Larsson Ljung	Karlstads universitet	Universitetsdirektör
Johan Sterte	Karlstads universitet	Rektor
Ole Petter Otterssen	Karolinska Institutet	Rektor
Katarina Bjelke	Karolinska Institutet	Universitetsdirektör
Maria Lantz	Konstfack	Rektor
Sigbritt Karlsson	KTH	Rektor
Kerstin Jacobsson	KTH	Universitetsdirektör
Anna Wennergrund	Kungl. Konsthögskolan	Förvaltningschef
Helena Wessman	Kungl. Musikhögskolan	Rektor
Peter Liljenstolpe	Kungl. Musikhögskolan	Högskoledirektör
Helen Dannetun	Linköpings universitet	Rektor
Kent Waltersson	Linköpings universitet	Universitetsdirektör
Therése Iveby Gardell	Linnéuniversitetet	Universitetsdirektör

Birgitta Bergvall Kåreborn	Luleå tekniska universitet	Rektor
Staffan Sarbäck	Luleå tekniska universitet	Universitetsdirektör
Bo Ahrén	Lunds universitet	Vice-rector
Kerstin Tham	Malmö universitet	Rektor
Susanne Wallmark	Malmö universitet	Universitetsdirektör
Anders Fällström	Mittuniversitetet	Rektor
Lotten Glans	Mittuniversitetet	Förvaltningschef
Ann Cederberg	Mälardalens högskola	Förvaltningschef
Paul Pettersson	Mälardalens högskola	Rektor
Susanne Georgsson	Röda Korsets Högskola	Rektor
Louise Beskow	Röda Korset Högskola	Förvaltningschef (4/11)
Johanna Adami	Sophiahemmet Högskola	Rektor
Eva Öquist	Stockholms konstnärliga högskola	Högskoledirektör
Astrid Söderbergh Widding	Stockholms universitet	Rektor
Eino Örnfeldt	Stockholms universitet	Universitetsdirektör
Maria Knutson Wedel	Sveriges Lantbruksuniversitet	Rektor
Martin Melkersson	Sveriges Lantbruksuniversitet	Universitetsdirektör
Gustav Amberg	Södertörns högskola	Rektor
Hans E. Andersson	Södertörns högskola	Förvaltningschef
Hans Adolfsson	Umeå Universitet	Rektor
Per Ragnarsson	Stockholms universitet	Tf universitetsdirektör
Eva Åkesson	Uppsala universitet	Rektor
Caroline Sjöberg	Uppsala universitet	Universitetsdirektör
Louise Pålsson	Örebro universitet	Universitetsdirektör
Johan Schnürer	Örebro universitet	Rektor

**Adjungerade**

Simon Edström	Sveriges förenade studentkårer	Vice ordförande
Matilda Strömberg	Sveriges förenade studentkårer	Ordförande
Marita Hilliges	SUHF	Generalsekreterare
Linda Gerén	SUHF	Utredare
Stefan Eriksson	Uppsala universitet	§ 13
Wilhelm Widmark	Stockholms universitet	§ 15
Karin Röding	Universitets- och högskolerådet	§ 23
Andrew Casson	Högskolan Dalarna	§ 24
Curt Karlsson		§ 24



**Missiv till punkt 10**  
Förbunds församlingen  
den 18 mars 2020

## Förbundsärenden

### Dokument

- Verksamhetsberättelse för SUHF för 2019
- Ekonomisk rapport
- Revisionsberättelse
- Granskningsberättelse från Stockholms universitet

### Förslag

*Förbunds församlingen beslutar*

- att lägga verksamhetsberättelsen för SUHF för 2019 till handlingarna
- att fastställa årsredovisningen för 2019
- att bevilja styrelsen ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2019.

### Bakgrund

Verksamhetsberättelsen för 2019 går igenom SUHF:s verksamhet vad gäller förbunds församling, styrelse, expert- och arbetsgrupper och kansli. Verksamhetsberättelsen följer upplägget från 2013 års manifest Framtiden börjar nu! Manifest för dialog om den svenska högskolan 2030: Framtidens utmaningar, kompetens, dialog och profil.

### **Ekonomisk rapportering för 2019**

SUHF:s centrala verksamhet (kansliet) finansieras av medlemsavgifterna som sedan 2009 är 7 300 tkr. Kostnaderna består av utgifter för kansli, presidium, konsulter, mm.

Förutom den centrala verksamheten ingår i SUHF två långsiktigt självfinansierade grenar – en för de högre ledarprogrammen och en för konferensverksamheten.

Sammantaget har SUHF under 2019 haft intäkter på 13 764 tkr och kostnader på 14 220 tkr vilket ger en kapitalförändring på -457 tkr.

Vid förbunds församlingen den 23 oktober 2019 i Gävle behandlades frågan om SUHF:s kapital och framtida medlemsavgifter. Förbunds församlingen ansåg det rimligt att förbundet har ett samlat kapital för ett halvårs verksamhet vilket i nuläget motsvarar ca 6 miljoner kronor. Med nuvarande volym på verksamhet beräknas den föreslagna maxnivån på kapitalet nås inom 2–4 år. Förbunds församlingen beslutade att SUHF:s verksamhetsvolym ska planeras så att det totala kapitalet når målnivån motsvarande ett halvårs verksamhet, samt att förbundet då målnivån nåtts ska övergå till en indexbaserad finansieringsmodell avseende medlemsavgifterna.

### **Revision**

Stockholms universitet är värmyndighet för SUHF vilket innebär att den ekonomiska redovisningen sker på ett kostnadsställe i universitetets bokföring. Stockholms universitets

internrevisor har granskat kostnader som bokförts på SUHF:s kostnadsställe i universitetets bokföring. Granskningsberättelse bifogas.

# SUHF

---

## *Verksamhetsberättelse 2019*

2020-02-25

# Innehållsförteckning

<b>Förkortningar</b> .....	<b>1</b>
<b>Inledning</b> .....	<b>2</b>
<b>Förbundets arbetsformer</b> .....	<b>2</b>
<b>Stadgar</b> .....	2
<b>Arbetsätt och prioriteringar</b> .....	2
<b>Medlemmar</b> .....	2
<b>Förbundsförsamlingen, styrelsen, presidiet och kansliet</b> .....	2
<b>SUHF:s webb</b> .....	4
<b>Konferensverksamhet</b> .....	4
<b>Remissyttranden</b> .....	4
<b>Rekommendationer</b> .....	4
<b>Rapporter</b> .....	5
<b>Arbetsgrupper och nätverk</b> .....	5
<i>Arbetsgruppen för digitalisering</i> .....	6
<i>Arbetsgruppen för etikfrågor/oredlighetsfrågor/god forskningssed</i> .....	6
<i>Arbetsgruppen för flyktingfrågor</i> .....	6
<i>Arbetsgruppen för högskolepedagogik och lärande</i> .....	6
<i>Arbetsgruppen för lärarutbildning</i> .....	6
<i>Arbetsgruppen för samarbete mellan SUHF och Myndigheten för yrkeshögskolan</i> .....	6
<i>Examensordningsgruppen</i> .....	7
<i>Expertgruppen för arbetsgivarfrågor</i> .....	7
<i>Expertgruppen för arkiv- och dokumenthantering</i> .....	7
<i>Expertgruppen för fastighetsfrågor</i> .....	7
<i>Expertgruppen för internationaliseringsfrågor</i> .....	7
<i>Expertgruppen för kvalitetsfrågor</i> .....	7
<i>Expertgruppen för studieadministrativa frågor</i> .....	8
<i>Högskolans forum för redovisningsfrågor</i> .....	8
<i>Styrgruppen för Forum för bibliotekschefer vid universitet och högskolor</i> .....	8
<i>Samverkansgrupp SUHF – UHR</i> .....	8
<i>Styrgruppen för SUHF:s program för ledare i akademien</i> .....	9
<i>Styrgruppen för det administrativt ledarskapsprogram</i> .....	9
<i>Förvaltningschefsnätverken</i> .....	9
<b>Förbundets ekonomi</b> .....	<b>9</b>
<b>Framtidens utmaningar</b> .....	<b>10</b>
<b>Lärosätenas autonomi</b> .....	10
<b>Frågor som lyfts i den forskningspolitiska propositionen (2016)</b> .....	10
<b>Frågor om högskolans styrning och resurstilldelning som lyfts av Styr- och resursutredningen</b>	11
<b>Behovet av ett högskoleobservatorium</b> .....	11
<b>Öppen vetenskap och öppen data</b> .....	11
<b>Agenda 2030</b> .....	11

<b>Internationalisering</b> .....	<b>11</b>
<b>Kompetens</b> .....	<b>12</b>
<b>Dialog</b> .....	<b>13</b>
<b>Profil</b> .....	<b>15</b>
<b>Bilaga 1: Medlemmar 2019</b> .....	<b>16</b>
<b>Bilaga 2: Översikt över verksamheten 2019</b> .....	<b>17</b>
<b>Remissyttranden</b> .....	<b>17</b>
<b>Rekommendationer</b> .....	<b>17</b>
<b>Rapporter</b> .....	<b>17</b>
<b>Skrivelser</b> .....	<b>18</b>
<b>Konferenser och seminarier</b> .....	<b>18</b>
<b>Bilaga 3: Presidiedagar 2019</b> .....	<b>21</b>
<b>Bilaga 4: SUHF:s expert- och arbetsgrupper under 2019</b> .....	<b>22</b>
<b>Bilaga 5: SUHF:s arbete med autonomifrågorna</b> .....	<b>24</b>

## Förkortningar

CSN	Centrala studiestödsnämnden
EUA	European University Association
HeLP	Högre ledarprogrammet
HfR	Högskolornas forum för redovisningsfrågor
IAU	International Association of Universities
KB	Kungliga biblioteket
MYH	Myndigheten för yrkeshögskolan
NUS	Nordiskt universitetssamarbete
SFS	Sveriges förenade studentkårer
SI	Svenska institutet
SUHF	Sveriges universitets- och högskoleförbund
SULF	Sveriges universitetslärare och forskare
UHR	Universitets- och högskolerådet
UKÄ	Universitetskanslersämbetet
VR	Vetenskapsrådet



## Inledning

Verksamhetsberättelsen för SUHF:s verksamhet år 2019 följer samma upplägg som förbundets manifest *Framtiden börjar nu* (2013) och delas upp i de fyra prioriterade områdena: Framtidens utmaningar, kompetens, dialog och profil.

Verksamhetsberättelsen inleds med en beskrivning av förbundets arbetsformer och ekonomi. Därefter beskrivs vad som genomfördes under 2019 inom varje prioriterat område. Verksamhetsberättelsen avslutas med ett antal bilagor.

## Förbundets arbetsformer

### Stadgar

Enligt stadgarna erbjuder förbundet

”universitet och högskolor en gemensam arena för diskussioner och åtgärder. Det har till syfte att främja samråd och samverkan mellan universitet och högskolor och att agera i frågor av gemensamt intresse. Förbundet verkar för att universitet och högskolor ges goda ekonomiska och organisatoriska förutsättningar och därigenom kan bidra till att stärka demokratin och välfärdens utvecklingen i Sverige. Det arbetar i förhållande till statsmakter och andra organisationer i Sverige, liksom i förhållande till organisationer i Norden, Europa och världen i övrigt. Förbundet arbetar genom framställningar, rekommendationer och uttalanden. Det initierar och genomför utredningar och liknande verksamheter”.

Förutom det som anges i stadgarna ska det finnas en beredskap att hantera och bevaka initiativ, förslag och beslut från regering, riksdag och olika myndigheter.

### Arbetsätt och prioriteringar

Enligt beslut i samband med utredningen om SUHF:s framtid (2009) använder styrelsen vid prioritering av verksamhetens inriktning sig av principen att frågor av principiell art som rör såväl ett fåtal som alla medlemmar ska kunna tas upp av förbundet. Däremot är det inte aktuellt att ansvara för olika personnätverk inom högskolesektorn utom i undantagsfall, till exempel om sektorssamordning mot yttre part kräver det.

Agerande från SUHF görs i frågor där sektorn har en tillräcklig samsyn. Om SUHF yttrar sig i frågor där sektorn är oenig måste detta göras tydligt.

SUHF ska vara det självklara huvudorganet och referenspunkten för sektorns synpunkter. Det är även viktigt att ge medlemmarna största möjliga utbyte för sin insats genom att bedriva sektorsinternt arbete där så är efterfrågat och ger mervärde.

### Medlemmar

SUHF bestod 2019 av 37 medlemmar, se bilaga 1.

### Förbundsårsamlingen, styrelsen, presidiet och kansliet

Förbundsårsamlingens vårmöte hölls den 13 mars på Högskolan i Gävle, som också inbjöd till en gemensam middag dagen före mötet. Vid förbundsårsamlingen beslutades om ett

ramverk för lärosätenas kvalitetssäkring av forskning, två utredningar presenterades (Högskola – yrkeshögskola och Högskolaobservatorium), mm.

Värd för höstens årskonferens och efterföljande förbundsårsamling den 22-23 oktober var Karolinska Institutet. Temat för konferensen var *Redefining research quality: The reproducibility challenge*. Vid förbundsårsamlingen antogs en ny medlem, Enskilda Högskolan Stockholm, från den 1 januari 2020. Dessutom beslutades om en rekommendation för hantering av oredlighet samt diskuterades förbundets inspel till den kommande forskningspropositionen, mm.

SUHF:s styrelse bestod under 2019 av Astrid Söderberg Widding, Stockholms universitet (ordförande); Stefan Bengtsson, Chalmers tekniska högskola (vice ordförande); Hans Adolfsson, Umeå universitet; Katarina Bjelke, Uppsala universitet och Karolinska Institutet (från juni 2019); Paula Crabtree, Stockholms konstnärliga högskola; Ylva Fältholm, Högskolan i Gävle; Stephen Hwang, Högskolan i Halmstad, och Johan Sterte, Karlstads universitet. Sedan december 2019 bjuds en person från SFS:s presidium in att delta vid styrelsemötena som adjungerad, med närvaro- och yttranderätt.

Styrelsen höll under 2019 sju sammanträden, varav fyra var fysiska möten och övriga datormöten. Protokoll från styrelsemöten och förbundsårsamlingar finns tillgängliga på förbundets hemsida.

SUHF:s presidium består av ordförande, vice ordförande och generalsekreterare. Presidiet har normalt hållit telefonmöten en gång per vecka samt med regelbundna mellanrum presidiedagar, se lista över presidiedagar i bilaga 3. Beslut fattade av presidiet har kontinuerligt redovisats till styrelsen.

Kansliet har under året bestått av totalt fyra personer. Generalsekreterare Marita Hilliges, Linda Gerén och Lars Alberius som utredare samt Pia Vallgård som administratör. Samtliga anställningar vid kansliet är sedan oktober 2011 organisatoriskt placerade vid Stockholms universitet.

Förutom den fasta personalen på kansliet finns några personer knutna till SUHF:s verksamhet vars lön finansieras med förbundets medel:

- HeLP och rektorsprogrammet anlitar två projektledare som betalas inom programmet med grundanställningar på ett medlemslärosäte: Lotta Löfgren Markör, Linköpings universitet, och Cecilia Agrell, Lunds universitet,
- det administrativa ledarprogrammets programledare Yasmine Lundqvist har varit timanställd,
- Lena Törnborg, Linköpings universitet har under året haft en projektanställning för att arbeta med redovisningsmodellen för full kostnadstäckning (SUHF-modellen).

Formellt är SUHF inordnat som ett kostnadsställe vid Stockholms universitet. Vissa delar av SUHF:s ekonomi- och konferensadministration, all IT-support och städtjänster sköts av universitetet.

Sedan juni 2010 är SUHF:s kansli förlagt till Tryckerigatan 8 på Riddarholmen i Stockholm (Norstedtshuset). Hyresvärd är AFA Fastigheter. Lokalerna består av fyra kontorsrum, ett sammanträdesrum för upp till 20 personer, ett mindre sammanträdesrum för 8 personer, ett postrum samt ytor för måltider på sammanlagt ca 250 kvm.

Förutom egna arbets- och expertgrupper samt möten med olika externa aktörer inom högskolesektorn används lokalerna mycket av medlemmarna för egna möten, framför allt av medlemslärosäten som inte har egna lokaler i Stockholmstrakten.

### **SUHF:s webb**

På suhf.se finns information om SUHF:s verksamhet. En total omarbetning av webben genomfördes under 2019 då både tekniken och utseendet moderniserades. Webben innehåller övergripande information om SUHF och fungerar dessutom som en informationsbank med över 500 olika dokument i form av förbundets rapporter, skrivelser, rekommendationer, protokoll, remissvar, mm. Där finns även information om kommande och redan genomförda konferenser. Varje arbetsgrupp har en egen sida där uppdrag och sammansättning framgår och där gruppen kan välja att publicera minnesanteckningar och andra relevanta dokument.

### **Konferensverksamhet**

SUHF:s konferensverksamhet har ökat under senare år. Verksamheten utgör numera en betydande del av kansliets och arbetsgruppernas arbete. Konferenser, seminarium och dialoger ger möjlighet till diskussioner och erfarenhetsutbyten och är en viktig del av det förankringsarbete som genomförs inom förbundet. Utöver den arbetstid som kansliet och arbetsgruppernas ledamöter lägger ned på arrangemangen ska verksamheten vara självfinansierad. Under 2019 genomfördes ett trettiotal konferenser, se bilaga 2.

### **Remissyttranden**

Ett viktigt sätt att informera om sektorns ståndpunkter visavi olika förslag är att besvara remisser. Oftast beslutar presidiet om hanteringen av remisser och avger eventuella yttranden. I frågor av större principiell art lyfts frågan till styrelse eller förbundsårsamling om och hur SUHF ska svara. I de fall där bedömningen görs att ett samlat svar från sektorn är önskvärt och att tillräcklig enighet inom sektorn finns lämnar SUHF ett svar.

Under 2019 har trenden från tidigare år fortsatt. SUHF blir instans för fler remisser och från fler avsändare vid sidan av Utbildningsdepartementet. SUHF har avstått från att lämna yttranden på ett antal remisser, dels med hänvisning till medlemmarnas egna svar, dels för att det på grund av kort remisstid inte funnits möjlighet till beredning och förankring i förbundet. En sammanställning av SUHF:s remissvar 2019 finns i bilaga 2. Remissyttrandena finns även publicerade på suhf.se.

### **Rekommendationer**

En viktig del av arbetet inom SUHF handlar om erfarenhetsutbyte och samordning i de frågor där det kan vara till nytta för medlemslärosätena. Inom vissa områden resulterar arbetet i en gemensam rekommendation. Förslag utarbetas inom en arbetsgrupp som även förankrar inom sektorn. Slutligen fastställs rekommendationen, vanligen av förbundsårsamlingen.

Under 2019 fastställdes tre rekommendationer:

- Gemensamt ramverk för lärosätenas kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av forskning
- REK 2019:2 Metadata-specifikation Utbildningsinformation
- REK 2019:3 Rekommendation avseende styrdokument för forskningsdata

SUHF:s rekommendationer finns publicerade på suhf.se.

## Rapporter

SUHF har under 2019 genomfört ett stort antal utredningar, bland annat inom ramen för en fördjupad analys av vad ökad autonomi för lärosätena kan innebära. Utredningarna resulterar ofta i en rapport som presenteras på olika sätt, exempelvis vid en konferens eller förbunds-församling. Alla rapporter publiceras på suhf.se, några trycks även upp. Vissa rapporter är framtagna i samarbete med andra aktörer. En lista på rapporter som tagits fram under året finns i bilaga 2.

## Arbetsgrupper och nätverk

En stor del av SUHF:s kärnverksamhet är arbete inom olika typer av arbetsgrupper. Arbetsgrupperna bemannas huvudsakligen av personer från medlemslärosätena vilka står för personernas arbetstid och reskostnader. Behovet av arbetsgrupper ses regelbundet över.

Arbetsgrupperna kan delas in i flera olika typer (se presentation av arbetsgrupperna och deras verksamhet nedan och i förteckning över arbetsgrupperna i bilaga 4):

- Expertgrupper (permanent grupper med fleråriga uppdrag)
- Arbetsgrupper (grupper för tidsbegränsade uppdrag eller utredningar)
- Nätverk (kräver någon form sektorskoordinering relativt en motpart)
- Styrgupper (för förbundets ledarprogram).

Deltagandet av lärosätesanknutna personer i arbetsgrupperna är en värdefull och absolut förutsättning för att SUHF ska fungera. Kansliet utför i allmänhet en samordnande funktion i de olika gruppernas arbete.

SUHF nominerar eller utser ledamöter, experter och representanter till utredningar, styrelser, referensgrupper, mm inom andra organ och myndigheter, som t.ex. Kungliga biblioteket (KB), Vetenskapsrådet (VR) och Universitets- och högskolerådet (UHR). Beslut fattas, i allmänhet, av presidiet efter beredning. Utöver det löpande arbetet med detta har under 2019 ett större arbete genomförts vad gäller ledamöter till löntagarstiftelsernas styrelser och till den nya Nämnden för prövning av oredlighet i forskning.

Under 2019 fanns det 20 arbetsgrupper, plus ett antal undergrupper som rapporterade direkt till respektive arbetsgrupp, med ett 140-tal ledamöter från 35 av 37 medlemslärosäten (ej Ersta Sköndal Bräcke högskola och Röda Korsets högskola). Till detta ska läggas personer som deltar i grupper inom andra organisationer till vilka SUHF nominerar deltagare, som exempel kan nämnas KB, Sunet och UHR.

Att delta i en arbetsgrupp inom SUHF ska vara positivt för ledamoten genom att bidra till ökad förståelse för specifika frågor och för hur det fungerar på andra lärosäten, samtidigt som det ska vara till nytta för lärosätena genom informationsspridning och kompetensutveckling. Det är lätt att hitta personer som önskar delta i SUHF:s olika grupper, vilket tyder på en stark legitimitet för arbetssättet bland medlemmarna.

Verksamma arbetsgrupper finns redovisade i bilaga 4, listan inkluderar inte undergrupper eller projektgrupper till arbets- eller expertgrupperna. Arbets- och expertgruppernas verksamhet under 2019 beskrivs nedan.

*Arbetsgruppen för digitalisering*

Under 2019 inrättade SUHF en arbetsgrupp för digitalisering. Arbetsgruppens uppdrag är att arbeta med frågor som rör digitalisering av högskolan. Arbetet ska fokusera på hur lärosätena kan möta de utmaningar den snabba utvecklingen ger och hur de kan samverka inom dessa frågor. Ordförande var under 2019 Fredrika Lagergren Wahlin, vicerektor vid Göteborgs universitet.

*Arbetsgruppen för etikfrågor/oredlighetsfrågor/god forskningssed*

Under 2019 inrättade SUHF en arbetsgrupp för etikfrågor/oredlighetsfrågor/god forskningssed. Syftet med gruppen är att stärka och stödja sektorns arbete med att hantera forskningsetiska frågor, hantering och konsekvenser av oredlighet och att främja god forskningssed samt i vissa frågor ge underlag för att sektorn genom SUHF ska kunna agera gemensamt inom området. Ordförande för arbetsgruppen var Eva Wiberg, rektor vid Göteborgs universitet.

*Arbetsgruppen för flyktingfrågor*

För att möjliggöra samordning av frågor av gemensamt intresse, både kort- och långsiktigt, och för att underlätta ett strukturerat erfarenhetsutbyte har SUHF en arbetsgrupp för flyktingfrågor. Arbetsgruppen ska sprida kunskap, påverka beslutsfattare och driva på för förnyelse och utveckling. Arbetet har fokus på den rådande situationen, men ska bidra till långsiktiga hållbara processer för att öka inkludering och möjligheter till validering och kompletterande utbildning för akademiker med utländsk utbildning. Arbetsgruppen avslutades under 2019 och lämnar en slutrapport över sitt arbete i början av 2020. Ordförande var under 2019 Cecilia Christersson, vicerektor vid Malmö universitet.

*Arbetsgruppen för högskolepedagogik och lärande*

Under 2019 inrättade SUHF en arbetsgrupp för högskolepedagogik och lärande. Arbetsgruppen har i uppdrag att utforska behovet av en mer permanent arbetsgrupp för högskolepedagogik och lärande. Om man kommer fram till att behovet och nyttan finns så ska man föreslå uppdrag och sammansättning för en sådan arbetsgrupp. Ordförande var under 2019 Birgitta Bergvall-Kåreborn, rektor Luleå tekniska universitet.

*Arbetsgruppen för lärarutbildning*

Då lärarutbildning bedrivs vid 28 av landet lärosäten samtidigt som utbildningen genomgånget och kontinuerligt genomgår förändringar finns sedan 2017 en arbetsgrupp. Gruppen är en plattform för diskussion kring aktuella frågor om lärarutbildningar. Under året har gruppen aktivt diskuterat den nationella försöksverksamheten kring praktisk skolforskning (ULF), regional samverkan med skolhuvudmän, professionsprogram, mm. Ordförande i gruppen var under 2019 Kerstin Tham, rektor vid Malmö universitet.

*Arbetsgruppen för samarbete mellan SUHF och Myndigheten för yrkeshögskolan*

SUHF:s presidium och Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) tillsatte 2014 en arbetsgrupp med uppgift att föra en dialog mellan SUHF och MYH för ökad förståelse av de olika utbildningsformerna samt ta fram förslag till åtgärder som leder till ökad tydlighet och förbättrade övergångsmöjligheter mellan olika utbildningsformer. SUHF:s representant i arbetsgruppen var under 2019 Agneta Marell, Jönköping University. Under 2019 slutfördes en utredning i samarbete med MYH för ökad rörlighet mellan utbildningssystemen. Utredare var Anita Hansbo, tidigare rektor för Jönköping University.

*Examensordningsgruppen*

I september 2018 inrättades en arbetsgrupp att diskutera möjliga alternativ och modeller för att hantera examensordningar i lärosätenas regi och därmed ersätta bilaga 2 till högskoleförordningen. Ordförande i gruppen var Ylva Fältholm, rektor vid Högskolan i Gävle.

*Expertgruppen för arbetsgivarfrågor*

SUHF:s expertgrupp för arbetsgivarfrågor (tidigare Arbetsgivargruppen) är en expertgrupp för diskussion om arbetsgivarfrågor. Gruppen utgör en viktig länk i arbetsgivarfrågor. Medlemmar från expertgruppen sitter i Arbetsgivarverkets (AGV) styrelse och medlemsråd, SUHF:s förvaltningschefsnätverk och personalchefsnätverk. Varje år genomför gruppen en arbetsgivar dag, där aktuella arbetsgivarfrågor inom högskolesektorn diskuteras. Teman för 2019 års arbetsgivar dag var autonomi och internationalisering. Ordförande i gruppen var under 2019 Sigbritt Karlsson, rektor vid KTH.

*Expertgruppen för arkiv- och dokumenthantering*

Sedan 2015 finns en expertgrupp för arkiv- och dokumenthanteringsfrågor. Expertgruppen har ett nytt mandat för 2019-2020. Ordförande i arbetsgruppen var under 2019 Susanne Kristensson, universitetsdirektör vid Lunds universitet. Under 2019 utarbetade expertgruppen bl.a. en vägledning avseende arkivproblematik vid införande av digital tentamen och en rekommendation gällande metadataspecifikation för utbildningsinformation.

*Expertgruppen för fastighetsfrågor*

Lokalförsörjning vilar sedan 1993 på universitet och högskolor. Sedan 2011 har SUHF en expertgrupp för fastighetsfrågor. Syftet med gruppen är att stärka och stödja sektorns arbete med professionalisering av lokalförsörjningen. Gruppen arbetar med ökad självständighet i lokalfrågor, för kontinuerlig dialog med företrädare för olika fastighetsägare, relationen med landstingen för lärosäten med medicinsk fakultet, säkerhetsfrågor och studentbostadsfrågan. Under 2019 var Staffan Sarbäck, universitetsdirektör vid Luleå tekniska universitet, ordförande.

*Expertgruppen för internationaliseringsfrågor*

År 2015 inrättades en expertgrupp för internationaliseringsfrågor. Expertgruppen behandlar internationaliseringsaspekter avseende hela lärosätenas verksamhet, såväl utbildning som forskning och samverkan – huvudsakligen på strategisk nivå. Under året har expertgruppen bl.a. anordnat en workshop om internationella perspektiv samt ett seminarium med information om och diskussion kring Sveriges deltagande i EU-satsningen Europauniversitet. Ordförande under 2019 var Eva Åkesson, rektor vid Uppsala universitet. Gruppens mandatperiod avslutades 2019 och en slutrapport redovisades vid förbundsförsamlingen i oktober.

*Expertgruppen för kvalitetsfrågor*

Expertgruppen för kvalitetsfrågor har ett övergripande ansvar att främja nationellt erfarenhetsutbyte inom högskolesektorn när det gäller kvalitetsutveckling inom forskning, utbildning och administration. Syftet är att stärka lärosätenas möjligheter att ta ansvar för kvaliteten i verksamheten. Expertgruppens mandat varar t.o.m. december 2019.

Under 2019 har expertgruppen bland annat arbetat med ett förslag till ramverk för kvalitetssäkring av forskning samt med en utredning om behov och organisation av ett

högskoleobservatorium. Ordförande under 2018 var Stephen Hwang, rektor vid Högskolan i Halmstad.

#### *Expertgruppen för studieadministrativa frågor*

Expertgruppen för studieadministrativa frågor ansvarar för frågor kring praktisk tillämpning och strategiska frågor rörande bland annat behörighet, urval, antagning och examina på grund- och avancerad nivå. Gruppen diskuterar också frågor som rör avgiftsskyldiga studenter.

Två grupper rapporterar direkt till Expertgruppen för studieadministrativa frågor. Samordningsgruppen för högskoleprovet är gemensam för SUHF och Universitets- och högskolerådet (UHR) och arbetar med genomförandefrågor kring högskoleprovet. SUHF:s nationella bedömningsgrupp för antagning (NBA) tar fram rekommendationer för behörighetsbedömning och meritvärdering av svenska och utländska betyg för antagning till grund- och avancerad nivå.

Under 2019 arbetade expertgruppen och undergrupperna med bland annat frågor om fusk på högskoleprovet, översyn av rekommendationer om bedömning av reell kompetens, samarbete med UHR inför Brexit, utredningar av hanteringen av förutbildningspoäng, konsekvenser efter domen mot Mälardalens högskola avseende återbetalning av studieavgifter, mm. Expertgruppen har även tagit fram underlag till remissvar från SUHF för flera remisser. Ordförande under 2019 var Ann Cederberg, Mälardalens högskola.

#### *Högskolans forum för redovisningsfrågor*

Högskolornas forum för redovisningsfrågor (HfR) anordnar årligen två större arrangemang: under våren en inspirationsdag för ekonomer i högskolan med närmare 400 deltagare och under hösten en konferens med brett deltagande (ca 70 personer) från hela sektorn. Det löpande arbetet genomförs av HfR:s styrgrupp och redovisningsråd. Ordförande var fram till och med augusti 2019 Susanne Wallmark, universitetsdirektör, Malmö universitet, därefter tog Louise Pålsson, universitetsdirektör, Örebro universitet, över.

#### *Styrgruppen för Forum för bibliotekschefer vid universitet och högskolor*

Forum arbetar bl.a. med frågor gällande tillgång till vetenskaplig information, forskningsinformation och forskningsdata, lärandemiljöer och kvalitet. Styrgruppen anordnar årligen två konferenser för lärosätenas bibliotekschefer. Styrgruppen har under året utarbetat SUHF:s yttrande över *Demokratins skattkammare – Förslag till en nationell biblioteksstrategi*. Styrgruppen har en god kommunikation med KB och tar ofta fram förslag till ledamöter till olika KB-grupperingar. Ordförande under 2019 var Peter Aronsson, rektor vid Linnéuniversitetet.

#### *Samverkansgrupp SUHF – UHR*

Sedan 2009 har SUHF och Universitets- och högskolerådet (UHR) en samverkansgrupp för gemensamma diskussioner på ledningsnivå. UHR:s verksamhet förutsätter till stora delar ett nära samarbete med universitet och högskolor. Samverkansgruppen behandlar frågor inom alla de områden där UHR och lärosätena verkar gemensamt såsom tillträde till högskolan, de studieadministrativa systemen och UHR:s olika främjandeuppdrag. Ordförande under 2019 var Stefan Bengtsson, rektor vid Chalmers och SUHF:s vice ordförande.

#### *Styrgruppen för SUHF:s program för ledare i akademien*

Sedan 2009 har SUHF genomfört högre ledarprogram, HeLP. Program startas med ca ett års mellanrum med omkring 25 deltagare per program.

SUHF driver sedan 2013 även ett rektorsprogram för nyanställda rektorer. Rektorsprogrammet ska bidra till att utveckla rektorers personliga, strategiska och lärosätesledarskap för att ge ökade förutsättningar att bedriva än mer välfungerande lärosäten, i en nationell och internationell kontext, både idag och i morgon.

En styrgrupp ansvarar för båda programmen, ordförande under 2019 var Pam Fredman, tidigare rektor vid Göteborgs universitet. Två projektledare (Lotta Löfgren Markör, Linköpings universitet och Cecilia Agrell, Lunds universitet) finansieras inom programmet.

#### *Styrgruppen för det administrativt ledarskapsprogram*

Som ett led i att skapa en sammanhållen utvecklingsinsats för att stärka förutsättningar för god administrativ chefsförsörjning inom universitet och högskolor startade SUHF 2016 ett administrativt ledarskapsprogram. Programmet genomförs under ett år vid fem tillfällen. Verksamheten leds av en styrgrupp. Under hösten inleddes nomineringsomgång och andra förberedelser inför en tredje programomgång som kommer att starta under 2020. Under 2019 var Susanne Wallmark, Malmö universitet, ordförande.

#### *Förvaltningschefsnätverken*

Inom SUHF finns de två nätverken för förvaltningscheferna för universitetet och högskolorna. Nätverken träffas dels var för sig, dels gemensamt i samband med förbundsförsamlingarna. Generalsekreteraren deltar kontinuerligt i universitetsdirektörernas och högskoledirektörernas nätverksmöten. Dessa möten redovisas kontinuerligt vid styrelsens möten.

## Förbundets ekonomi

SUHF:s centrala verksamhet (kansliet) finansieras av medlemsavgifterna som sedan 2009 är 7 300 tkr. Kostnaderna består av utgifter för kansli, presidium, konsulter, mm.

Förutom den centrala verksamheten ingår i SUHF två långsiktigt självfinansierade grenar – en för de högre ledarprogrammen och en för konferensverksamheten.

Sammantaget har SUHF under 2019 haft intäkter på 13 764 tkr och kostnader på 14 220 tkr vilket ger en kapitalförändring på -457 tkr.

För mer detaljer se bokslutet för 2019.

Vid förbundsförsamlingen den 23 oktober 2019 i Gävle behandlades frågan om SUHF:s kapital och framtida medlemsavgifter. Förbundsförsamlingen ansåg det rimligt att förbundet har ett samlat kapital för ett halvårs verksamhet vilket i nuläget motsvarar ca 6 miljoner kronor. Med nuvarande volym på verksamhet beräknas den föreslagna maxnivån på kapitalet nås inom 2–4 år. Förbundsförsamlingen beslutade att SUHF:s verksamhetsvolym ska planeras så att det totala kapitalet når målnivån motsvarande ett halvårs verksamhet, samt att förbundet då målnivån nåtts ska övergå till en indexbaserad finansieringsmodell avseende medlemsavgifterna.



## Framtidens utmaningar

*I manifestets inledning Framtidens utmaningar betonas samhällsutmaningarna och högskolans roll relativt dessa. Universitet och högskolor ska vara självständiga, stå nära det övriga samhället och vara till för alla.*

Nedan anges ett antal områden där SUHF har verkat under 2019 för att bidra till att högskolans roll förtydligas och att goda förutsättningar finns för alla att ta del av högre utbildning. SUHF ska arbeta såväl nationellt som internationellt.

### Lärosätenas autonomi

Under året har SUHF på flera olika sätt arbetat med frågan om lärosätenas autonomi:

- Inom det nordiska universitetssamarbetet NUS genomfördes 21-22 maj 2019 ett Nordiskt rektorsmöte med fokus på autonomifrågor. Tema för mötet var *Governance for a Reasonable Authonomy*.
- Under året har Curt Karlsson och Andrew Casson på uppdrag av SUHF tagit fram underlag för gemensamma diskussioner angående lärosätenas organisationsform.
- Tre impactstudier pågår inom SUHF (ekonomisk, kompetensförsörjning, Agenda 2030). Studierna utgör en del av arbetet med att synliggöra lärosätenas bidrag till samhällets välfärd och utveckling. Resultaten är tänkta att kunna användas i flera sammanhang, bland annat för att påvisa hur lärosätenas bidrar inom olika områden samt som utgångspunkt för frågor som förbundet vill driva vidare.
- Expertgruppen för kvalitetsfrågor har tagit fram ett ramverk för kvalitetsutvärdering av forskning som antogs av förbundsförsamlingen i mars 2019.
- Examensordningsgruppen har i uppdrag att utreda alternativa sätt att hantera och besluta examensordningen om den tas bort som bilaga till Högskoleförordningen.
- SUHF har i samband med Styr- och resursutredningen (Strut) drivit frågan om vikten av att utbildningens frihet tydliggörs i svensk lag. Genom SUHF har medlemslärosätena lämnat ett gemensamt yttrande över Strut-betänkandet *En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskola*, och i remissyttrandet uttryckt stöd för utredarens förslag att förstärka innebörden av akademisk frihet och ansvar i lagstiftningen.

Läs mer om vad SUHF har gjort gällande självständiga lärosäten i Bilaga 5.

### Frågor som lyfts i den forskningspolitiska propositionen (2016)

SUHF ska med olika medel reagera och arbeta med de frågor som lyfts i den forskningspolitiska propositionen. Följande är exempel på vad som gjort inom olika arbetsgrupper:

- Arbetsgruppen för lärarutbildning har följt förslagen som finns i anslutning till lärarutbildningarna, exempelvis forskarskolor och ULF.
- Expertgruppen för arbetsgivarfrågor har behandlat frågor om karriärvägar och jämställdhet.
- Propositionen behandlar en hel del ledningsfrågor vilket SUHF inom ledarskapsprogrammen aktivt har bidragit till att utveckla.
- Finansieringsfrågor inom EU har hanterats inom expertgruppen för internationaliseringsfrågor.

- Förslaget om att UKÄ ska få i uppdrag att utvärdera forskningskvalitet har hanterats av expertgruppen för kvalitetsfrågor. Under året har en särskild rådgivande grupp arbetat gentemot VR.
- Samordningsgruppen för öppen vetenskap, och dess arbetsgrupper, har följt arbetet för öppen tillgång till vetenskapliga publikationer och vetenskapliga data.

### **Frågor om högskolans styrning och resurstilldelning som lyfts av Styr- och resursutredningen**

Styrelsen tillsatte en särskild arbetsgrupp som utarbetade ett gemensamt yttrande över Styr- och resursutredningens (Strut) betänkande *En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskola*. Förbunds församlingen diskuterade utkastet vid mötet på Högskolan i Gävle den 13 mars innan yttrandet skickades in.

### **Behovet av ett högskoleobservatorium**

Expertgruppen för kvalitetsfrågor anlidade Lars Haikola för att utreda behovet och möjlig organisation av ett högskoleobservatorium. Utredningens förslag har behandlats av expertgruppen som har tagit fram förslag till fortsatt väg framåt.

### **Öppen vetenskap och öppen data**

SUHF ska verka för att spridning av kunskap är fri och tillgänglig för alla genom öppen vetenskap och öppna data. Under 2019 har SUHF lyft dessa frågor vid ett flertal tillfällen, exempelvis under dialogseminariet, i styrelsen och vid förbunds församlingen. Den nationella arbetsgruppen för forskningsdata har under 2019 genomfört enkät till lärosätena hur de hanterar forskningsdata (samma enkätundersökning genomfördes under 2018 för jämförelsens skull). Gruppen har även genomfört en remissrunda kring framtagandet av en rekommendation kring styrdokument för forskningsdata (forskningsdatapolicy). Gruppen arrangerade i november konferensen IFFIS 2019 (Infrastruktur för forskningsinformation) tillsammans med Kungliga biblioteket och Vetenskapsrådet med över 250 deltagare. I november genomfördes ett dialogseminarium kring forskningsdata med ett antal aktörer. SUHF har också genom Bibsam-konsortiet aktivt deltagit i förhandlingarna med förlagen.

### **Agenda 2030**

SUHF ska verka för implementering av de globala målen för hållbar utveckling, Agenda 2030. En av impactsgrupperna har arbetat med lärosätenas engagemang i Agenda 2030 och gruppen ansvarade för ett av seminarierna i Almedalen. Gruppen ansvarade också för utarbetandet av förbundets remissvar på Agenda 2030-delegationens förslag till nationell plan. Gruppen rapporterar till Expertgruppen för samverkan.

### **Internationalisering**

Expertgruppen för internationalisering arbetar med strategiska frågor rörande internationalisering och har under 2019 särskilt följt internationaliseringsutredningen. Expertgruppen utarbetade ett förslag till yttrande över internationaliseringsutredningens slutbetänkande *Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige* som diskuterades på styrelsens möte den 19 februari. Därefter genomfördes en snabb remissvända till medlemslärosätena innan det slutliga yttrandet lämnades in. Expertgruppen har under året bevakat de initiativ som regeringen har tagit med anledning av utredningen. Expertgruppen för internationalisering bevakar och följer upp EU-program som Horisont Europa och Erasmus+.

*Globalt*

SUHF är en medlem i *International Association of Universities (IAU)*. Under 2019 deltog generalsekreteraren i IAU:s konferens som genomfördes i Mexiko på temat *Transforming Higher Education for the Future*.

*Europa*

SUHF är en aktiv medlem i *European University Association (EUA)*. Förbundets ordförande är delegat i dess *Council*. Förutom ordinarie generalsekreterar- och councilmöten har generalsekreteraren under året deltagit i olika EUA-arrangemang och konferenser. Ordförande är även ledamot av EUA:s Research Policy Working Group.

*Norden*

SUHF är en av de fem medlemmarna i *Nordiska universitetssamarbetet (NUS)*, ett forum för att diskutera utbildnings- och forskningspolitiska frågor i ett nordiskt perspektiv. Inom NUS sker viss samordning inför ställningstaganden inom EUA och IAU. I NUS styrelse ingår respektive lands ordförande och generalsekreterare samt en observatör från NUAS, det nordiska universitetsadministratörssamarbetet. Sverige var under åren 2018-2019 ordförande för NUS. Två möten genomfördes under 2019, den 19-20 mars på Malmö universitet och den 15-16 oktober i Tórshavn, Färöarna. I NUS regi anordnades dessutom en nordisk rektorskonferens, med deltagare även från de baltiska länderna, med ett 40-tal deltagare den 21-22 maj i Visby, Gotland.

## Kompetens

*I manifestets avsnitt om Kompetens betonas akademisk frihet och ansvar med kollegial öppenhet och gemensam prövning utifrån ett ansvarsfullt ledarskap.*

För att stödja en utveckling i denna riktning har SUHF under 2019 bland annat arbetat med nedanstående områden.

SUHF har fortsatt arbetet med kvalitetsfrågor för utbildning, forskning och administration. Under 2019 har fokus legat dels på implementeringen av ett nytt nationellt kvalitetssäkrings-system för högre utbildning och utformningen av ett nationellt kvalitetssäkringsystem för forskning. Expertgruppen för kvalitetsfrågor har arbetat med att skapa lärosätenas ramverk för kvalitetssäkring av forskning samt kontinuerligt följt upp utfall och funktionen av de nationella systemen. Dessutom deltar i och följer gruppen arbetet i UKÄ:s referensgrupp och VR:s rådgivande grupp. Under 2019 genomfördes också den nationella konferensen om kvalitet i administration, en konferens som genomförs vartannat år.

SUHF ska verka för att stödja ansvarstagandet för det nationella utbudet av utbildningar och kurser. SUHF genomförde i samarbete med UHR den 7 maj en nationell konferens: Nationella minoriteter och högskolan – vad är nästa steg? Avseende den nationella språkstrategin avvaktar SUHF regeringens svar på SUHF:s skrivelse.

SUHF ska följa arbetet kring regeringsuppdraget till alla myndigheter kring jämställdhetsintegrering samt verka för att jämställdhetsfrågor ska finnas med på agendan vid olika möten och seminarier. Expertgruppen för arbetsgivarfrågor har fortsatt att följa frågan. Gruppen har haft avstämning med myndigheten för jämställdhet för att diskutera deras fortsatta planer. Uppdraget berördes också i förbundets inspel till forskningspropositionen. Jämställdhetsfrågan är integrerad i SUHF:s ledarskapsprogram.

SUHF ska genomföra olika konferenser med olika inriktningar för personal inom högskolan. Under 2019 genomförde SUHF ett 30-tal konferenser, se förteckning i Bilaga 2. En utvecklingstrend är att fler konferenser och workshops har gjorts i samarbete med andra aktörer exempelvis UHR, KB, MYH och UKÄ.

SUHF ska stärka och utveckla Rektorsprogrammet (RP), HeLP-programmet och det administrativa ledarskapsprogrammet. I arbetet med ledarprogrammen ingår att söka de bästa formerna för att säkerställa lika villkor och mångfald i det högsta akademiska och administrativa ledarskapet. Centrala frågor kring ledarskap och arbetsgivarrollen som framkommer inom ledarprogrammen ska ligga till grund för särskilda aktiviteter, liksom koordinering med andra aktörer med ansvar för ledarskapsutveckling i staten. SUHF har under 2019 fortsatt med full kraft i HeLP och RP. Utvärdering och kontinuerlig utveckling är integrerat i programmens upplägg. Vad gäller det administrativa ledarskapsprogrammet gjordes en särskild utvärdering efter andra omgången som avslutades under våren 2019. Styrelsen beslutade vid sitt möte den 8 maj om ytterligare en omgång. Nomineringsprocessen har genomförts under hösten 2019.

SUHF ska fortsätta arbetet med arbetsgivarfrågor och dialogen med Arbetsgivarverkets olika organ. En mycket central fråga i arbetet är strategisk kompetensförsörjning avseende all personal inom högskolan. Expertgruppen för arbetsgivarfrågor har fortsatt arbetet gentemot Arbetsgivarverket (AGV). Arbetet har bland annat innefattat att få gehör för vår sektors behov i AGV:s arbete. SUHF nominerar sektorn representanter i medlemsråden och till AGV:s valberedning för dess styrelse.

SUHF ska aktivt arbeta med frågor med anknytning till genusbaserad utsatthet, vilket bland annat inkluderar aktiviteter och samordning med anledning av Metoo. Expertgruppen för arbetsgivarfrågor ansvarar för frågan inom SUHF. Expertgruppen har följt och stöttat arbetet med att skapa ett nationellt forsknings- och samverkansprogram som ger en bättre bild av prevalensen av utsatthet/trakasserier. Representanter från gruppen har också deltagit i de samtal som departementet kallat till i frågan.

SUHF ska aktivt arbeta med att stärka och stödja sektorns arbete med forskningsetiska frågor, hantering av konsekvenser av oredlighet och att främja god forskningssed. Ett särskilt fokus har varit att följa arbetet med etableringen av den nya oredlighetsnämnden. SUHF inrättade 2019 arbetsgruppen för etikfrågor/oredlighetsfrågor/god forskningssed som har i uppdrag att hantera dessa frågor. Gruppen har arbetat med att genom erfarenhetsutbyte och förslag till rekommendationer underlätta lärosätenas arbete med att hantera den nya lagstiftningen inom området.

SUHF ska framföra vikten av bättre möjligheter att attrahera kompetens till högskolan. Lärosätena ska vara attraktiva för såväl nationella och internationella arbetstagare som nationella och internationella studenter. En central komponent är migrationsfrågor av olika slag, särskilt inom ramen för Arbetsgruppen för flyktingfrågor. Expertgruppen för arbetsgivarfrågor och arbetsgruppen för flyktingfrågor har hanterat olika delar av denna punkt.

## Dialog

*Manifestet slår fast att ny kunskap och nya insikter bara kan vinnas då modet att utmana finns. Det är kärnan i avsnittet Dialog. Det gäller dialog inom och mellan discipliner och med övriga samhället.*

Nedan ges exempel på hur SUHF under 2019 har arbetat med områden som stödjer olika former av dialog.

SUHF ska vara en arena för diskussioner och ställningstagande i högskolepolitiska frågor. SUHF:s påverkansarbete handlar dels om att ta en aktiv roll gentemot omvärlden i formulering och torgförande av sektorns ståndpunkter och proaktivt bearbeta politiska och andra aktörer i frågor där högskolesektorn har en enad hållning. Det inkluderar att följa upp de förslag och reformer som regering, riksdag och myndigheter samt olika europeiska organ lägger fram. Det gäller bland annat självständighet, resursfördelning för utbildning och forskning, kvalitetsutvärderingar, utfallet av utredningen om myndighetschefernas villkor och anställningsfrågor. SUHF har under 2019 tillhandahållit en arena för diskussioner i aktuella frågor vilket belysts ovan under rubriken Framtidens utmaningar. I dagsläget inga särskilda uppdrag kring myndighetschefernas (rektorernas) villkor. Under Almedalsveckan genomfördes en högskolepolitisk debatt med företrädare för riksdagspartierna. Under hösten 2019 har dialoger förts med företrädare för riksdagspartierna.

SUHF ska uttala sig i sektorsgemensamma frågor där det råder tillräcklig samsyn. SUHF har under året lämnat yttrande över de stora utredningarna som Internationaliseringsutredningen, Styr- och resursutredningen, Agenda2030, Nationell biblioteksstrategi samt lämnat inspel till kommande forskningsproposition. SUHF har dessutom övervägt och i flera fall lämnat yttrande över andra utredningar och förslag.

SUHF:s arbetsgrupper har inom flera områden utarbetat lärosätsgemensamma rekommendationer eller reviderat befintliga rekommendationer. Det gäller bland annat ramverk för forskningsutvärdering, rekommendation för datahanteringsplan och metadataspecifikation för utbildningsinformation.

SUHF ska i samarbete med Vetenskapsrådet och Kungliga Biblioteket verka för fortsatt utveckling av SwePub för bibliometriska analyser av hög kvalitet. Peter Aronsson tillträdde den 1 februari 2019 som ordförande i Swepubs utvecklingsråd och verkar därigenom för dessa frågor.

SUHF ska fortsätta dialogen med Kungliga Biblioteket avseende bland annat en ny nationell biblioteksstrategi och utformningen av Kungliga Bibliotekets samverkansstruktur. Forum för bibliotekschefer för en löpande dialogen med KB. Presidiet träffar årligen riksbibliotekarien.

SUHF ska fortsätta dialogen med Myndigheten för yrkeshögskolan och arbeta för klargörande av gränsdragningar och övergångsmöjligheter mellan de båda postgymnasiala utbildningsformerna. Under 2019 har en utredning om övergångsmöjligheter mellan yrkeshögskolan och högskolan tagits fram. Utredare var Anita Hansbo. Arbetsgruppen arbetar nu tillsammans med ett antal olika aktörer med att starta pilotstudier kring övergångar mellan utbildningssystemen. Ett förslag till skrivelse om förordningsförttydliganden ska också tas fram.

SUHF:s presidium, styrelse och kansli ska ha löpande kontakter med företrädare för riksdagens partier, myndigheter, studentorganisationer, andra organisationer och EU-parlamentet. Detta har under året skett genom formella och informella möten samt genom deltagande i olika seminarier och konferenser. I många fall har mötena ägt rum under presidiets presidiedagar.

SUHF ska fortsatt verka för att forskning och utbildning kan bedrivas med full kostnadstäckning. SUHF:s expert, Lena Törnborg, har arbetat med kunskapspridning, uppföljning och utvecklingen av modellen.

SUHF ska samla företrädare för sektorn till diskussioner i angelägna frågor. Ett dialogseminarium mellan lärosäten och forskningsfinansiärer ska genomföras årligen, i januari. Dialogseminariet 2019 genomfördes den 18 januari. Tre teman stod i fokus: öppen vetenskap, utvärderingar och samfinansiering.

SUHF ska delta under Almedalsveckan. Förbundet kommer även att delta i andras arrangemang för att föra sektorns talan. SUHF genomförde under Almedalen 2019 tre egna seminarier samt ett tillsammans med SFS.

SUHF:s lokaler ska fortsatt upplåtas för att underlätta medlemmarnas behov av mötesplatser i Stockholm. Följande principer ska gälla: SUHF ska gynna samarbeten, främst mellan lärosäten. SUHF ska i första hand stödja lärosäten som inte har tillgång till andra lokaler i Stockholmsområdet. Styrelsen och SUHF:s arbetsgrupper har prioritet. I mån av plats har lärosätenas ledningsgrupper och samarbetsgrupper möjlighet att låna lokalerna. Under 2019 har lokalerna utnyttjats i hög utsträckning.

Utöver ovanstående punkter har SUHF under våren lanserat en helt ny webb. SUHF:s webb är en viktig plattform för information till ledamöter i arbetsgrupper och för andra som behöver information i lärosätetsgemensamma frågor. På webben publiceras förbundets skrivelser, rekommendationer, remissvar, information om arbetsgruppernas uppdrag och ledamöter, mm. I samband med att innehållet flyttades över till den nya webben gjorde kansliet en tydligare struktur för informationen och en gallring av innehållet.

## Profil

*Det betonas i manifestets avsnitt Profil att behovet av olika utbildnings- och forskningsmiljöer ökar. Det behövs därför ett högskolelandskap som motsvarar detta behov. Ett diversifierat landskap där lärosätena värderas, utvärderas och finansieras utifrån de egna premisserna.*

SUHF har under 2019 bland annat arbetat med nedanstående områden för att bidra till ökade möjligheter till profilering.

SUHF ska verka för kvalitetssystem som gynnar mångfald inom såväl utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå som forskning. Expertgruppen för kvalitetsfrågor ansvarar för att de förslag som tas fram och implementeras tar stor hänsyn till olika förutsättningar och utvecklingsinriktningar.

SUHF ska följa diskussionen kring diversifierade inkomstströmmar till högskolan. Lars Burstedt har gjort en utredning för SUHF om donationer. Denna kan användas i arbetet kring lärosätenas självständighet. Expertgruppen för fastighetsfrågor har arbetat vidare med frågan om att bilda anknutna stiftelser för lokaländamål, ägande av lokaler och byggnader.

Arbetet med styrning för mångfald fortsätter utifrån SUHF:s inspel till den forskningspolitiska propositionen och ställningstaganden för ett uthålligt styr- och resursfördelningssystem. Detta har bevakats i förbundets inspel till Styr- och resursutredningen och till viss del även i inspelet till den kommande forskningspropositionen.

## Bilaga 1: Medlemmar 2019

Blekinge tekniska högskola	Kungl. Konsthögskolan
Chalmers tekniska högskola	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm
Ersta Sköndal Bräcke högskola	Linköpings universitet
Försvarshögskolan	Linnéuniversitetet
Gymnastik- och idrottshögskolan	Luleå tekniska universitet
Göteborgs universitet	Lunds universitet
Handelshögskolan i Stockholm	Malmö universitet
Högskolan Dalarna	Mittuniversitetet
Högskolan i Borås	Mälardalens högskola
Högskolan i Gävle	Röda Korsets högskola
Högskolan i Halmstad	Sophiahemmet högskola
Högskolan i Skövde	Stockholms konstnärliga högskola
Högskolan Kristianstad	Stockholms universitet
Högskolan Väst	Sveriges lantbruksuniversitet
Jönköping University	Södertörns högskola
Karlstads universitet	Umeå universitet
Karolinska Institutet	Uppsala universitet
Konstfack	Örebro universitet
Kungliga Tekniska högskolan	

## Bilaga 2: Översikt över verksamheten 2019

### Remissyttranden

- Yttrande över förslag till ändringar i UHRs föreskrifter om bilagan till examensbevis samt allmänna råd, januari
- Yttrande över förslag till ändringar i UHRs föreskrifter om översättning till engelska av svenska examina, januari april (*SUHF lämnar inga synpunkter i sakfrågan men har påpekat behovet av längre svarstider generellt*)
- Yttrande över betänkandet Rätt att forska – Långsiktig reglering av forskningsdatabaser (SOU 2018:36), februari (*SUHF avstår från att lämna synpunkter*)
- Yttrande över Framtidens specialistsjuksköterska (SOU 2018:77), mars
- Yttrande över Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige (SOU 2018:78), april
- Yttrande över förslag till ändringar i föreskrifter om högskoleprovet, maj 2019
- Yttrande över En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan (Strut), maj 2019
- Yttrande över Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet (SOU 2019:13), juni 2019
- Yttrande över Demokratins skattkammare – Förslag till en nationell biblioteksstrategi, oktober 2019
- Yttrande över Kontroller vid högskoleprovet – ett lagförslag om åtgärder mot fusk (SOU 2019:37), oktober 2019

### Rekommendationer

- Gemensamt ramverk för lärosätenas kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av forskning
- REK 2019:2 Metadataspecifikation Utbildningsinformation Rekommendation med bilagor
- REK 2019:3 Rekommendation avseende styrdokument för forskningsdata

### Rapporter

- Klimatramverket Chalmers – KTH 2019
- Klimatramverk för universitet och högskolor, preliminär version
- Ökad rörlighet mellan yrkeshögskoleutbildning och högskoleutbildning – utredning genomförd av MYH och SUHF
- Slutrapport Högskoleobservatorium – Bakgrund, uppdrag, organisation, Lars Haikola
- A Reasonable Autonomy – Some Questions About Academic Autonomy In The Nordic Countries, Andrew Casson
- Är lärosätena beredda? Fem frågor inför ett fortsatt arbete mot ökad autonomi inom akademin, Andrew Casson
- Möjligheter till ökad autonomi för universitet och högskolor vid olika alternativ av verksamhetsform, Curt Karlsson & Andrew Casson
- Rektorerens avgångsvillkor – vem kan fastställa dem? Yttrande över Bejstams Analys, Curt Karlsson
- Hantering av forskningsdata – status vid de svenska lärosätena, sammanställning av enkät.



### Skrivelser

- SUHF stödjer Lärarutbildningskonventets förslag till hur svensk lärarutbildning kan stärkas
- Inspel till den forskningspolitiska propositionen 2020
- SUHF Framställan om ändring i förordning om HoSP-registret
- SUHF Ramverk forskning / Framework Research.

### Konferenser och seminarier

Under 2019 genomfördes ett trettiotal konferenser inom ramen för SUHF. Dokumentation från konferenserna finns publicerade på suhf.se.

#### 18 januari

Dialogseminarium, Finlandshuset, Stockholm.  
*För högskoleledningar och forskningsfinansiärer.*

#### 28 januari

Workshop om internationella perspektiv, Karolinska Institutet, Stockholm  
*Vad innebär internationella och interkulturella perspektiv i undervisning för svenska lärosäten?*

#### 13 mars

Förbundsförsamling på Högskolan i Gävle, för lärosätesledningar.

#### 14 mars

Erfarenhetsutbyte om kompletterande utbildningar, Karolinska Institutet, Solna.  
*En dag för lärosäten och berörda aktörer att utbyta erfarenheter och blicka framåt kring arbetet med kompletterande utbildning för personer med utländsk examen.*

#### 16 april

Seminarium om akademiska samarbeten med kinesiska universitet.  
Gemensamt arrangemang mellan STINT och SUHF. Seminariet genomfördes i Stints lokaler i Stockholm.

#### 7 maj

Seminarium, konferenscentrum 7A, Stockholm  
*Nationella minoriteter och högskolan – vad är nästa steg?*  
Gemensamt arrangemang mellan UHR och SUHF.

#### 10 maj

Vårkonferens för Forum för bibliotekschefer, för lärosätenas bibliotekschefer.  
Carolina Rediviva, Uppsala

#### 20 maj

Inspirationsdag för ekonomer i högskolan, för alla intresserade ekonomer  
Norra Latin, Stockholm

#### 21 – 22 maj

Årets NUS-konferens arrangerades av SUHF för de nordiska rektorskonferenserna.  
Uppsala University, Campus Gotland, Visby  
*Governance for a reasonable autonomy - in search for the balance between autonomy and control*

14 juni

Dialogdag om genusbaserad utsatthet och sexuella trakasserier som arrangerades gemensamt av KI, KTH, MaU och SUHF. Bygget konferens, Stockholm  
*Motverka sexuella trakasserier och genusbaserad utsatthet i akademien!*

1 – 8 juli

Almedalsveckan, Visby

Seminarium i SUHF-regi:

*Vilket ansvar tar svenska universitet och högskolor för att nå målen för Agenda 2030?*

*Behöver svensk högskola en ny stor reform? Hur ska den se ut?*

*En ny lärarutbildning, igen? Men hur ska den se ut?*

Gemensamt seminarium SUHF och SFS:

*Studenternas hälsa - varför mår studenter dåligt och vem har egentligen ansvar?*

21 – 23 augusti

Rektorsinternat, Rusthållargården, Arild

22 augusti

Konferens på Södertörns högskola

*Kvalitet i administration och stödverksamhet vid lärosäten*

3 september

Workshop om etikfrågor, Piperska muren, Stockholm

Inför att en ny lag för hantering av oredlighet träder i kraft den 1 januari 2020. För ledningspersoner med ansvar för forskning/forskningsetik.

9 – 10 september

*Nordic University Days in Brussels*

Ett gemensamt arrangemang för rektorer från de nordiska länderna i regi av SUHF och de övriga nordiska systerorganisationerna. Möte med EU-parlamentariker, EU-kommissionens vice ordförande, med flera.

26 september

En utbildningsdag i SUHF:s regi för personer med administrativa eller akademiska ledningsuppdrag samt för kvalificerade handläggare i ledningsstöd.

Konferens Spårvagnshallarna, Stockholm

*Högskolesektorns styrning och ledning*

3 oktober

Seminarium med information om och diskussion kring Sveriges deltagande i EU-satsningen

Europauniversitet, Norra Latin, Stockholm

*European Universities i fokus*

3 – 4 oktober

Rektorssekreterarnas årliga nätverksträff, Karlstads universitet

*"Plötsligt händer det" allt från kris till celebret besök*

15 – 16 oktober

Möte med NUS styrelse, Tórshavn, Färöarna  
Under mötet behandlades arbetet mot sexuella trakasserier, kvalitetssystem för forskning, förberedelser inför EUA Council den 24-25 oktober, mm.

21 oktober

Rundabordsamtal om lärarutbildning, Dalarnas Hus, Stockholm  
Gemensamt arrangerat av SUHF och den nationella samordningsgruppen för försöksverksamheten med praktikinära forskning (ULF).  
*Rundabordsamtal om samverkan mellan lärosäte och skolhuvudman – nyckeln för att stärka Sverige som kunskapsnation*

22 oktober

SUHF:s årskonferens, Karolinska Institutet, Solna  
*Redefining research quality: The reproducibility challenge*

23 oktober

Förbundsförsamling på Karolinska Institutet, Solna, för lärosätesledning.

12 november

SUHF:s Arbetsgivar dag för rektorer, förvaltnings- och personalchefer.  
Kungliga tekniska högskolan, Stockholm.  
Årets teman var autonomi och internationalisering.

14 – 15 november

HfR:s höstkonferens  
Högskolornas forum för redovisningsfrågors årliga höstkonferensen för ekonomichefer, planeringschefer med flera, Hotel Riverton, Göteborg

19 november

IFFIS 2019, konferens i regi av Kungl. Biblioteket och SUHF  
Norra Latin, Stockholm  
*Infrastruktur för forskningsinformation*

21 – 22 november

Höstkonferens för Forum för bibliotekschefer, för lärosätenas bibliotekschefer.  
Hotell J, Nacka Strand

26 november

Workshop om disciplinfrågor, Folkungagatan 90, Stockholm  
*Disciplinnämndernas arbete i ett nationellt perspektiv*

## Bilaga 3: Presidiedagar 2019

Dag	Deltagare
1 mars	Akademiska Hus Karin Röding, GD UHR Anders Söderholm, GD UKÄ Nya rektorer med flera
24 april	Ordförande och vice ordförande för SFS Carin Jämtin (GD), AnnaMaria Oltorp (chef för enheten för forskningssamarbete) och Eren Zink från SIDA Rektor Owe Kennerberg och prorektor Sofia Camnerin från Enskilda Högskolan Stockholm FORMAS Sven Stafström och Ann Fust, VR med flera
23 september	Marika Hedin, Riksbankens Jubileumsfond SFS Eva Schelin, vd för KK-stiftelsen med flera
21 november	Anders Perklev och Erik Lindberg, Statens ansvarsnämnd Mattias Fogelgren, Emma Sterky och Anna Pauloff, Finansdepartementet/tillitsdelegationen Kerstin Lindberg Göransson, vd för Akademiska hus Anders Söderholm och Annika Pontén, UKÄ Rektor Owe Kennerberg, prorektor Sofia Camnerin och styrelseordförande Helena Höij från Enskilda Högskolan Stockholm

## Bilaga 4: SUHF:s expert- och arbetsgrupper under 2019

Namn	Ordförande, <i>verkställande ledamot el.motsv.</i>	Övriga ledamöter från medlemslärosäten, 31/12 2019	Mandatperiod
Administrativt ledarskapsprogram	Susanne Wallmark, MaU	HB, KMH, LiU	
Arbetsgruppen för etikfrågor/oredlighetsfrågor/god forskningssed	Eva Wiberg, GU <i>Stefan Eriksson, UU</i>	UU, KKH, LiU, UmU, SH, SU, LU	1 januari 2019 – 31 december 2020
Arbetsgruppen för flyktingfrågor	Cecilia Christersson, MaU	GU, HH, KTH, LU, SU, HV, LnU	1 januari 2018 – 31 december 2019
Arbetsgruppen för digitalisering	Fredrika Lagergren Wahlin, GU	CTH, SH, KTH, LU, HD, MdH, HH	1 september 2019 – 31 augusti 2021
Arbetsgruppen för högskolepedagogik och lärande	Birgitta Bergvall-Kåreborn, LTU <i>Klara Bolander Laksov, SU</i>	SH, KTH, BTH, KMH, HH, GU	1 januari 2019 – 31 december 2020
Arbetsgruppen för lärarutbildning	Kerstin Tham, MaU <i>Daniel Berlin, GU</i>	UmU, HKr. SU, HD, GU, SH	1 januari 2019 – 31 december 2020
Arbetsgruppen för samarbete mellan SUHF och Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH)	MYH/SUHF	JU	1 januari 2019 – 31 december 2020
Examensordningsgruppen	Ylva Fälthom, HIG	UmU, SHH, HV, SU, KI	1 september 2018 – 1 april 2020
Expertgruppen för arbetsgivarfrågor	Sigbritt Karlsson, KTH <i>Ingrid Ganrot, KaU</i>	SH, SH, SU, MaU, KaU, SLU, SKH	1 januari 2019 – 31 december 2020
Expertgruppen för arkiv- och dokumenthantering	Susanne Kristensson, LU	Miun, GU, FHS, CTH, MaU, GU, UmU, KMH, KI, SU	1 januari 2019 – 31 december 2020
Expertgruppen för fastighetsfrågor	Staffan Sarbäck, LTU <i>Christel Olsson, LnU</i>	LU, GU, LiU, KI, KMH, SU, SLU, UmU, ÖRU	1 januari 2018 – 31 december 2019
Expertgruppen för internationaliseringsfrågor	Eva Åkesson, UU <i>Per Nilsson, UmU</i>	GU, JU, Miun, KTH, KI	1 januari 2018 – 31 december 2019
Expertgruppen för kvalitetsfrågor	Stephen Hwang, HH <i>Malin Östling, GU</i>	UmU, Konstfack, SKH, UU, LU	1 januari 2019 – 31 december 2020
Expertgruppen för samverkan	Johan Schnürer, ÖRU	SHH, LU, CTH, KF, UU, MdH, HB, ÖRU	1 januari 2017 – 31 december 2018
Expertgruppen för studieadministrativa frågor	Ann Cederberg, MdH <i>Christoffer Sönerbrandt, KI</i>	UU, HH, SU, Miun, LTU, LU, KTH, LiU	1 januari 2018 – 20 juni 2020
Forum för bibliotekschefer	Peter Aronsson, LnU <i>Mikael Sjögren, UmU</i>	UU, GIH, KaU, MaU, MdH, LnU, SU	1 januari 2018 – 31 december 2019

Namn	Ordförande, verkställande ledamot el.motsv.	Övriga ledamöter från medlemsläro- säten, 31/12 2019	Mandatperiod
Högskolornas Forum för redovisningsfrågor (HfR)	Susanne Wallmark, MaH/Louise Pålsson, ÖrU  <i>Dan Guttke, KaU</i>	LU, SU, LnU, UU, KTH, CTH, HB, KI, GU, LiU	1 januari 2018 – 31 december 2019
Samordningsgrupp för Öppen vetenskap	Peter Aronsson, LnU	SU, SU, LU, KI	1 januari 2019 – 31 december 2020
Samverkansgruppen SUHF-UHR	Stefan Bengtsson, CTH	UU, LnU, Konstfack, HB	1 januari 2018 – 31 december 2019
SUHF:s program för ledare i akademien och rektorsprogrammet	Pam Fredman, GU	KTH, HHS, FHS, KTH	30 juni 2018 – 30 juni 2020

Förutom de externa sekreterarna eller verkställande ledamöterna har kansliets personal fungerat som sekreterare i flertalet av arbetsgrupperna. Dessutom finns ett antal undergrupper som rapporterar direkt till respektive arbetsgrupp eller expertgrupp.

## Bilaga 5: SUHF:s arbete med autonomifrågorna

Vid förbundsförsamlingen på Stockholms universitet i oktober 2017 fördes ett samtal kring centrala frågor vad gäller lärosätenas självständighet, vilka frågor SUHF bör fokusera på och hur arbetet ska genomföras. Styrelsen fick därefter i uppdrag att arbeta vidare med frågan. Flera steg har tagits sedan dess.

Styrelsen uppdrog åt Andrew Casson, Högskolan Dalarna, att ta fram ett diskussionsunderlag till förbundsförsamlingen i mars 2018. Med Andrew Cassons rapport *Några frågor om akademins autonomi* som underlag diskuterade förbundsförsamlingen möjligheten att rikta fokus mot något eller några av följande områden:

1. Formuleringar i Regeringsformen som rör autonomi för högre utbildning och forskning (jfr. NZ och domstolarna)
2. andra former för styrning av utbildning än nuvarande Högskoleförordning bilaga 2
3. annan associationsform än förvaltande myndighet, dvs. egen juridisk person (jfr. public service, "självständigt lärosäte")
4. utformning och utseende av styrelse respektive utseende av rektor (jfr. domstolarna och public service)
5. hur lärosätena talar om sina centrala uppgifter och hur de i handling visar sin roll i samhällsdebatten.

Av diskussionen framkom att bland de fem områdena ska förbundet fokusera på 1, 2 och 5, men även borra vidare i 3 och 4.

Vid följande styrelsemöten under 2018 fattade styrelsen beslut om aktiviteter kopplade till de fem punkterna:

Juristernas nätverk har bedömt skrivningarna i grundlag och högskolelag som tillfyllest avseende skydd för forskningens frihet. De tittar även på frågan om på vilket sätt utbildningens frihet skulle kunna kodifieras i lag. (Punkt 1)

En arbetsgrupp har satts samman under ledning av Ylva Fältholm, rektor på Högskolan i Gävle. Gruppen ska lägga förslag om hur examensordningen skulle kunna hanteras i lärosätenas regi. (Punkt 2)

Gällande hur lärosätena talar om sina centrala uppgifter och hur de i handling visar sin roll i samhällsdebatten (Punkt 5) så överlappar den med det arbete som genomförs inom ramen för att ta fram underlag för att synliggöra lärosätenas bidrag till samhällets välfärd och utveckling. Inom detta område har styrelsen initierat flera arbeten:

- Uppdrag kring lärosätenas arbete med kompetensförsörjning har lämnats till expertgruppen för samverkan. Paul Petterson, Mälardalens högskola, leder arbetet.
- Uppdrag kring lärosätenas arbete med Agenda 2030 har lämnats till expertgruppen för samverkan. Johanna Adami, Sophiahemmet högskola, leder arbetet.
- En arbetsgrupp utsedd av förvaltningscheferna har gått vidare med ett nationellt projekt kring lärosätenas ekonomiska impact. Oxford Economics har anlåtats för analysen. Katarina Bjelke, KI, leder arbetet.
- Diskussioner pågår om hur man kan gå tillväga för att synliggöra forskningens betydelse för samhällets utveckling.

Under rektorsinternatet i augusti 2018 togs frågan om lärosätenas autonomi upp. En diskussion fördes kring behovet av att vi själva vet vad vi vill i frågan om lärosätenas juridisk/organisatoriska status. Styrelsen behandlade därefter frågan på sitt möte den 18 september. Stephen Hwang åtog sig att ta fram ett förslag till hur förbundet kan gå till väga för att förbereda oss för att kunna ta ställning till och driva frågan om långsiktig organisationsform för sektorns lärosäten. (Punkt 3)

Stephen Hwangs återkom till styrelsen med ett underlag, *Autonomi för statliga lärosäten*. I korthet föreslogs följande process

- Sammanställning av kunskapsunderlag. Förslaget är att låta en eller några personer gå igenom tidigare utredningar och eventuellt fylla på med nyare kunskapsunderlag.
- Öka medvetenheten på lärosätena. Med kunskapsunderlaget som bas, kan man genomföra dialogseminarier, exempelvis i de tre storstäderna.
- Fortsätta diskussionen och vidareutveckla idéer kring en eller flera strategier för att nå vidare i en samsyn kring viktiga principiella frågor som rör organisationsformen. För detta krävs avstämningar i SUHF framförallt inom förbunds församlingen. Det kan finnas behov av ytterligare bred förankring med ny omgång dialogseminarier.

Genom denna process kan lärosätena enas kring vissa viktiga principiella ställningstagande eller förslag kopplat till organisationsform. Hela processen bör kännetecknas av ambitionen att arbeta målmedvetet utan att förlora fart eller fokus. Förankringen och diskussion kommer att behöva utrymme, varför processen tar en hel del tid i anspråk.

Styrelsen diskuterade frågan och menade att det är viktigt att ha stöd i förbunds församlingen om SUHF ska inleda ett arbete kring lärosätenas organisationsform/er. SUHF engagerade därpå Curt Karlsson och Andrew Casson för att sammanställa ett underlag om vad som tidigare framförts i autonomifrågan, exempelvis förslag från tidigare politiska utredningar. Uppdraget resulterade i rapporten *Möjligheter till ökad autonomi för universitet och högskolor vid olika alternativ av verksamhetsform*. Karlssons och Cassons rapport utgjorde tillsammans med *Är lärosätena beredda? Fem frågor inför ett fortsatt arbete mot ökad autonomi inom akademien* underlag för en diskussion om autonomifrågan som genomfördes vid förbunds församlingen på KI i oktober 2019. Styrelsen föreslog förbunds församlingen att Lärosätenas autonomi skulle utgöra tema för SUHF:s årskonferens 2020. Förbunds församlingen stödde förslaget.

#### Referenser

*A Reasonable Autonomy – some questions about academic autonomy in the Nordic countries*, Andrew Casson, maj 2018

<https://suhf.se/app/uploads/2019/07/A-Reasonable-Autonomy-some-questions-about-academic-autonomy-in-the-Nordic-countries-Andrew-Casson-May-2019-.pdf>

*Några frågor om akademins autonomi*, Andrew Casson, juni 2018

<https://suhf.se/app/uploads/2019/03/Några-frågor-om-akademins-autonomi-Andrew-Casson-SUHF-juni-2018.pdf>

*Autonomi för statliga lärosäten*, underlag till SUHF:s styrelse 2018-11-14 från Stephen Hwang. Bilagd.

*Möjligheter till ökad autonomi för universitet och högskolor vid olika alternativ av verksamhetsform*, Curt Karlsson & Andrew Casson, september 2019

<https://suhf.se/app/uploads/2019/12/Möjligheter-till-ökad-autonomi-rapport-Karlsson-Casson-sept-2019.pdf>

*Är lärosätena beredda? Fem frågor inför ett fortsatt arbete mot ökad autonomi inom akademien*, Andrew Casson, september 2019

<https://suhf.se/app/uploads/2019/12/Andrew-Casson-Är-lärosätena-beredda.pdf>



EKUPA (Totalt)  
 2020-02-04 07:36:20, Tusental  
 Enhet: 850 - (SUHF) SV UNIV HÖGSKOLEFÖRBUND  
 Månad: December 2019

**SUHF 2019 totalt**

	Utfall	Utfall	Förändring
	1901 - 1912	1801 - 1812	2019 vs 2018
<b>Bidrag</b>	<b>34</b>		<b>34</b>
3651 Sv stiftelser o.. -för drift	34		34
36511 Intäktsförda bidrag sv stift		34	-34
36512 Period intäktsfördabid sv stif		-34	34
<b>Övriga</b>	<b>13 730</b>	<b>10 449</b>	<b>3 281</b>
3321 Konferens seminar kurs inomsta	7 527	4 075	3 452
3322 Konferens seminar kurs utomsta	959	1 122	-163
3328 Per int+avg 4§ inom	-1 814	-1 068	-746
3329 Per int+avg 4§ utom	-259	-188	-71
3331 Försälj tjänst/konsult inomsta	63		63
33428 Per övr int 4§ inom	-422		-422
33429 Per övr int 4§ utom	-147		-147
3421 Fakturerade kostnader inomstat	523	6 495	-5 972
3422 Fakturerade kostnader utomstat		13	-13
3440 Övr intäkt o ersättn, inomstat	6 732		6 732
3441 Övr intäkt o ersättn, utomstat	567		567
<b>SUMMA INTÄKTER</b>	<b>13 764</b>	<b>10 449</b>	<b>3 314</b>
<b>Personalkostnader</b>	<b>-5 016</b>	<b>-4 541</b>	<b>-475</b>
<b>Förändr.semskuld inkl.lkp</b>	<b>-8</b>	<b>-39</b>	<b>31</b>
<b>Lokalkostnader</b>	<b>-900</b>	<b>-768</b>	<b>-132</b>
<b>Driftskostnader</b>	<b>-8 229</b>	<b>-7 272</b>	<b>-957</b>
<b>Avskrivningar</b>	<b>-66</b>	<b>-19</b>	<b>-47</b>
<b>SUMMA KOSTNADER</b>	<b>-14 220</b>	<b>-12 640</b>	<b>-1 581</b>
<b>ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING</b>	<b>-457</b>	<b>-2 190</b>	<b>1 734</b>
<b>Kapitalförändring sedan tidigare år</b>	<b>10 136</b>	<b>12 327</b>	<b>-2 190</b>
2070 Balanserad kapitalförändring	12 327	13 337	-1 011
2071 Kapital förändring få resultat	-2 190	-1 011	-1 179
<b>SUMMA KAPITALFÖRÄNDRING</b>	<b>9 679</b>	<b>10 136</b>	<b>-457</b>
<b>Ej förbrukade bidragsmedel</b>			<b>0</b>
2506 Sv stift & ideella för-inbetal	34	34	0
25061 Sv stift & ideella för-avräkn	-34		-34
<b>Utgående balanserade medel</b>	<b>9 679</b>	<b>10 170</b>	<b>-490</b>
<b>Återstående avskriv.kostn.</b>	<b>-293</b>		<b>-293</b>

EKUPA (Totalt)  
 2020-02-04 10:11:33, Tusental  
 Enhet: 85001 - Högskoleförbundet kansli  
 Månad: December 2019

<b>Kansliet 2019</b>	<b>Utfall 1901 - 1912</b>	<b>Utfall 1801-1812</b>	<b>Förändring 2018 vs 2019</b>
Övriga	8 741	6 877	1 865
<b>SUMMA INTÄKTER</b>	<b>8 741</b>	<b>6 877</b>	<b>1 865</b>
Personalkostnader	-4 791	-4 442	-349
Förändr.semskuld inkl.lkp	-8	-39	31
Lokalkostnader	-900	-760	-140
Driftskostnader	-3 168	-1 979	-1 189
Avskrivningar	-66	-19	-47
<b>SUMMA KOSTNADER</b>	<b>-8 934</b>	<b>-7 240</b>	<b>-1 694</b>
<b>ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING</b>	<b>-193</b>	<b>-363</b>	<b>170</b>
Kapitalförändring sedan tidigare år	9 339	9 703	-365
<b>SUMMA KAPITALFÖRÄNDRING</b>	<b>9 146</b>	<b>9 340</b>	<b>-194</b>
Återstående avskriv.kostn.	-293	-60	-233

## SUHF:s projekt 2019

Helåret 2019  
(TKR)

Projektnr	Namn	IB	Intäkter	Kostnader	UB
4985012	Högre ledarprogram	-630,4		-10,3	-640,7
4985013	HeLP8	385,4	95,7	-177,8	303,2
4985014	HeLP9	303,2		-47,8	255,3
5985014	HeLP10	353,5	947,4	-949,2	351,7
5985015	HeLP11	-108,0	1 381,3	-876,1	397,2
5985017	HeLP12	0,0	203,7	-151,6	52,1
5985013	RP5 Rektorsprogrammet	137,8	192,5	-291,2	39,2
5985016	RP6 Rektorsprogrammet	0,0	490,9	-381,5	109,4
	<b>Delsumma HeLP och RP</b>	<b>441,5</b>	<b>3 311,5</b>	<b>-2 885,5</b>	<b>867,4</b>
5985012	Adm ledarskapsprogram	461,8	116,0	-170,5	407,2
4985016	Seminarie	-53,8	1 010,7	-1 553,8	-596,9
4985018	Internationaliering	212,8		-11,9	200,9
5985003	Nätverk bliv bibl	-115,2	25,9	-376,3	-465,6
5985009	Hfr	-160,2	470,1	-228,2	81,7
5985010	Forum bibl chefer	-56,4	52,5	-2,0	-5,9
5985011	Nätverk rektorsekr	65,3	2,0	-24,5	42,8
	<b>Summa alla projekt</b>	<b>795,8</b>	<b>4 988,7</b>	<b>-5 252,7</b>	<b>531,6</b>

Avslutade  
projekt  
2019

4985015	RP4 Rektorsprogrammet				0,0
4985017	Rektorsprogram 3				0,0
5985006	Rektorsinternat				0,0

## Kommentarer

### Intäkter 2019

Ökningen av intäkterna för 2019 jämfört med föregående år kommer till stor del från ledarprogrammen HeLP och Rektorsprogrammet. Dels har ledarprogrammen haft en stor verksamhet under året, dels periodiserades deltagaravgifterna från ledarprogrammen inte före 2019. Innan periodisering infördes så bokfördes deltagaravgiften i samband med programstarten vilket ledde till att intäkterna varierade kraftigt mellan åren. Bokföringsåret 2018 var ett år med få programstarter.

Kansliets intäkter utgörs normalt av medlemsavgifterna om 7 300 tkr. En del av medlemsavgifterna (523 tkr) som gäller 2018 erhöles och bokfördes först 2019. Utöver detta fick kansliet under 2019 en intäkt från NU2018-konferensen (63 tkr). Vissa deltagaravgifter (856 tkr) som erhöles inom konferensverksamheten 2019 har av misstag bokförts som en intäkt för kansliet. Dessa deltagaravgifter kommer att ombokas till Seminarie-projektet under 2020. Under 2019 har intäkter omfattande 7 300 tkr + 523 tkr + 856 tkr + 63 tkr = 8742 tkr bokförts på kansliet.

Bokföringen har ändrats något så att medlemsavgifterna som under 2018 bokfördes på konto 3421 och 3322 under 2019 istället har bokförts på konto 3440 och 3441.

### Kostnader 2019

Kostnaderna är under 2019 högre än föregående år. Detta beror framför allt på att förbundet under året har genomfört fyra utredningar. De utredare som har anlåtats har antingen fakturerat eller i vissa fall haft en tillfällig anställning på förbundet. Ökad internationell bevakning bidrar också till något ökande kostnader genom fler resor.

### Projektet 2019

Alla SUHF:s projekt ska vara självfinansierade och är därför beräknade att över tid gå plus minus noll.

Projektet Högre ledarprogram är ett uppsamlingsprojekt dit resterande intäkter eller kostnader förs när ett ledarprogram har avslutat. Den negativa utgående balansen, -640,7 tkr, beror på en tidigare felräkning vad gäller deltagaravgifterna. Deltagaravgifterna har höjts och projektet beräknas vara i balans under 2021.

På projektet Seminarie bokförs intäkter och kostnader för förbundets konferenser. Under året har vissa deltagaravgifter (856 tkr) som erhöles inom konferensverksamheten istället bokförts som en intäkt för kansliet. Dessa deltagaravgifter kommer att ombokas till Seminarie-projektet under 2020. Intäkterna från några konferenser som genomfördes i slutet av 2018 har bokförts 2019. En ekonomisk uppföljning har gjorts för samtliga konferenser som genomfördes under 2019. Uppföljningen visar att konferensverksamheten går något minus (i storleksordningen 50 tkr) och deltagaravgifterna kommer därför att justeras något under 2020.

### Anledning till att utgående balans för 2018 inte stämmer med ingående balans 2019 för vissa projekt

Högre ledarprogram är ett uppsamlingsprojekt dit resterande intäkter eller kostnader förs när ett ledarprogram har avslutats. IB för projektet är summan av UB föregående år för projekten Högre ledarprogram, Rektorsprogram 3 och RP4 Rektorsprogrammet.

Högre ledarprogram UB 2018	-395
Rektorsprogram 3 UB 2018	-289,3
RP4 Rektorsprogrammet UB 2018	53,8
<b>Högre ledarprogram IB 2019</b>	<b>-630,5</b>

I samband med att projektet Rektorsinternat avslutades fördes kvarvarande intäkter (21,3 tkr) till projektet Seminarie.

Seminarie UB 2018	-75,1
Rektorsinternat UB 2018	21,3
<b>Seminarie IB 2019</b>	<b>-53,8</b>

2020-03-04

#### Revisionsberättelse

Efter granskning av Sveriges universitets- och högskoleförbunds (SUHF) räkenskaper och förvaltning för budgetåret 2019-01-01 – 2019-12-31 avger vi härmed följande revisionsberättelse.

Vi har granskat förbundets räkenskaper, genomgått protokoll och andra handlingar, som lämnar upplysning om SUHF:s ekonomi och förvaltning. Granskningen har inte gett anledning till anmärkning beträffande förbundets bokföring eller detsamma beträffande förvaltning och verksamhet.

Enligt vår uppfattning ger årsredovisningen en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av SUHF:s finansiella ställning per den 31 december 2019, samt av dess resultat och finansiering för året.

Vi tillstyrker:

- att resultaträkning och balanserad kapitalförändring fastställs samt
- att styrelsen beviljas ansvarsfrihet för den tid som revisionen omfattar

Louise Pålsson

Lars Niklasson



Stockholms  
universitet

SU FV-0295-20

## Granskningsberättelse för Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF), 2019

Stockholms universitet är värmyndighet för Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF), vilket innebär att den ekonomiska redovisningen sker på ett kostnadsställe (850) i universitetets bokföring. Originalverifikationerna skannas in i universitetets fakturaportal.

Internrevisionen har stickprovsvis granskat kostnader som bokförts på kostnadsställe 850 SUHF i universitetets bokföring. Bedömningen är att kostnaderna i allt väsentligt är korrekt bokförda och tillhör verksamheten i SUHF. Originalverifikationerna uppfyller kraven i 5 kap § 7 Bokföringslagen. SUHF:s resultat för verksamhetsåret 2019 visade ett underskott på 456 830 kronor (intäkter 13 763 531 kronor och kostnader 14 220 361 kronor).

Stockholm den 2 mars 2020

  
Mikael Lundén  
Internrevisionschef

---

Internrevisionen



**Missiv till punkt 11**  
Förbunds församlingen  
den 18 mars 2020

## Utseende av valberedning

### Dokument

-

### Förslag

*Förbunds församlingen beslutar att SUHF:s valberedning för perioden från förbunds församlingen våren 2020 fram till och med förbunds församlingen våren 2022, ska vara:*

- *Helen Dannetun, ordförande mars 2020 – december 2020*
- *Johan Sterte, ordförande januari 2021 – mars 2022*
- *Sigbritt Karlsson*
- *Sara Arrhenius*
- *Martin Norsell*
- *Susanne Kristensson.*

### Bakgrund

SUHF:s valberedning har till uppgift att lämna förslag på styrelseledamöter och revisorer.

SUHF:s ordförande och vice ordförande har tillsammans med valberedningens ordförande rätt att fatta beslut om ersättare om någon ledamot i valberedningen avgår.

Förbunds församlingen utser valberedning om fem personer på marsmötet vartannat år, efter förslag av styrelsen.

### Riktlinjer för valberedningens arbete (dnr 0003-15)

*Vid Förbunds församlingen den 22 oktober 2014 framkom önskemål om dokumentation av riktlinjer för valberedningens arbete med att ta fram förslag på ledamöter till SUHF:s styrelse. Med underlag från den sittande valberedningen har följande riktlinjer formulerats:*

Utgångspunkten är att alla rektorer och alla förvaltningschefer är nomineringsbara.

Riktlinjer för sammansättningen

1. SUHF:s styrelse bör vara representativt sammansatt så att den speglar bredden av SUHF:s medlemslärosäten. Detta innebär att både breddlärosäten och speciallärosäten, inkluderande konstnärliga lärosäten, bör vara representerade.
2. En av ledamöterna bör vara förvaltningschef.

Vid sammansättningen bör en jämn könsfördelning eftersträvas och den geografiska spridning som ledamöternas lärosäten representerar bör beaktas.

### Ersättning för ordförande och vice ordförande

För ordförandes och vice ordförandes arbete inom förbundet betalas årligen en ersättning till respektive lärosäte. Ersättningen uppgår till 15 % av årslönen för ordförande och 5 % av årslönen för vice ordförande.





**Missiv till punkt 12**  
Förbundsårsamlingen  
den 18 mars 2020

## **Policy för uttalanden**

### **Dokument**

--

### **Förslag**

*Förbundsårsamlingen antar följande policy för uttalanden inom SUHF:*

*"SUHF uttalar sig i frågor där medlemmarna, i förbundsårsamling eller styrelse, stödjer gemensamma ståndpunkter, exempelvis genom manifest, ställningstaganden, rekommendationer, remissvar eller inspel.*

*Förbundet är restriktivt med andra uttalanden. I första hand är det lärosätena själva som uttalar sig i olika frågor. I de fall SUHF uttalar sig, gäller det frågor som är av principiell vikt för akademien och lärosätena. Förbundet uttalar sig endast i undantagsfall när det gäller enskilda individer."*

### **Bakgrund**

Frågan om en policy för uttalanden inom förbundet lyftes ursprungligen vid rektorsinternatet 2019. Där diskuterades behovet av att definiera de riktlinjer och principer SUHF har gällande när och i vilka frågor förbundet uttalar sig. Styrelsen har därefter behandlat frågan och tagit fram ett förslag till policy.

## **Examensordningsgruppen – diskussion kring förslag**

### **Dokument**

--

### **Förslag**

*Förbunds församlingen diskuterar Examensordningsgruppens fyra modeller.*

### **Bakgrund**

#### ***Examensordningsgruppens uppdrag***

Forskningens frihet är skyddad som en grundläggande princip i grundlag (RF 2 kap. 18 §). År 2010 infördes bestämmelsen att forskningens frihet är skyddad enligt bestämmelser som meddelas i lag. Forskningens frihet finns angiven i högskolelagen. Motsvarande lagskydd för utbildningens frihet saknas.

I högskoleförordningens bilaga 2, Examensförordningen, anges "vilka examina som får avläggas på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå, och vilka krav som ska uppfyllas för respektive examen (examensbeskrivning)". Det betyder att regeringen ensam beslutar, gör ändringar eller tillägg om omfattning, mål, självständigt arbete samt övriga krav, bl.a. preciserade krav från det enskilda lärosätet, för examina vid landets universitet och högskolor.

Ur ett internationellt perspektiv är detta ovanligt och i Universitetens Magna Charta (1988) anförs: "För att tillgodose om världens behov måste universitetens forskning och undervisning vara moraliskt och intellektuellt oberoende av alla politiska, ideologiska och ekonomiska maktfaktorer."

Inom SUHF förs en diskussion kring lärosätenas autonomi ut långsiktigt perspektiv. Diskussionen behandlar bl.a. vad akademins autonomi innebär och vilken typ av autonomi lärosätena önskar. Som ett led i denna diskussion har en arbetsgrupp tillsatts att diskutera möjliga alternativ och modeller att hantera examensordningar i lärosätenas regi.

Gruppen ska diskutera alternativ kodifiering av examina att ersätta dagens examensförordning, göra jämförelser av examensordningar, strukturer och hur de hanteras (ansvar, revidering, processer) i andra länder samt föreslå en eller flera modeller för examensordningar i lärosätenas regi, förslagen ska värna lärosätenas autonomi och utbildningarnas kvalitet samt främja nationell och internationell samordning och mobilitet

Arbetsgruppen har följande sammansättning: Ylva Fältholm, rektor Högskolan i Gävle (ordförande), Hans Adolfsson, rektor Umeå universitet, Johanna Adami, rektor Sophiahemmet högskola, Martin Hellström, rektor Högskolan Väst, Fredrik Oldsjö, kanslichef Stockholms universitet, Åsa Nandorf, avdelningschef, Karolinska Institutet, Jacob Adamowicz, ordförande, Sveriges Förenade Studentkårer (SFS) och Lars Alberius, SUHF:s kansli (sekreterare).

### **Fyra modeller**

Examensordningsgruppen har tagit fram fyra olika modeller som alternativ till dagens examensordning. I alla alternativen måste vi beakta att det både finns statliga och privata lärosäten.

1. Från högskoleförordning till högskolelag, dvs. att riksdag beslutar istället för regering.

Att det blir en lag innebär att Riksdagen fattar beslut istället för regeringen. En fördel är att det är svårare att ändra en lag än för regeringen att ändra i en förordning (kan ske vid ett torsdagsmöte).

2. Mål och ramar tas bort från examensordningen. Där framgår enbart vilka examina som ska finnas. Alltså regeringen beslutar om vilka examina som ska finnas, men övrig reglering sker på annan myndighet.

I detta alternativ har politikerna kvar inflytandet och bestämmer ramarna medan lärosätena bestämmer detaljerna. Utgångspunkt tas i målen för de generella examina för grundnivå, avancerad nivå och utbildning på forskarnivå, medan de enskilda lärosätena konkretiserar de generella målen för respektive yrkesutbildning.

3. Från regering till annan myndighet, t.ex. UHR eller UKÄ. Det vill säga från förordning till föreskrift och att någon myndighet ges föreskriftsrätt, jämför med UHR:s UHRFS (föreskrifter, t.ex. om områdesbehörigheter).

Detta alternativ är tänkt att säkerställa mindre politiskt inflytande. Tanken är att en självständig, icke definierad, myndighet med styrelse beslutar om examensordningen i enlighet med den ställning som myndigheter har i Sverige.

4. Från regering till lokala föreskrifter på respektive lärosäte. Varje lärosäte ska ha en lokal examensordning. Tydliggöra hur samordning sker mellan lärosäten och avnämare.

Modell för detta alternativ är hur utbildningen på forskarnivå idag fungerar. Varje lärosäte garanterar att de lokala examensmålen uppfylls. För samordning av lärosätena kan SUHF behöva ha en roll, t.ex. genom att anta nationella rekommendationer.



**Missiv till punkt 14**  
Förbunds församlingen  
den 18 mars 2020

## **Autonomiworkshop**

### **Dokument**

- SUHF:s arbete med autonomifrågorna

### **Förslag**

*Förbunds församlingen genomför en autonomiworkshop i grupp utifrån de två frågorna: Utbildningens frihet och "armslängds avstånd".*

### **Bakgrund**

Förbunds församlingen fortsätter diskussionen kring autonomi.

Avsikten med workshopen är att utforska och tydliggöra våra argument för att säkra lärosätenas självständighet och akademiska friheter inom två områden av lite olika karaktär (1) utbildningens frihet respektive (2) lärosätena möjlighet att stå rimligt fria från politiken (ibland uttryckt som armslängds avstånd). Tanken är att vi om möjligt ska kunna formulera gemensamma ställningstaganden som vi kan driva för att långsiktigt få till förändringar.

Vi behöver era tankar kring följande områden:

#### **1. Utbildningens frihet**

Skriv fram argument för behovet att, på ett bättre sätt än idag, säkra utbildningens frihet.

Fria från vad eller vem? Skriv fram vad/vem vi behöver frihet ifrån, och varför.

Finns det andra förändringar än skydd i grundlag/lag som skulle kunna ge utbildningen en större frihet?

Vilka grupper eller organisationer behöver vi/kan vi göra gemensam sak med för att åstadkomma förändringar?

#### **2. "Armslängds avstånd"**

Skriv fram argument för att ett samhälle har behov av en akademi med armslängds avstånd till politiken.

Vad i styrningen (exempelvis makt över organisation, utseendemakt, finansiering och övriga styrinstrument) kan åstadkomma ett rimligt avstånd? Vad är viktigast? Vad är mest sannolikt att vi kan åstadkomma?

Vilka grupper eller organisationer behöver vi/kan vi göra gemensam sak med för att åstadkomma förändringar?

### **Instruktioner**

Under workshopen kommer förbunds församlingen delas i tio diskussionsgrupper (rektor och förvaltningschef kommer att vara i samma grupp).

Grupprum finns bokade. Grupp- och rumsfördelning delas ut vid mötet. En i arbetsgruppen är utsedd till sekreterare.

Sekreteraren sammanställer gruppens diskussion och sänder den antingen per mejl till Lars Alberius (lars.alberius@suhf.se) så snart som möjligt, eller senast den 27 mars, eller ger honom handskrivna anteckningar på plats.

2020-03-04

## SUHF:s arbete med autonomifrågorna

Vid förbundsårsamlingen på Stockholms universitet i oktober 2017 fördes ett samtal kring centrala frågor vad gäller lärosätenas självständighet, vilka frågor SUHF bör fokusera på och hur arbetet ska genomföras. Styrelsen fick därefter i uppdrag att arbeta vidare med frågan. Flera steg har tagits sedan dess.

Styrelsen uppdrog åt Andrew Casson, Högskolan Dalarna, att ta fram ett diskussionsunderlag till förbundsårsamlingen i mars 2018. Med Andrew Cassons rapport *Några frågor om akademins autonomi* som underlag diskuterade förbundsårsamlingen möjligheten att rikta fokus mot något eller några av följande områden:

1. Formuleringar i Regeringsformen som rör autonomi för högre utbildning och forskning (jfr. Nya Zeeland och domstolarna)
2. andra former för styrning av utbildning än nuvarande Högskoleförordning bilaga 2
3. annan associationsform än förvaltande myndighet, dvs. egen juridisk person (jfr. public service, "självständigt lärosäte")
4. utformning och utseende av styrelse respektive utseende av rektor (jfr. domstolarna och public service)
5. hur lärosätena talar om sina centrala uppgifter och hur de i handling visar sin roll i samhällsdebatten.

Av diskussionen framkom att bland de fem områdena ska förbundet fokusera på 1, 2 och 5, men även borra vidare i 3 och 4.

Vid följande styrelsemöten under 2018 fattade styrelsen beslut om aktiviteter kopplade till de fem punkterna:

Juristernas nätverk har bedömt skrivningarna i grundlag och högskolelag som tillfyllest avseende skydd för forskningens frihet. De tittar även på frågan om på vilket sätt utbildningens frihet skulle kunna kodifieras i lag (punkt 1).

En arbetsgrupp har satts samman under ledning av Ylva Fältholm, rektor på Högskolan i Gävle. Gruppen ska lägga förslag om hur examensordningen skulle kunna hanteras i lärosätenas regi (punkt 2).

Gällande hur lärosätena talar om sina centrala uppgifter och hur de i handling visar sin roll i samhällsdebatten (punkt 5) så överlappar den med det arbete som genomförs inom ramen för att ta fram underlag för att synliggöra lärosätenas bidrag till samhällets välfärd och utveckling. Inom detta område har styrelsen initierat flera arbeten:

- Uppdrag kring lärosätenas arbete med kompetensförsörjning har lämnats till expertgruppen för samverkan. Paul Petterson, Mälardalens högskola, leder arbetet.
- Uppdrag kring lärosätenas arbete med Agenda 2030 har lämnats till expertgruppen för samverkan. Johanna Adami, Sophiahemmet högskola, leder arbetet.

- En arbetsgrupp utsedd av förvaltningscheferna har gått vidare med ett nationellt projekt kring lärosätenas ekonomiska impact. Oxford Economics har anlåtits för analysen. Katarina Bjelke, KI, leder arbetet.
- Diskussioner pågår om hur man kan gå till väga för att synliggöra forskningens betydelse för samhällets utveckling.

Under rektorsinternatet i augusti 2018 togs frågan om lärosätenas autonomi upp. En diskussion fördes kring behovet av att vi själva vet vad vi vill i frågan om lärosätenas juridisk/organisatoriska status. Styrelsen behandlade därefter frågan på sitt möte den 18 september. Stephen Hwang åtog sig att ta fram ett förslag till hur förbundet kan gå till väga för att förbereda oss för att kunna ta ställning till och driva frågan om långsiktig organisationsform för sektorns lärosäten. (Punkt 3)

Stephen Hwangs återkom till styrelsen med ett underlag, *Autonomi för statliga lärosäten*. I korthet föreslogs följande process:

- Sammanställning av kunskapsunderlag. Förslaget är att låta en eller några personer gå igenom tidigare utredningar och eventuellt fylla på med nyare kunskapsunderlag.
- Öka medvetenheten på lärosätena. Med kunskapsunderlaget som bas, kan man genomföra dialogseminarier, exempelvis i de tre storstäderna.
- Fortsätta diskussionen och vidareutveckla idéer kring en eller flera strategier för att nå vidare i en samsyn kring viktiga principiella frågor som rör organisationsformen. För detta krävs avstämningar i SUHF framförallt inom förbunds församlingen. Det kan finnas behov av ytterligare bred förankring med ny omgång dialogseminarier.

Genom denna process kan lärosätena enas kring vissa viktiga principiella ställningstagande eller förslag kopplat till organisationsform. Hela processen bör kännetecknas av ambitionen att arbeta målmedvetet utan att förlora fart eller fokus. Förankringen och diskussion kommer att behöva utrymme, varför processen tar en hel del tid i anspråk.

Styrelsen diskuterade frågan och menade att det är viktigt att ha stöd i förbunds församlingen om SUHF ska inleda ett arbete kring lärosätenas organisationsform/er. SUHF engagerade därpå Curt Karlsson och Andrew Casson för att sammanställa ett underlag om vad som tidigare framförts i autonomifrågan, exempelvis förslag från tidigare politiska utredningar. Uppdraget resulterade i rapporten *Möjligheter till ökad autonomi för universitet och högskolor vid olika alternativ av verksamhetsform*. Karlssons och Cassons rapport utgjorde tillsammans med *År lärosätena beredda? Fem frågor inför ett fortsatt arbete mot ökad autonomi inom akademien* underlag för en diskussion om autonomifrågan som genomfördes vid förbunds församlingen på KI i oktober 2019. Styrelsen föreslog förbunds församlingen att Lärosätenas autonomi skulle utgöra tema för SUHF:s årskonferens 2020. Förbunds församlingen ställde sig bakom förslaget.

Styrelsen beslutade vid styrelsemötet i Steningevik i januari 2020 att förbereda höstens årskonferens genom en workshop vid vårens förbunds församling som fokuserar på två konkreta områden, utbildningens frihet och "armlängds avstånd" till statsmakterna. Avsikten med workshopen är att utforska och tydliggöra våra argument. Tanken är att vi om möjligt ska kunna formulera gemensamma ställningstaganden som vi kan driva för att långsiktigt få till förändringar.

## Referenser

*A Reasonable Autonomy – some questions about academic autonomy in the Nordic countries*, Andrew Casson, maj 2018

<https://suhf.se/app/uploads/2019/07/A-Reasonable-Autonomy-some-questions-about-academic-autonomy-in-the-Nordic-countries-Andrew-Casson-May-2019-.pdf>

*Några frågor om akademins autonomi*, Andrew Casson, juni 2018

<https://suhf.se/app/uploads/2019/03/Några-frågor-om-akademins-autonomi-Andrew-Casson-SUHF-juni-2018.pdf>

*Autonomi för statliga lärosäten*, underlag till SUHF:s styrelse 2018-11-14 från Stephen Hwang.

*Möjligheter till ökad autonomi för universitet och högskolor vid olika alternativ av verksamhetsform*, Curt Karlsson & Andrew Casson, september 2019

<https://suhf.se/app/uploads/2019/12/Möjligheter-till-ökad-autonomi-rapport-Karlsson-Casson-sept-2019.pdf>

*Är lärosätena beredda? Fem frågor inför ett fortsatt arbete mot ökad autonomi inom akademin*, Andrew Casson, september 2019

<https://suhf.se/app/uploads/2019/12/Andrew-Casson-Är-lärosätena-beredda.pdf>





**Missiv till punkt 15**  
Förbunds församlingen  
den 18 mars 2020

## **Rekommendation om hantering av oredlighet**

### **Dokument**

- Förslag till rekommendation för hantering av misstankar om avvikelse från god forskningssed
- Sammanställning av remissvar

### **Förslag**

*Förbunds församlingen beslutar att anta förslaget till rekommendation för hantering av misstankar om avvikelse från god forskningssed.*

### **Bakgrund**

Sedan 1 januari 2020 utreds misstankar om oredlighet i forskning av en särskild nationell nämnd, Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (NPOF), placerad vid Etikprövningsmyndigheten. Lärosätena har dock fortsatt en roll i hanteringen av dessa fall samt för de avvikelser från god forskningssed som inte ska hanteras av NPOF. Regeringen har inte föreslagit några regler för hur lärosätena ska hantera dessa ärenden.

SUHFs arbetsgrupp för etikfrågor/oredlighetsfrågor/god forskningssed har tagit fram ett förslag till rekommendation om hantering av oredlighet vid lärosäten. Ett första förslag diskuterades vid en workshop som anordnades i september 2019. Därefter skickades ett reviderat förslag ut på remiss till SUHFs medlemmar. Ett ytterligare reviderat förslag lades fram vid SUHFs förbunds församling i oktober 2019 men ansågs då inte vara färdigt för beslut. Mot bakgrund av remissvaren samt de synpunkter som framfördes vid workshopen och förbunds församlingen har arbetsgruppen nu tagit fram ett nytt förslag till rekommendation.

## Rekommendation för hanteringen av misstankar om avvikelser från god forskningssed

Förslag 2020-02-17

SUHF 2020

### Inledning: dokumentets syfte och innehåll

Sedan 1 januari 2020 utreds misstankar om oredlighet i forskning av en särskild nationell nämnd, Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (NPOF), placerad vid Etikprövningsmyndigheten i Uppsala. Lärosätena har dock fortsatt en roll i hanteringen av dessa fall samt för de avvikelser från god forskningssed som inte ska hanteras av NPOF. Härvidlag har lärosätena att beakta den nya lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning (SFS 2019:504) samt de bestämmelser som införts i högskoleförordningen (SFS 2019:1151) om att i enlighet med fastslagna riktlinjer pröva misstänkta avvikelser från god forskningssed som inte räknas som oredlighet. Regeringen har dock inte föreslagit några regler för hur lärosätena ska hantera sådana misstankar.

I detta dokument ges rekommendationer för hur lärosätena kan utforma och arbeta med sådana riktlinjer. Här beskrivs vad det nya systemet innebär för lärosätena och ett behov av gemensamma definitioner för det framtida arbetet uppmärksammas, inte minst med avseende på vad som ska anses utgöra andra avvikelser från god forskningssed. Den europeiska kodexen för forskningens integritet presenteras som ett av flera viktiga stöddokument för lärosätenas arbete i dessa frågor och en exempelmall för hanteringsordning finns som bilaga. Dokumentet avses att återkommande uppdateras i takt med att tolkningar och praxis etableras.

### Bakgrund: Grundläggande principer

Med god forskningssed avses den moraliska praxis som utvecklas då forskningens olika aktörer i dialog med det omgivande samhället kritiskt reflekterar kring forskningsverksamheten (SOU 1999:4). De principer på vilken en sådan praxis vilar finns beskrivna i olika dokument, däribland den europeiska kodexen för forskningens integritet som publiceras av *All European Academies*, ALLEA. Denna kodex vilar på fyra grundläggande principer för att säkerställa forskningens integritet:

- **Tillförlitlighet** i fråga om att säkerställa forskningens kvalitet, vilket avspeglas i design, metod, analys och utnyttjande av resurser

- **Ärlighet** i fråga om att utveckla, genomföra, granska samt rapportera och informera om forskning på ett öppet, rättvist, fullständigt och objektivet sätt
- **Respekt** för kolleger, forskningsdeltagare, samhälle, ekosystem, kulturarv och miljö
- **Ansvar** för forskningen från idé till publicering, för ledning och organisation, för utbildning, tillsyn och mentorskap samt för dess vidare konsekvenser

God forskningssed ska genomsyra lärosätenas verksamhet och ett proaktivt arbete som säkerställer forskningens kvalitet och forskarnas etiska medvetenhet är av stor vikt. Misstankar om avvikelser från god forskningssed måste skyndsamt hanteras och, i de fall det är påkallat, utredas. Grundläggande är kravet på *rättssäkerhet*, vilket i detta sammanhang innebär att misstankar bör hanteras utifrån gemensamt etablerade utgångspunkter och inom ramen för en tydlig och transparent process. Detta gäller såväl nationellt som internationellt, och både för utredningen och för eventuella beslut om påföljder. Vidare är en tydlig ordning för hur dessa frågor hanteras vid lärosätena av vikt för *allmänhetens och forskarsamhällets förtroende* för forskningens metoder och resultat.

SUHF finner det önskvärt att de principer som ska utgöra utgångspunkt för bedömningar av avsteg från god forskningssed utformas i samklang med internationellt etablerade principer. De grundläggande krav på forskning som ställs i Sverige bör inte i väsentliga avseenden skilja sig från de som ställs internationellt, exempelvis när det gäller EU-finansierade projekt. I SOU 2017:10 framhålls svårigheten med att definiera de avsteg från god forskningssed som faller utanför den lagstadgade definitionen av oredlighet och det föreslogs att en nationell kod möjligen skulle kunna tas fram till vägledning. Forskningen är dock till sin natur internationell och SUHF anser därför att utgångspunkten för bedömningar av avvikelser från god forskningssed i första hand bör sökas i redan etablerade, internationella dokument.

ALLEA skapade sin kodex 2011 (tillsammans med *European Science Foundation*, ESF) och reviderade den år 2017. I EU har både kommissionen och rådet ställt sig bakom kodexen. Den är en lämplig utgångspunkt för bedömningar av vad som utgör avvikelser från god forskningssed även i den svenska kontexten: den har utvecklats av internationell expertis, är etablerad på europeisk nivå och är obligatorisk att följa för alla vars forskning finansieras genom EU:s ramverksprogram (se *H2020 General Model Grant Agreement*, art. 34.1). Vidare utgör den ett levande dokument som kan uppdateras och utvecklas för att möta forskningens framtida utveckling och arbetssätt. ALLEA-kodexen är översatt till svenska och Vetenskapsrådet hänvisar till den som ett dokument som kan ge forskare vägledning i praktiska, etiska och intellektuella problem som är förenade med forskning.

SUHF finner att bland de tillgängliga alternativen så är denna kodex den främsta beskrivningen av den moraliska praxis och det yrkesansvar som anses gälla. Detta hindrar inte att det finns andra koder och riktlinjer som mer specifikt diskuterar skilda problemområden och som bör konsulteras när frågor uppstår, som t.ex. Vancouver-reglerna för medförfattarskap, den EU-stödda *Global Code of Conduct for Research in Resource-Poor Settings*, och de etiska riktlinjerna för fackmannamässig granskning från *Council On Publication Ethics*, COPE. Att kontinuerligt diskutera de etiska kraven på forskningen är av stor vikt och alla medlemmar i SUHF har ett ansvar att konstruktivt delta i sådant arbete.

## Definitioner och förtydliganden av olika slags avvikelser från god forskningssed

När regeringen talar om hur oredlighet ska definieras så hänvisar de till ALLEA-kodexen men säger samtidigt att de inte avser ”att i författning ange någon exakt definition av begreppen fabricering, förfalskning och plagiering” (Prop. 2018/19:58, s. 45). Inte heller definieras begreppet *annan avvikelse från god forskningssed*. Att avvika från god sed innebär alltid någon form av avsteg från de av ALLEA listade principerna för forskningens integritet, men sådana avvikelser kan i sin tur delas in i tre olika slag, vilka hanteras på skilda sätt. Nedan följer definitioner och förklaringar av dem, avsedda att skapa förutsättningar för en enhetlig hantering vid lärosätena som uppfyller de grundläggande principer som ovan beskrivits.

### 1. Oredlighet i forskning

Med *oredlighet i forskning* avses det som ingår i den lagstadgade definitionen: en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering (FFP) som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning. De tre slags förseelser som ingår i FFP definieras inte i lagen. NPOF kan förväntas att i sin praxis utarbeta tolkningar av dessa begrepp, till dess skett finns följande uttolkningar att tillgå i ALLEA-kodexen:

*Fabricering* innebär att man hittar på resultat och dokumenterar dem som om de vore riktiga.

*Förfalskning* innebär att forskningsmaterial, utrustning eller processer manipuleras, eller att uppgifter eller resultat ändras, utelämnas eller undanhålls utan att det är vetenskapligt motiverat.

*Plagiering* innebär att andra personers arbete eller idéer används utan att den ursprungliga källan anges på korrekt sätt.

För att handlingar av dessa slag ska kunna räknas som oredlighet ska de enligt den lagstadgade definitionen vara av allvarligt slag och begås uppsåtligt eller av grov oaktsamhet. En viktig fråga blir då: Vad innebär kravet på allvarlighet? Här ger lag och förarbeten inte någon tydlig vägledning. Regeringen bedömer att fabricering och förfalskning i princip alltid är allvarliga avsteg från god forskningssed, men att det kan finnas fall av plagiering som inte är så allvarliga att de ska prövas av NPOF (Prop. 2018/19:58, s. 44). ALLEA betraktar FFP som särskilt allvarliga förseelser eftersom de ”ger en felaktig bild av vad forskningen visat”. Också andra avvikelser kan dock enligt ALLEA sägas vara problematiska då de ”skadar forskningsprocesserna, försämrar relationerna mellan forskare, undergräver tilliten till och trovärdigheten hos forskningen, utgör ett slöseri med resurser och kan utsätta föremålen för forskningen, användarna, samhället och miljön för onödigt skada.” Dessa aspekter är en utgångspunkt för att bedöma allvaret i en avvikelse, vare sig de faller inom FFP eller inte.

Om en misstanke rör en handling som faller inom den lagstadgade definitionen av oredlighet i forskning ska den överlämnas till NPOF.<sup>1</sup> Regeringen har klargjort att den inledande undersökningen hos forskningsutföraren bör ha en låg tröskel för vidarebefordran så att alla ärenden som skulle kunna vara

<sup>1</sup> I enlighet med 3 § förordning (2019:1176) om undantag från prövning av oredlighet i forskning inom det försvars- och säkerhetspolitiska området ska ärendet dock inte överlämnas till NPOF om förutsättningarna för undantag i enlighet med 2 § i samma förordning bedöms vara uppfyllda. Ärendet ska då istället hanteras av lärosätet.

oredlighet i forskning utreds av NPOF (Prop. 2018/19:58, s. 54). En praxis kommer att växa fram allt eftersom nämnden avgör ärenden, vilken på sikt kommer att vara till hjälp när lärosätena ska bedöma om handlingarna i ett ärende ska överlämnas till nämnden eller inte.

## 2. Andra avvikelser från god forskningssed

Avvikelse från god forskningssed kan falla utanför den nationella nämndens ansvarsområde av följande skäl: (i) de faller inte inom FFP, (ii) de räknas inte som allvarliga fall av FFP, (iii) de har inte begåtts med uppsåt eller av grov oaktsamhet.<sup>2</sup> Sådana avvikelser ska enligt det nya svenska systemet hanteras av forskningshuvudmännen själva.

Vad utmärker då avvikelser som bör utredas även om det inte ska ske genom NPOF? I ALLEA-kodexen beskrivs avvikelser från god forskningssed som faller utanför FFP i termer av *annat oacceptabelt beteende som skadar forskningsprocessens eller forskarnas integritet*. För att vidare bestämma begreppet ger ALLEA en rad exempel som på intet sätt ska uppfattas som uttömmande. Det finns alltså exempel på avvikelser som inte nämns av ALLEA. I propositionen anges *försvårande av vetenskaplig granskning* som något som de berörda forskningshuvudmännen får hantera (Prop. 2018/19:58, s. 46). Andra vanligt förekommande exempel på avvikelser är *att utsätta personer för oproportionerlig risk för skada, att ljuga om att nödvändiga tillstånd för forskning erhållits, och att bedriva forskning utomlands som inte lever upp till den etiska standard som gäller i Sverige*. SUHF anser att kodexen från ALLEA tillsammans med dessa kompletterande exempel utgör en rimlig utgångspunkt för vad som ska anses kunna falla inom den kategori av avvikelser som ska hanteras av forskningshuvudmännen själva och när så är påkallat prövas utifrån en fastslagen hanteringsordning. Fler exempel på vad som skulle kunna utgöra oacceptabla beteenden finns men forskningens mångfald och föränderlighet omöjliggör en komplett och för all tid fastslagen lista – dessutom kommer ytterligare gränsdragningar göras när praxis utvecklas i NPOF.

När det gäller misstankar om sådana avvikelser bör forskningshuvudmännen vidta åtgärder som står i proportion till den misstänkta *avvikelsens grad av allvar*. Graden av allvar kan bedömas utifrån olika parametrar. Denna bedömning kan, i enlighet med de principer som anges i ALLEA-kodexen, bland annat

### *Exempel på andra avvikelser från god forskningssed från ALLEA:*

- Manipulera författarskap
- Självplagiat
- Selektiv och tendentiös citering
- Undanhålla forskningsresultat
- Låta sponsorer påverka resultat
- Missbruka makt för att uppmuntra till brott mot forskningens integritet
- Ignorera eller dölja oredlighet eller andra överträdelser
- Inrätta eller stödja s.k. rövertidskrifter

<sup>2</sup> Regeringen har dessutom meddelat att de anser att det inte är tillräckligt utrett om den lagstadgade definitionen av oredlighet i forskning kan tillämpas på konstnärlig forskning eftersom den skiljer sig från vetenskaplig forskning genom att den utgår från konstnärlig praktik. Av detta skäl har regeringen bedömt att konstnärlig forskning, åtminstone inledningsvis, inte bör ingå i NPOFs kompetensområde. Regeringen anser dock att det i samband med senare uppföljning kan övervägas om nämndens uppdrag bör utvidgas till att även omfatta konstnärlig forskning. (Prop. 2018/19:58, s. 40.)

utgå från huruvida avvikelsen medfört skada för forskningsprocessen eller dess tillförlitlighet, orsakat resursslöseri, eller utsatt någon person för risk för skada. Att en avvikelse begåtts uppsåtligen eller av grov oaktsamhet innebär också att den är att betrakta som allvarigare än vad som varit fallet om den varit följden av mindre slarv eller inträffat av en olyckshändelse (uppsåtsrekvisitet och allvarsrekvisitet i den lagstadgade definitionen är således inte möjliga att särskilja helt).

Det är viktigt att uppmärksamma att de beteenden som exemplifieras av ALLEA i sig är mer eller mindre allvarliga och att en viss sorts avvikelse när den sker kan bedömas som mer eller mindre allvarlig. Att i onödan addera referenser uppfattas nog av de flesta inte som lika allvarligt som att dölja oredlighet, exempelvis. När en avvikelse misstänks ha inträffat måste också det specifika beteendet bedömas.

Ett exempel på hur en bedömning av allvaret i en avvikelse från god forskningssed kan gå till är följande. Forskare kan ibland referera företrädesvis till verk som stödjer deras egen tes och inte tillräckligt uppmärksamma annan forskning som talar emot den, dvs. citera selektivt och tendentiöst. Detta bör förstås alltid påtalas av kunniga *peer reviewers*, redaktörer, läsare och kollegor. En sådan brist kan föranleda behov av att revidera ett manuskript eller leda till att en rättelse publiceras. Forskarsamhället bör i normalfallet kunna hantera detta slags brist som knappast uppfattas som allvarligt i samma mening som förvanskning av resultat. Det kan dock finnas mer allvarliga fall: Om forskare exempelvis kommer överens om att systematiskt byta citeringar i syfte att stärka sina meriter, är det att betrakta som en allvarlig avvikelse som skadar forskningens och forskarnas integritet. På ett liknande sätt kan oenighet i en forskargrupp kring adekvat författarordning hållas skild från sådana allvarliga fall som när någon tilltvingar sig eller köper sig författarskap till ett vetenskapligt verk.

SUHF menar att en utredning av annan avvikelse från god forskningssed bör ske i två steg, då det kan vara svårt att bedöma misstankegraden och den misstänkta handlingens grad av allvar innan en utredning eller mer ingående granskning genomförts. Därför bör först en förberedande undersökning utföras. Visar det sig då att misstanken är tillräckligt välgrundad och rör en handling som utifrån ovan angivna utgångspunkter skulle kunna vara allvarlig (men som i övrigt inte faller inom den lagstadgade definitionen av oredlighet) bör den i ett andra steg utredas av lärosätet i enlighet med en beslutad hanteringsordning. Om en sådan förberedande undersökning istället visar att misstanken rör en handling som är att betrakta som ringa kan den utredas vidare om skäl föreligger därtill, hanteras på annat sätt eller lämnas utan åtgärd. Syftet med denna ordning är att åstadkomma att allvarliga avvikelser verkligen utreds och det på ett adekvat sätt, samtidigt som en situation undviks där alla misstänkta avvikelser oavsett allvarsgrad blir föremål för oproportionerligt tidsödande och kostsamma utredningar.

### 3. Andra regelbrott

Vissa av de handlingar eller underlåtelser som kan räknas som avvikelser från god forskningssed kan vara reglerade i annan författning, de rör helt eller delvis gärningar som kan falla under allmänt åtal eller annan myndighets tillsyn. Hit hör exempelvis misstanke om att erforderliga etiska tillstånd för forskning på djur eller människor inte har inhämtats, att registrering av biobank inte skett, att personuppgifter behandlats i strid med gällande reglering, att forskningsmaterial inte arkiverats i den utsträckning som gällande regelverk fordrar, eller att tillstånd för att exportera känsliga teknologier till vissa länder inte inhämtats. I sådana fall bör ärendet i denna del överlämnas till den ansvariga tillsynsmyndigheten för

vidare undersökning. Om det efter tillsynsmyndighetens utredning kvarstår misstanke om att avvikelser från god forskningssed skett kan detta föranleda vidare hantering och utredning vid lärosätet eller NPOF.

### Misstanke om avvikelse från god forskningssed hanteras av särskild utsedd kommitté

Enligt högskolelagen ska lärosätena arbeta på sådant sätt att en hög kvalitet nås såväl i utbildning som i forskning (1 kap. 4 §). Ansvar för att så sker vilar på lärosätenas högsta ledningsorgan. Det *rekommenderas att dessa i lämpliga stycken ålägger ett särskilt organ – en nämnd, kommitté eller dylikt – att hantera misstankar om avvikelser från god forskningssed.* Ett sådant organ – i det följande benämnt ”kommittén” – kan utformas på flera olika sätt. Av vikt är att det i kommittén finns representanter för de forskningsområden som berörs, samt att juridisk expertis, särskilt i förvaltningsrätt, och personer med sakkunskap rörande frågor om god forskningssed, ingår i kommittén eller finns att tillgå. Anlitande av extern expertis vid större utredningar rekommenderas. Lärosäten kan med fördel samarbeta, exempelvis genom representation i varandras kommittéer för att öka transparensen och stärka kompetensen och på så sätt värna universitetens och forskningens anseende och höja kvaliteten i hanteringen av dessa ärenden.

Följande uppgifter kan åläggas kommittén:

Att bedöma om ett visst förfarande utgör misstänkt oredlighet i forskning. Detta är inte en bedömning av utredande karaktär, då regeringen tydligt anger att det inte ”finns skäl att låta den berörda forskningshuvudmannen göra en inledande utredning i ett ärende om misstänkt oredlighet” (Prop. 2018/19:58, s. 59). Lärosätena bör tolka begreppet misstänkt oredlighet i forskning generöst så att alla ärenden som skulle kunna vara oredlighet kommer att utredas av NPOF (Prop. 2018/19:58, s. 102). I de fall kommittén gör bedömningen att misstanken kan röra oredlighet i forskning bör ärendet skyndsamt överlämnas till NPOF. I vissa fall kan bedömningen göras mer skyndsamt, exempelvis kan lärosätet överlämna ett fall direkt när misstanken uppenbarligen gäller oredlighet.

Utreda andra avvikelser från god forskningssed. Regeringen framhåller uttryckligen att definitionen av oredlighet *inte* ska tolkas som att andra typer av avvikelser från god forskningssed inte skulle kunna vara lika allvarliga eller klandervärda som fabricering, förfalskning och plagiering (Prop. 2018/19:58, s. 51). Om NPOF finner att misstankarna inte gäller oredlighet enligt den lagstadgade definitionen, men kan gälla andra avvikelser från god forskningssed så ska handlingarna överlämnas till forskningshuvudmannen så att ett ärende upprättas hos denne för att hanteras vidare. I enlighet med ovanstående resonemang så kan även forskningshuvudmannen redan i sin initiala bedömning slå fast att en misstanke rör andra typer av avvikelser från god sed än sådana som faller under den lagstadgade definitionen av oredlighet. I båda fallen ska forskningshuvudmannen pröva misstankarna på lämpligt sätt och när så är påkallat låta utreda misstankarna. SUHF:s bedömning är att utredning är påkallat när misstankarna rör *allvarliga* avvikelser från god forskningssed. Huruvida en avvikelse är allvarlig får bedömas i varje enskilt fall, utifrån de utgångspunkter som angivits i avsnitt 2 ovan. Avvikelser som *inte* bedöms nå upp till en allvarsgrad som motiverar utredning kan likväl behöva hanteras på annat sätt, exempelvis genom arbetsledning, vetenskaplig debatt eller genom att en rättelse publiceras.

Återrapportering och uppföljning. Det åligger lärosätet att, inom sex månader efter det att ett beslut av NPOF vunnit laga kraft, rapportera till denna vilka åtgärder som forskningshuvudmannen vidtagit eller man avser att vidta med anledning av beslut om att det har förekommit oredlighet i forskning. Detta gäller även när NPOF fattat beslut om att det förekommit en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering, men utan att uppsåt eller grov oaktsamhet kan konstateras; ärenden som då skickas till lärosätet för vidare hantering. Ärendet är i så fall föremål för ett redan fattat beslut och ska inte prövas vidare av lärosätet. Den forskningsmiljö inom vilken avvikelse skett kan också vara i behov av uppföljande och stödjande åtgärder. Också dessa åtgärder ska sedan rapporteras till NPOF inom sex månader efter att beslutet vunnit laga kraft.

Dessutom åligger det lärosätet att till NPOF senast den 30 mars varje år i oidentifierad form redovisa uppgifter om avvikelser från god forskningssed som under föregående kalenderår har prövats inom lärosätet (HF 1 kap. 18 §).

Forskningsfinansiärer, myndigheter, vetenskapliga tidskrifter och andra berörda ska snarast efter beslutet informeras om att en allvarlig avvikelse från god forskningssed förekommit (§ 14, lagen om ansvar). Så bör ske också när lärosätets kommitté fastställt att en annan allvarlig avvikelse skett.

Även dessa skyldigheter rörande uppföljning kan åläggas kommittén.

Proaktiva åtgärder. Lärosätena bör även arbeta proaktivt med att främja god forskningssed, inte minst genom att se till att medarbetare ges relevant utbildning (jfr prop. 2018/19 19:58, s. 34). När en avvikelse sker kan det i allvarliga fall vara viktigt att hålla den som begått förseelsen ansvarig. Det är dock ofta av ännu större vikt att vidta åtgärder i syfte att åstadkomma nya rutiner eller systemförändringar som förhindrar att beteendet fortgår eller upprepas. I högskoleförordningens 1 kap. 16 § sägs att lärosätena ska se till att deras medarbetare kan få råd och stöd i frågor om god forskningssed och avvikelser från sådan sed. Detta stöd kan organiseras på olika sätt, exempelvis genom inrättandet av ombudspersoner och/eller en särskild stödfunktion för forskningsetiska frågor. Även andra medarbetare kan dock delta i uppfyllandet av denna förpliktelse och en kommitté inrättad för att pröva andra avvikelser från god forskningssed kan ha en viktig roll i att informera och ta fram rekommendationer om hur god forskningssed kan främjas och hur avvikelser kan förebyggas. När det gäller frågan om hur det proaktiva arbetet ska bedrivas mer allmänt utgör PRINTEGER-principerna en bra utgångspunkt (se bilaga 2).



## BILAGA 1. En exempelmall för hanteringsordning

Högskoleförordningen anger att lärosätena ska pröva andra misstänkta avvikelser från god forskningssed än de som ska prövas av Nämnden för prövning av oredlighet i forskning enligt lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning, samt att de ska fastställa riktlinjer för sin prövning av misstänkta avvikelser från god forskningssed (SFS 2019:1151). Här följer en *rekommendation för hur en hanteringsordning kan utformas*. Den kan i vissa stycken behöva anpassas till varje lärosätes verksamhet (typiskt sådant som nedan anges inom klammer), men lärosätena bör sträva efter en så likartad hantering som möjligt.

### Hanteringsordning vid misstanke om avvikelser från god forskningssed

Alla medarbetare vid [lärosätet] ansvarar för att god forskningssed följs. Vid misstanke om avvikelser från god forskningssed ska följande hanteringsordning tillämpas vid [lärosätets/lärosätenas namn]. Krav på hanteringen kan även uppställas av finansörer och av andra länders myndigheter; dessa ska så vitt möjligt respekteras.

#### **Definition av oredlighet m.m.**

I lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning definieras *oredlighet i forskning* som allvarliga avvikelser från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning (SFS 2019:504).

Med andra avvikelser från god forskningssed avses avvikelser från god forskningssed som inte omfattas av den lagstadgade definitionen. Bedömning av huruvida sådana avvikelser är att betrakta som allvarliga bör i första hand utgå från de principer som finns i den europeiska kodexen för forskningens integritet, utgiven av ALLEA. Det bör särskilt beaktas huruvida avvikelserna väsentligen skadar eller riskerar skada forskningens eller forskarnas integritet samt huruvida de begåtts med uppsåt eller av grov oaktsamhet.

#### **Allmänt om hantering av avvikelser från god forskningssed**

1 § Avvikelser från god forskningssed inom lärosätets verksamhet ska uppmärksammas och hanteras på lämpligt sätt med hänsyn till avvikelsernas karaktär och grad av allvar.

2 § Misstanke om avvikelse från god forskningssed ska utan onödigt dröjsmål anmälas till [...].

3 § Vid misstanke om avvikelse från god forskningssed ska lärosätet bedöma huruvida misstanken rör oredlighet i forskning eller andra avvikelser från god forskningssed.

Om misstanken bedöms röra oredlighet i forskning ska ärendet överlämnas till nämnden för prövning av oredlighet i forskning.

Om misstanken bedöms röra sådana handlingar eller underlåtelse som kan falla under allmänt åtal eller annan myndighets tillsyn ska ärendet överlämnas till den myndighet som ska utreda ärendet.

Om misstanken bedöms röra andra avvikelser från god forskningssed ska lärosätet hantera ärendet i enlighet med §§ 4–5.

I den mån misstanken rör både oredlighet i forskning och andra avvikelser från god forskningssed ska lärosätet hantera den del av ärendet som rör andra avvikelser från god forskningssed, om så lämpligt efter att nämnden för prövning av oredlighet i forskning efter beslut överlämnat ärendet.

4 § Om det inte utan vidare utredning kan uteslutas att misstanken rör allvarliga avvikelser från god forskningssed ska lärosätet utreda ärendet i enlighet med §§ 12–16.

5 § Om det utan vidare utredning kan uteslutas att misstanken rör allvarliga avvikelser från god forskningssed ska lärosätet hantera ärendet på det sätt som bedöms lämpligt med hänsyn till den misstänkta avvikelsernas karaktär. I den mån det bedöms lämpligt kan även ringa avvikelser utredas i enlighet med §§ 12–16.

#### **[Kommitté] för utredning av misstänkta avvikelser från god forskningssed**

6 § För utredning av misstanke om avvikelse från god forskningssed inrättas [kommittén].

7 § [Kommittén] består av [...]. [Kommittén] får adjungera personer med närvaro- och yttranderätt.

8 § De som ingår i [kommittén] utses för [x] år.

9 § [Bestämmelser om hur [kommittén] utses]

10 § [Bestämmelser om [eventuella] ersättare till [kommitténs] ledamöter]

11 § [Bestämmelser om administrativt stöd till kommittén]

#### **Utredning**

12 § Vid uppkommen misstanke kan rektor överlämna ärendet till [kommittén] för inledande bedömning av om misstanken gäller oredlighet i forskning eller andra avvikelser från god forskningssed i lärosätets verksamhet.

13 § Vid misstanke om andra allvarliga avvikelser från god forskningssed ska [kommittén] göra en egen utredning. När en misstanke om allvarlig avvikelse inte kan styrkas kan rektor avskriva ärendet eller besluta att lärosätet ska hantera ärendet på annat sätt.

14 § Personer som misstänks för oredlighet eller andra allvarliga avvikelser från god forskningssed ska inom skälig tid informeras om anklagelserna och erbjudas möjlighet att besvara dem.

15 § [Kommittén] kan vid behov inhämta yttranden från sakkunniga.

16 § Inom skälig tid ska [kommittén] i en utredningsrapport dokumentera misstanken, utredningen och sitt ställningstagande till misstanken. Innan rektor fattar beslut i ärendet ska kommunikation ske till berörda parter, i enlighet med 25 § förvaltningslagen.

### **Beslut och uppföljning**

17 § På grundval av en genomförd utredning ska rektor efter föredragning fatta beslut i ärendet. Beslut ska dels slå fast om oredlighet eller andra avvikelser från god forskningssed skett, dels om någon ska hållas ansvarig för avvikelsen. Det ska också framgå huruvida avvikelsen är av allvarligt slag och om den begåtts med uppsåt eller av grov oaktsamhet.

18 § Rektor beslutar om eventuella åtgärder med anledning av ärendet. Eventuella åtgärder ska stå i proportion till avvikelsens grad av allvar (5 § tredje stycket förvaltningslagen).

19 § Om forskare frias från misstanke om oredlighet eller annan avvikelse från god forskningssed ska lämpliga åtgärder vidtas för att avhjälpa den skada misstanken och ärendets hantering kan ha medfört.

20 § Rektor ansvarar för att forskningsfinansiärer, myndigheter, tidskrifter och andra berörda informeras av lärosätet om ärenden vari oredlighet eller andra allvarliga avvikelser från god forskningssed konstaterats.

21 § Rektor ansvarar vidare för att åtgärder som har vidtagits eller avses vidtas med anledning av att en avvikelse från god forskningssed skett rapporteras till nämnden för prövning av oredlighet i forskning, i enlighet med 13 § lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning och 1 kap. 18 § högskoleförordningen.

BILAGA 2 för elektronisk upplaga – länkar till refererade dokument:

- [Den europeiska kodexen för forskningens integritet](#) (*All European Academies*)
- [Ethical Guidelines for Peer Reviewers](#) (*Council On Publication Ethics*)
- Förordning om ändring i högskoleförordningen (1993:100) - [SFS 2019:1151](#)
- [Global Code of Conduct for Research in Resource-Poor Settings](#)
- God sed i forskningen - [SOU 1999:4](#)
- Högskoleförordning - [SFS 1993:100](#)
- Högskolelag - [SFS 1992:1434](#)
- Lag om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning – [SFS 2019:504](#)
- Ny ordning för att främja god sed och hantera oredlighet i forskning - [Prop. 2018/19:58](#)
- Ny ordning för att främja god sed och hantera oredlighet i forskning – [SOU 2017:10](#)
- [PRINTEGER](#) - Promoting Integrity as an Integral Dimension of Excellence in Research
- [Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing and Publication of Scholarly Work in Medical Journals](#) [“Vancouver”] (*International Committee of Medical Journal Editors*)

Sammanställning av remissvar till och ändringar i SUHFs *Förslag till rekommendation av kodex för forskningens integritet, definitioner av avvikelser från god sed i forskning samt hanteringsordning för misstankar om allvarliga avvikelser från god sed.*

Inkomna yttranden:

1. Blekinge tekniska högskola
2. Chalmers
3. Ersta Sköndal Bräcke Högskola
4. Försvarshögskolan
5. Göteborgs universitet
6. Gymnastik- och idrottshögskolan
7. Högskolan Dalarna
8. Högskolan i Borås
9. Högskolan i Gävle
10. Högskolan i Halmstad
11. Högskolan Kristianstad
12. Högskolan väst
13. Jönköping University
14. Karlstads universitet
15. Karolinska institutet
16. Konstfack
17. KTH
18. Linköpings universitet
19. Linnéuniversitetet
20. Luleå tekniska universitet
21. Lunds universitet
22. Mälardalens högskola
23. Malmö universitet
24. Mittuniversitetet
25. Örebro universitet
26. Röda korsets högskola
27. SLU
28. Sophiahemmet högskola
29. Stockholms universitet
30. Umeå universitet
31. Uppsala universitet

## Allmänt

Rekommendationen har tagits fram av SUHFs arbetsgrupp för etikfrågor/oredlighetsfrågor/god forskningssed. Ett första förslag diskuterades vid en workshop som anordnades i september 2019. Därefter skickades ett reviderat förslag ut på remiss till SUHFs medlemmar. Ett ytterligare reviderat förslag lades fram vid SUHFs förbundsårsamling i oktober 2019 men ansågs då inte vara färdigt för beslut. Mot bakgrund av remissvaren samt de synpunkter som framfördes vid workshopen och förbundsårsamlingen har arbetsgruppen nu tagit fram ett nytt förslag till rekommendation.

Av remissvaren framgår att de flesta lärosäten ser positivt på rekommendationen. Exempelvis ser *Linnéuniversitetet* dokumentet som en gemensam grund för lärosätena vid formering av lokala hanteringsordningar för hantering av avvikelser som faller utanför den nationella nämndens ansvarsområde och tillstyrker den föreslagna hanteringsordningen. *Försvärshögskolan, Röda Korsets högskola, Ersta Sköndal Bräckes Högskola och Högskolan Dalarna* m.fl. ställer sig i allt väsentligt bakom förslaget. *Linköpings universitet* är mycket positivt inställt till initiativet. *Umeå universitet* välkomnar rekommendationen och menar i likhet med *Göteborgs universitet* att den kan bidra till ökad rättssäkerhet och enhetlig hantering bland lärosätena.

*Uppsala universitet* menar att det förslag som skickats ut på remiss ännu ej är färdigt för beslut. *Malmö Universitet* avvisar delar av förslaget som innehåller otydlighet som kan skapa rättsosäkerhet och inskränka forskningens frihet på ett otillbörligt sätt, samt ställer sig tveksam till behovet av en särskild hanteringsordning för avvikelser som inte omfattas av lagen: lagens definition av oredlighet kan tolkas så att alla allvarliga avvikelser faller inom den. *Högskolan i Halmstad* menar att hanteringsordningen är ett bra underlag, men SUHF bör inte rekommendera den utan istället låta varje lärosäte ta fram sin egen ordning, jfr formulering i SUHF rek från 1997: "dessa riktlinjer inte är avsedda att fastställas i föreskriftsform utan är tänkta som en manual för en rimligt enhetlig och rättssäker hantering av frågor om ifrågasatt vetenskaplig ohederlighet".

Arbetsgruppen instämmer i Högskolan i Halmstads resonemang och tydliggör därför att dokumentet ska ses som en vägledning och att det endast ger ett förslag till mall för egna föreskrifter. Arbetsgruppen noterar också – i anslutning till Malmö universitets kritik – att en ändring i Högskoleförordningen nu explicit ger sektorn uppdraget att pröva fall av andra avvikelser från god forskningssed i enlighet med fastställda riktlinjer.

Nedan redogörs för ytterligare resonemang som legat till grund för de revideringar som gjorts med anledning av synpunkter på tidigare förslag. Arbetsgruppen menar att det nu föreliggande förslaget är färdigt för beslut.

## Inkomna synpunkter i huvuddrag och arbetsgruppens svar

### Rekommenderade definitioner

*Röda Korsets Högskola* m.fl. ställer sig bakom föreslagna definitioner och tillägg. Exempelvis *Linnéuniversitet* menar att det är den nationella nämnden som ska utarbeta tolkningar av oredlighet. Arbetsgruppen anser att det finns anledning att i formuleringar tydliggöra lagens och den nationella nämndens roll. Texten och exempelmallen för hanteringsordning tydliggör nu detta och införda begrepp förklaras i beskrivande text istället för definitioner.

### ALLEA

*Linnéuniversitet* och *Röda Korsets Högskola* m.fl. stödjer förslaget att använda ALLEA. *Umeå universitet* ställer sig positiv till förslaget om en gemensam rekommendation och kodex med reservation för att det inte hindrar att andra kodexar och riktlinjer kan behöva konsulteras vid prövning av ärenden inom olika forskningsområden. *Mittuniversitetet* menar att det måste klargöras vad det innebär att "ställa sig bakom ALLEA" och att det måste tydliggöras vilka krav på kungörande och information som måste vara uppfyllda för att t ex arbetsrättsliga åtgärder ska kunna göras. Arbetsgruppen ger riktlinjen en tydligare roll i sitt nya förslag och stryker formuleringen om att ställa sig bakom ALLEA. Att arbeta vetenskapligt innebär i sig att anamma de normer som där uttrycks. Det handlar om att lyfta fram dokumentet som ett viktigt uttryck för forskares professionella etik.

### Exempelsamlingen

*Försvårshögskolan* finner att rutan på s. 5 innehåller avvikelser från god forskningssed av mycket olika karaktär där vissa är att betrakta som allvarliga och andra som betydligt mindre allvarliga, dessa bör kanske delas upp eller rangordnas. *Linköpings universitet* är tveksam till om de föreslagna konkretiseringarna av vad som ska utgöra utgångspunkt för allvarlig avvikelse från god forskningssed verkligen ger ett adekvat stöd i lärosätenas arbete och efterfrågar mer fördjupade resonemang kring vad som utgör acceptabla respektive oacceptabla beteenden. Arbetsgruppen har sökt införa tydliga exempel och resonemang på denna punkt, samt reviderat exempelsamlingens innehåll och utformning.

### Övriga frågor

#### Gränsdragningsproblem

*Göteborgs universitet* menar att gränsdragningen mellan det som rubriceras som FFP och sådana avvikelser inom forskningen som ska hanteras lokalt av respektive lärosäte är oklar, bland annat vad gäller hur man ska se på graden av "allvarlighet" mellan olika nivåer av avvikelser inom forskningen. *Högskolan Dalarna* m.fl. menar att det bör förtydligas att FFP är allvarliga avvikelser även i konstnärliga sammanhang. Arbetsgruppen har infört en not som förklarar problematiken gällande konstnärlig forskning men anger också att denna fråga främst ligger på den nya nationella nämndens bord. I rekommendationen har resonemang kring allvarlighet införts, liksom ett par exempel, för att konkretisera saken. Dock är även innebörden av 'allvarlighet' något som den nationella nämnden förväntas tydliggöra.

*Utredningsprocess i två steg*

*Lunds universitet* menar att det är positivt med två steg i utredningsprocessen och menar att även den initiala utredningen bör ingå i hanteringsordningen. Ett tydliggörande av detta har införts.

*Andra regelbrott & parallella utredningar*

*Linnéuniversitetet* påtalar att lärosätets ansvar för hanteringen av ärende gällande oredlighet i forskning kvarstår även om ärendet lämnas till aktuell tillsynsmyndighet för vidare utredning. I dessa fall bör parallella utredningar i tillämpliga delar genomföras. Arbetsgruppen har sökt tydliggöra detta genom att skriva: "I sådana fall bör ärendet i denna del överlämnas till den ansvariga tillsynsmyndigheten för vidare undersökning. Om det efter tillsynsmyndighetens utredning kvarstår misstanke om att avvikelser från god forskningssed skett kan detta föranleda vidare hantering och utredning vid lärosätet eller NPOF."

*Samarbete mellan lärosäten*

*Umeå universitet* bedömer det är lämpligt med samarbete mellan mindre lärosäten, men föreslår även att större lärosäten skulle kunna samarbeta genom representation i varandras kommittéer för att öka transparensen och stärka kompetensen och på så sätt värna universitetens och forskningens anseende, och höja kvaliteten i beredningen av dessa ärenden. *Mittuniversitetet* föreslår att externa ledamöter lämpligen kan ingå och *Lunds universitet* m.fl. att vikten av externa sakkunniga skulle kunna lyftas fram. *Linnéuniversitet* m.fl. finner att samarbete mellan mindre lärosäten kan vara en god lösning medan *Örebro universitet* vill ta bort förslaget om att mindre lärosäten kan samarbeta eller överlämna ärenden. *Mittuniversitetet* framhåller att det vore olyckligt om en extern kommitté gör utredningen då det medför att forskningshuvudmannen inte har kontroll över utredningen men ansvar för det efterföljande beslutet. Kommittén bör vara en del av forskningshuvudmannens organisation. *Jönköpings högskola* tar avstånd från förslaget att ansvar ska läggas på större lärosäten. Arbetsgruppen instämmer i flera av synpunkterna och lyfter tydligare fram varje lärosätes ansvar och att anlitan av extern expertis är en god och föreslagen ordning. Samarbete kan vara till gagn för lärosätena under vissa omständigheter, men denna möjlighet behöver inte särskilt framhållas i rekommendationen.

*Proaktivt arbete*

*Örebro universitet* m.fl. ser ett behov av att konkretisera vad ett proaktivt arbete innebär: utbildningens plats bör tydligare betonas. Ett kort avsnitt om det proaktiva arbetet har införts under egen rubrik. Lämpligen kan en hänvisning till de så kallade PRINTEGER-principerna fylla den efterfrågade funktionen (referens har förts in).

**Frågeställningar som efterfrågas i dokumentet**

Ett flertal olika frågor lyfts i remissvaren som viktiga att adressera. Gemensamt för de frågor som här nämns är att arbetsgruppen förvisso kan se ett behov av att adressera dem, men att det för det första ofta är komplicerade frågor som kommer att ta väsentlig tid att genomlysas och formulera sig kring och som därför inte kommer hinna behandlas i tid; för det andra att det inte är givet att denna rekommendation är det bästa verktyget för att adressera dem. Arbetsgruppen kan i andra former ta upp



dessa frågor om så önskas, eller så kan andra aktörer/fora redan vara utsedda eller bättre lämpade. Några av dessa frågor rör:

*Offentlighet och integritet.* *Mittuniversitetet* anför att det vore värdefullt om dokumentet adresserade frågor kring offentlighet och integritet vid anmälan. Sedan dokumentet sändes på remiss har ändringar införts i högskoleförordningen som tydliggör bestämmelser om behandling av känsliga personuppgifter, skyddsåtgärder och undantag från den registrerades rättigheter i EU:s dataskyddsförordning.

*Uppföljning.* *Linköpings universitet* föreslår att det initieras en samordning kring lärosätenas övergripande ansvar för att forskningen utförs i enlighet med god forskningssed och vill se ett samarbete kring en praxissamling. Arbetsgruppen välkomnar vidare arbete kring denna vägledning och det arbete som nu startar vid lärosätena, dock har nämnden för prövning av oredlighet i forskning givits uppdraget att sammanställa de ärenden som hanteras.

*Forskares rättigheter och skyldigheter.* *Göteborgs universitet* menar att rekommendationen skulle kunna lyfta fram och tydliggöra anmäld forskares rättigheter och skyldigheter i utredningsprocessen av ett anmält ärende. Det kan exempelvis vara svårt för den anmälda forskaren att veta vilken dokumentation som skulle kunna tala till den anmälda forskarens fördel. Detta förtjänar en utredning men den kan inte göras inom ramen för denna rekommendation. Rekommendationen avses dock utgöra ett levande dokument som kan revideras, uppdateras och ges tillägg.

*Rättslig ställning.* *Örebro universitet* framhåller att skillnader i lärosätens juridiska ställning (myndighet vs stiftelse) och dess konsekvenser bör belysas. Detta förtjänar en utredning men den kan inte göras inom ramen för denna rekommendation. Rekommendationen avses dock utgöra ett levande dokument som kan revideras, uppdateras och ges tillägg.

*Ytterligare definitioner* efterfrågas, exempelvis av 'forskningens integritet', 'forskarnas integritet', 'ringa avvikelser', och 'allvarliga avvikelser'. Arbetsgruppen menar att koden från ALLEA ger viss vägledning, i övrigt har arbetsgruppen sökt ringa in begrepp i den löpande texten. Varje definition kommer att ha ett drag av godtycke över sig och blir svår att få allmänt gehör för, vilket remissvaren visat.

*Påföljder.* Detta är en fråga som arbetsgruppen diskuterat och som SUHF arbetar med i flera sammanhang. Det finns anledning att återkomma till denna fråga i flera avseenden. Detsamma gäller frågan om studenters ställning, vilken lyfts av flera lärosäten, samt frågan om preskription.

## **Mall för hanteringsordning**

### *Alla avvikelser*

*Jönköpings högskola* föreslår att ordet "allvarlig" tas bort eftersom alla avvikelser bör uppmärksammas. *Lunds universitet* vill likaledes hävda att lärosätena ska hantera och utreda samtliga misstankar om andra avvikelser från god forskningssed, samt förordar att de ordalydelser som finns i lagen används istället för att föra in ytterligare ett begrepp: "andra allvarliga avvikelser från god forskningssed". Hanteringsordningen ger nu tydligare uttryck för att alla avvikelser ska uppmärksammas och att en prövning av om en misstanke rör allvarliga eller endast ringa avvikelser ska göras. Distinktionen mellan

allvarliga och icke allvarliga avvikelser från god forskningssed finns dock närvarande i förarbetena. Den har en viktig roll i avgränsningen för vad som ska tas upp av den nationella nämnden. På motsvarande sätt, menar Arbetsgruppen, måste lärosätena kunna göra åtskillnad mellan fall som är i paritet med oredlighet och fall som är av ringare slag.

#### *Tidsåtgång för utredning*

Med tanke på de allvarliga konsekvenser (t.ex. frysning eller indragning av forskningsmedel m.m.) ett ärende kan få för den enskilde forskaren, kan det förslagsvis redan under utredningsstadiet, finnas ett behov av att tydliggöra hur lång tid utredningar av dessa ärenden får eller bör ta, anför *Umeå universitet*. Arbetsgruppen menar att det kan finnas skäl att påminna om att ärenden ska slutföras inom skälig tid. Vad detta innebär i ett konkret fall är dock svårare att avgöra, då utredningar kan ha olika omfattning och svårighetsgrad.

#### *Punkter istället för paragrafer*

Ett önskemål från *Umeå universitet* är att hanteringsordningen ska bestå av punkter, inte paragrafer, då det kan ge ett felaktigt intryck av lagstiftning. Då ingen annan remissinstans finner ett problem med detta och då många av de dokument som lärosätena har upprättat använder paragrafer, så är detta att föredra, menar arbetsgruppen. Detta underlättar också interna korsreferenser.

#### *Beslut om avskrivning*

*Mittuniversitetet* samt *Linnéuniversitet* menar att kommittén ska ha en utredande roll, och därför bör även beslut om avskrivning fattas av rektor. Ett sådant förtydligande har gjorts.

#### *Överklagande*

*Göteborgs universitet* framhåller att rekommendationen tydligare bör beskriva i vad mån ett beslut som tagits av ett lärosäte respektive av den nationella oredlighetsnämnden kan överklagas till högre instans, en åtgärd som måste anses viktig ur ett rättssäkerhetsperspektiv. *Linköpings universitet* och *Karolinska Institutet* framhåller också frågan om överklagbarhet. Arbetsgruppen påpekar att lagen om ansvar förtydligar vilka beslut av nämnden för prövning av oredlighet i forskning som kan överklagas. Beslut av ett lärosäte om att annan avvikelse från god forskningssed skett är ej överklagbart (HF 12 kap.).

#### *Initiering av nämndeärenden*

*Linnéuniversitetet* anser att det i lokala hanteringsordningar bör framgå tydligare att ärenden om vetenskaplig oredlighet kan initieras på annat sätt än anmälan från lärosätet. Även frågan om huruvida anmälningar av misstänkt oredlighet eller annan avvikelse från god sed i forskningen kan göras anonymt (vilken för närvarande är fallet vid Göteborgs universitet) skulle kunna tydliggöras i rekommendationen, säger *Göteborgs universitet*. Arbetsgruppen menar att den nya lagens lydelse i tillräcklig grad klargör dessa frågor. Frågan om anonymitet kunde med fördel ytterligare diskuteras och beredas då remissvaren ger uttryck för att olika hållningar finns bland lärosätena.

#### *Direkta synpunkter på enskilda paragrafer*

Många detaljerade synpunkter har inkommit på enskilda paragrafer, särskilt har Umeå och Linköpings universitet utförliga sådana. Arbetsgruppen har sökt efterkomma alla de goda förslag och synpunkter som givits och mallen är ändrad på så många punkter att det är ogörligt att här kommentera varje detaljanmärkning. Några synpunkter som arbetsgruppen dock önskar kommentera är följande:

*Linköpings universitet* föreslår att ordet "forskningspersonernas" läggs till i definitionen av allvarlig avvikelse från god forskningssed. Arbetsgruppen har omarbetat det inledande avsnittet som ej längre innehåller en regelrätt definition av 'allvarlig avvikelse'. I den reviderade diskussionen av allvarlighet anges att en bedömning kan utgå från huruvida avvikelsen utsatt någon person för risk för skada.

Flera lärosäten påpekar att kommitténs sammansättning bör lämnas till lärosätena. Texten är nu mindre specifik och dess roll som mall tydliggjord.

Flera lärosäten önskar att hänvisningar till lag görs i enskilda paragrafer. Sådana hänvisningar har också införts där det bedömts lämpligt.

*Chalmers* kritiserar förutvarande § 21 (nuvarande § 19) då den kan tolkas mycket långtgående, den kan till och med uppfattas som att den inför en grund för skadestånd. Arbetsgruppen framhåller att denna paragraf på intet sätt är ämnad att uppfattas på så sätt; den är i huvudsak hämtad från ALLEA vari den uttrycker en rättvisepincip, inte en föreskrift med innebörden att den svenska skadeståndslagen bör vara giltig för dessa fall (även om den i vissa speciella fall förvisso kunde vara det).

SUHF:s arbetsgrupp för etikfrågor/oredlighetsfrågor/god forskningssed, 2020-02-20

**Missiv till punkt 16**  
Förbunds församlingen  
den 18 mars 2020

## Lärarytbylbningsgruppen

### Dokument

- Underlag från SUHF till möte i Samling för fler lärare den 14 februari 2020

### Förslag

*Förbunds församlingen tar del av rapporteringen från arbetsgruppen, framförallt gällande arbetet med regeringens initiativ Samling för fler lärare.*

### Bakgrund

SUHF:s arbetsgrupp för lärarytbylbningsgruppen har följande sammansättning

- Kerstin Tham, rektor Malmö universitet, ordförande
- Daniel Berlin, utredare, Göteborgs universitet, verkställande ledamot
- Hans Adolfsson, rektor Umeå universitet
- Clas Hättestrand, prorektor Stockholms universitet
- Jonas Tostebv, vicerektor utbildning Högskolan Dalarna
- Maria Jarl, Göteborgs universitet, ordförande för lärarytbylbningskonventet
- Anders J Persson, Södertörns högskola, vice ordförande för lärarytbylbningskonventet
- Evelina Bergman Laurén, SFS
- Linda Gerén, utredare SUHF
- En förvaltningschef, vakant.

I arbetsgruppens uppdrag ingår att bevaka och arbeta med aktuella frågor inom lärarytbylbningsområdet som är relevanta för SUHF:s medlemmar. Inom den delen av uppdraget har arbetsgruppen sedan hösten 2019 på SUHF:s uppdrag deltagit i regeringens satsning Samling för fler lärare.

### **Samling för fler lärare**

Samling för fler lärare är ett initiativ som kommer från regeringen (statsråden Anna Ekström och Matilda Ernkrans). Nyckelaktörer inom skola och högskola har bjudits in för att diskutera hur fler lärare kan utbildas, hur lärarytbylbningsbristen kan hanteras och hur läraryrket kan bli mer attraktivt.

Det första mötet hölls den 11 december 2019. Kerstin Tham och Clas Hättestrand representerade SUHF och arbetsgruppen medan Maria Jarl och Anders J Persson deltog för Lärarytbylbningskonventets räkning. Alla i arbetsgruppen som var med fick en positiv bild av mötet. Regeringen visade en uppriktig vilja att gå till botten med frågorna och hitta bra, konkreta åtgärder. Det verkade också som att regeringen verkligen vill ha inspel från (bland annat) lärosätena.

Det andra mötet i Samling för fler lärare ägde rum den 14 februari 2020 och handlade om professionsprogrammet. Organiseringen av professionsprogrammet har klara kopplingar till regionaliseringen av skolmyndigheterna (som också för närvarande bereds i regeringskansliet). Inför mötet efterfrågade regeringen ett underlag som beskriver Sveriges lärosätens syn på hur staten kan skapa förutsättningar för samverkan kring utbildning, fortbildning (och forskning) mellan lärosäten och skolhuvudmän.

Förutom mötena inom Samling för fler lärare har företrädare för SUHF (Kerstin Tham och Clas Hättestrand) och Lärarutbildningskonventet (Maria Jarl och Anders J Persson) den 6 februari fått möjlighet att träffa statssekreterarna Erik Nilsson och Malin Cederfeldt Östberg för att diskutera professionsprogrammet. En diskussion mer i detalj har även förts under ett möte den 26 februari med tjänstemän från Utbildningsdepartementet.

Inför mötet den 14 februari utarbetade Lärarutbildningsgruppen ett skriftligt underlag som skickades till regeringen i förväg. Underlaget var en viktig del av processen eftersom talutrymmet vid mötena i Samling för lärare är begränsat. De förslag och synpunkter som framförs i texten bygger på diskussioner som förts inom lärosätessesektorn i många sammanhang och under lång tid, men underlaget som sådant är inte förankrat inom SUHF.



2020-02-11

SUHF:s arbetsgrupp  
för lärarutbildning

## Underlag till *Samling för fler lärare den 14/2 2020* från SUHF:s arbetsgrupp för lärarutbildningsfrågor

I föreliggande underlag presenteras ett förslag på hur förutsättningarna för samverkan mellan skolhuvudmän och lärosäten kan stärkas. Underlaget är delvis ett svar på en fråga som ställdes av utbildningsdepartementets representanter till SUHF och Lärarutbildningskonventet vid det första mötet inom *Samling för fler lärare*. I underlaget framförs också övergripande synpunkter på hur vissa aspekter av professionsprogrammet bör utformas.

Dokumentet har tagits fram av SUHF:s arbetsgrupp för lärarutbildning<sup>1</sup> under januari-februari 2020. De förslag och synpunkter som framförs i texten bygger på diskussioner som förts inom lärosätessesektorn i många sammanhang och under lång tid, men underlaget som sådant är inte förankrat inom SUHF.

För SUHF:s arbetsgrupp för lärarutbildningsfrågor

*Kerstin Tham, ordförande*

---

<sup>1</sup> Se appendix för arbetsgruppens sammansättning.

## Förslag och synpunkter i korthet

SUHF:s arbetsgrupp för lärarutbildningsfrågor menar att ett professionsprogram med olika utvecklingsspår och tydliga och transparenta karriärvägar kan bidra till att höja läraryrkets status och attraktivitet på sikt. Ett professionsprogram måste bygga på samverkan mellan skolhuvudmän och lärosäten. SUHF:s arbetsgrupp för lärarutbildning beskriver i detta underlag hur en ny övergripande samverkansstruktur byggd på lagstiftning och nationella/regionala samverkansavtal kan skapa goda förutsättningar för en långsiktigt hållbar samverkan. En utgångspunkt i detta PM är att professionsprogram och lärarutbildning är delar av samma helhet, vilket gör att samverkan kring professionsprogrammet sker inom ramen för den övergripande samverkansstruktur som också rör samverkan kring den grundläggande lärarutbildningen, praktiska forskning mm. Det betyder i sin tur att den skiss på ny samverkansstruktur som presenteras nedan kommer att beröra samverkan mellan huvudmän och lärosäten generellt, inte bara i förhållande till professionsprogrammet.

När det gäller professionsprogrammets utformning är det av stor vikt att programmet kopplas till den akademiska karriärstrukturen med kandidat-, magister-, master-, licentiat-, och doktorsexamen, även om lärares kompetens- och karriärutveckling inte enbart ska bygga på akademiska kurser.

## Utgångspunkter

Innan vi beskriver hur en ny samverkansstruktur skulle kunna se ut, beskrivs kort två av de utgångspunkter som förslaget vilar på.

### Utgångspunkt I: lärosätena har en framträdande roll

Professionsprogrammets innehåll, organisation och rollfördelningen mellan olika aktörer har diskuterats i *Skolkommissionens* slutbetänkande<sup>2</sup> samt i betänkanden från utredningarna *Bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner*<sup>3</sup> och *Skolmyndighetsutredningen*<sup>4</sup>.

Även om alla tre utredningar som nämns ovan landar i slutsatsen att lärosätena har en naturlig plats som utbildningsanordnare inom professionsprogrammet, lämnas många frågor obesvarade när det gäller programmets konkreta utformning och lärosätenas roll. Lärosätessverige har i flera sammanhang framfört att eftersom universitet och högskolor ansvarar för lärarnas grundutbildning fram till examen, för påbyggnadsutbildningar och för rektorsprogram är det naturligt att de också har en framträdande roll i ett kommande professionsprogram. SUHF vill återigen understryka att lärosätena är helt centrala aktörer, inte bara som utförare av fortbildning som skolhuvudmän eller statliga myndigheter beställt, utan också som en part i strategisk och operativ samverkan kring programmets utformning, upplägg och innehåll.

### Utgångspunkt II: professionsprogrammet är en del av en helhet

En utgångspunkt för SUHF är att utformningen av ett professionsprogram måste bygga på ett helhetsperspektiv där grundläggande lärarutbildning, fort/vidareutbildning och forskning hänger samman. Om en lärares kompetens- och karriärutveckling liknas vid ett träd, skulle den grundläggande lärarutbildningen som leder fram till en examen utgöras av trädets stam. Trädkronan

<sup>2</sup> [SOU 2017:35 Samling för skolan. Nationell strategi för kunskap och likvärdighet](#)

<sup>3</sup> [SOU 2018:17 Med undervisningsskicklighet i centrum. Ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling](#)

<sup>4</sup> [SOU 2018:41 Statliga skolmyndigheter. För elever och barn i en bättre skola](#)

med dess grenar skulle motsvara professionsprogrammet med dess olika utvecklingsspår och inriktningar. Utgångspunkten att lärarutbildning, fort/vidareutbildning och forskning är delar av samma helhet får vissa konsekvenser för vilken typ av samverkansstruktur som behövs och hur professionsprogrammet bör utformas. Samma utgångspunkt kan också ligga till grund för en översyn av antalet examensmål i de grundläggande lärarutbildningarna.

#### *Se över antalet examensmål i lärarutbildningarna*

SUHF förordar ingen genomgripande reform av lärarutbildningarna, men konstaterar att införandet av en systematisk, strukturerad fortbildningsplan för landets lärare öppnar för att minska antalet examensmål för lärarutbildningarna. Det är den grundläggande lärarutbildningen och professionsprogrammet som tillsammans ska lägga den kunskapsmässiga grunden för en lärares studie- och yrkesliv – från första dagen på lärarutbildningen till 40 år in i yrket. Om det finns en struktur där den grundläggande lärarutbildningen följs av kontinuerlig, systematisk kompetensutveckling i olika utvecklingsspår, kan man också hitta en balans mellan vad som måste ingå i den grundläggande lärarutbildningen och vad som kan komma senare i yrkeslivet.

#### *Kompetensutveckling och karriärsteg knyts till den akademiska karriärstrukturen*

Professionsprogrammets kompetensutvecklingsutbud bör knytas till den befintliga och väletablerade akademiska karriärstrukturen med kandidat, magister, master, licentiat och doktor. De högskolekurser som ges inom ramen för professionsprogrammet kommer på sikt i mycket stor utsträckning att kunna ligga på avancerad nivå. Högskolornas kursutbud inom professionsprogrammet måste givetvis anpassas till skolornas vardagliga rutiner för att ge lärare reella möjligheter att kombinera yrkesarbete med kompetensutveckling.

När det gäller lärarnas karriärtrappa har SUHF i nuläget inga synpunkter på hur många steg den ska innehålla, men eftersom kompetensutvecklingsdelen av professionsprogrammet knyts till den akademiska karriärstrukturen faller det sig naturligt att även lärarnas karriärsteg samordnas med den strukturen. Det kommer således att behövas kriterier för att precisera vilka akademiska meriter som ska krävas för att nå de olika karriärstegen. Detta gäller befintliga karriärsteg som förstelärare, lektor och rektor, såväl som för eventuella nya karriärsteg som inrättas. Till exempel skulle det i framtiden kunna vara ett krav på masterexamen för att utses till förstelärare. Om man väljer att inrätta nya karriärsteg – VFU-handledare skulle kunna vara ett sådant – skall även dessa tydligt kopplas till akademiska meriter.

Det är dock viktigt att påpeka att lärares kompetens- och karriärutveckling inte ska begränsas till akademiska kurser. Kollegialt lärande, handledning av lärarstudenter, undervisning inom lärarutbildningen, medverkan i forskningsprojekt, utvecklingsprojekt mm måste också kunna ligga till grund för avancemang i karriären.

Givetvis måste utformningen av professionsprogrammet också göras med det redan befintliga kompetensutvecklingsutbudet i åtanke. Skolhuvudmän, lärosäten och Skolverket har redan idag en mängd olika kompetensutvecklingsinitiativ. SUHF har idag ingen klar uppfattning om vilka av de befintliga insatserna som kan inordnas i professionsprogrammet, men det kommer att behövas principer för hur dessa insatser och professionsprogrammet ska förhålla sig till varandra.

#### *Samverkan kring professionsprogram sker inom en övergripande samverkansstruktur*

Eftersom utgångspunkten i detta PM är att professionsprogram och lärarutbildning är delar av samma helhet, måste samverkan kring professionsprogrammet ske inom ramen för den övergripande samverkansstruktur som också rör samverkan kring den grundläggande lärarutbildningen, praktiska forskning mm. Det betyder i sin tur att den skiss på ny



Samverkansstruktur som presenteras nedan kommer att beröra samverkan mellan huvudmän och lärosäten generellt, inte bara i förhållande till professionsprogrammet.

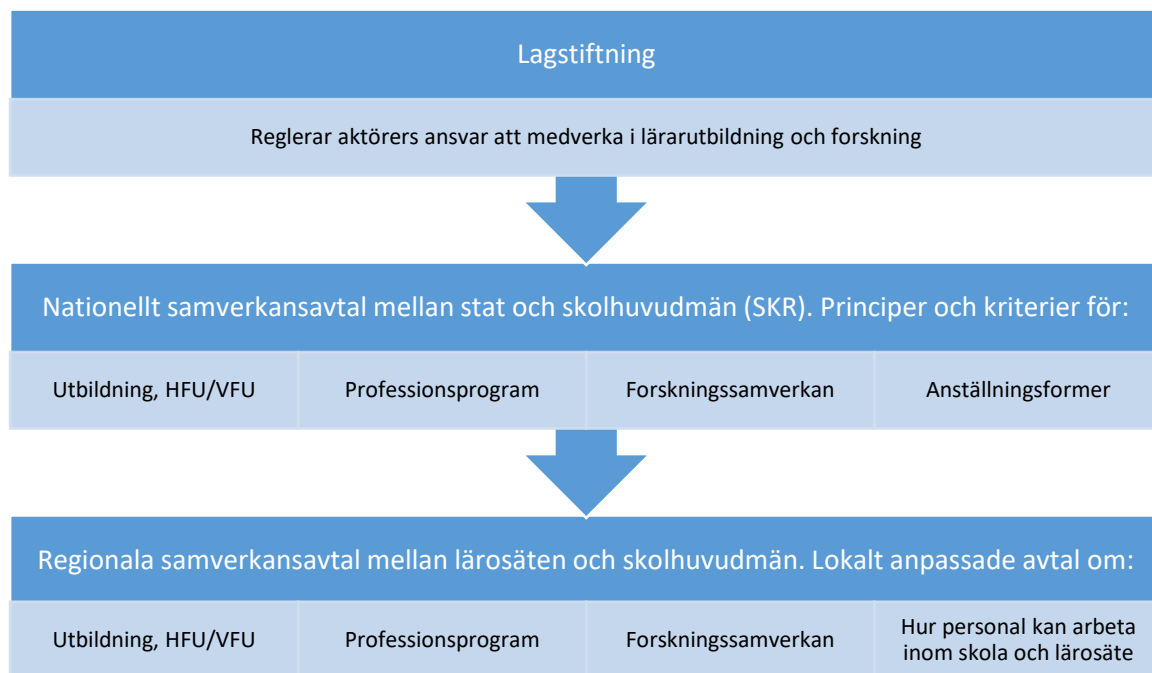
## Tankar kring en ny samverkansstruktur inom professionsprogrammet och andra lärarutbildningsrelaterade frågor

Samverkan mellan lärosäten och skolhuvudmän behövs för att svara mot skolans, lärarprofessionens och lärarutbildningarnas behov. Redan i dagsläget bedrivs en omfattande samverkan kring lärarutbildningar, fort/vidareutbildning och forskning runtom i landet. Även om vi inte kan ge en heltäckande bild av all samverkan som förekommer, kan vi kort nämna några exempel här. Försöksverksamheten med övningsskolor och övningsförskolor och försöksverksamheten med samverkan kring praktikinära forskning (ULF-avtalen) är två exempel där lärosäten och skolhuvudmän runt om i landet höjt ambitionsnivån när det gäller samverkan. Mer information om hur samverkan konkret genomförts i dessa försöksverksamheter finns i UKÅ:s utvärderingar av övningsskolor och övningsförskolor, samt i de fyra ULF-ansvariga lärosätenas delredovisningar för 2019 som kommer att sändas till Utbildningsdepartementet senast 1 mars 2020. Ytterligare ett exempel på regional samverkan finns i Stockholmsområdet där sju lärosäten och över 25 huvudmän samverkar kring ett gemensamt VFU-avtal (se appendix 3 för mer information).

Det finns många goda erfarenheter och ett stort intresse från lärosätenas sida att utveckla och fördjupa denna samverkan. För att samverkan mellan skolhuvudmän och lärosäten skall vara långsiktigt hållbar i hela landet behövs dock en ny övergripande samverkansstruktur som består av lagstiftning, ett nationellt samverkansavtal och regionala avtal. En sådan struktur saknas idag, och med hälso- och sjukvårdsområdets ALF-avtal som förebild skisseras i detta avsnitt hur en sådan struktur skulle kunna se ut. Redan befintliga samarbeten och lokala/regionala samverkansstrukturer bör på sikt successivt fasas in i den nya strukturen.

### Skapa förutsättningar för samverkan genom lag och avtal

I figuren nedan åskådliggörs översiktligt hur lagstiftning, nationellt avtal och regionala avtal skulle kunna hänga samman.



### Lagstiftning

SUHF:s arbetsgrupp för lärarutbildning anser att det behövs ny lagstiftning som tydliggör olika aktörers ansvar inom lärarutbildning och forskning av relevans för skolväsendet. Lagen skulle exempelvis kunna reglera skolhuvudmännens skyldighet att medverka i lärarutbildning genom att tillhandahålla VFU-platser med hög kvalitet, och att medverka i skolutveckling och skolforskning. De krav som hälso- och sjukvårdslagen ställer på regionerna när det gäller motsvarande åtaganden inom sjukvården skulle kunna fungera som förebild.<sup>5</sup>

### Nationellt samverkansavtal

En lagstiftning enligt ovan skulle utgöra en bra grundval i en ny samverkansstruktur. Men precis som på hälso- och sjukvårdens område kommer det också att behövas ett nationellt samverkansavtal där staten/regeringen och skolhuvudmännens nationella organisationer (förslagsvis SKR och de fristående skolornas organisationer) kommer överens om vissa grundläggande principer och kriterier för hur samverkan ska fungera.

Ett nationellt samverkansavtal skulle till exempel kunna reglera vilka övergripande principer som ska genomsyra professionsprogrammet. Parterna bör på en övergripande nivå kunna komma överens om en plan för lärarnas resa genom utbildningssystemet och yrkeslivet. Som beskrevs ovan är en innehållsmässig synpunkt från SUHF är att ett framtida professionsprogramms utbildningsinnehåll och karriärutvecklingssteg (hur många det än blir) bör synkroniseras med den akademiska karriärstegen (kandidat, magister, master, licentiat, doktor). Samtidigt är det av största vikt att också hitta principer för hur olika typer av lärande och kompetensutveckling som sker kollegialt och i andra utbildningsformer kan inlemmas i detta system och ligga till grund för avancemang i karriären.

Förutom professionsprogrammet bör samverkan kring utbildning av lärare samt forskning också avtalas nationellt. Man kan också tänka sig att det nationella avtalet reglerar frågor om ersättning för medverkan i VFU, kriterier för behörighet som VFU-handledare mm.

En viktig fråga som skulle kunna regleras i ett nationellt samverkansavtal är behovet av anställningsformer som underlättar samverkan mellan lärosäten och skolhuvudmän. Utökade möjligheter för lärare som har en magister-, master-, licentiat-, eller doktorsexamen att parallellt vara verksamma vid lärosäten och i skolverksamheten kan stärka lärarprofessionen och öka läraryrkets attraktivitet. Samtidigt skulle forskning och undervisning kopplas närmare varandra, vilket i sin tur kan stärka kvaliteten i lärarutbildningarna och i skolundervisningen. Ett nationellt samverkansavtal skulle reglera förutsättningar och principer som kan underlätta förenade anställningar. Möjligen skulle en sådan överenskommelse behöva vila på ändringar av nuvarande lagstiftning.

---

<sup>5</sup> I 10 kap 5 § anges att det i regionerna "ska finnas möjligheter till anställning för läkares specialiseringstjänstgöring inklusive bastjänstgöring i en omfattning som motsvarar det planerade framtida behovet av läkare med specialistkompetens". (Börjar gälla från och med 1/7 2020). I 18 kap 2 § anges att "regioner och kommuner ska medverka vid finansiering, planering och genomförande av dels kliniskt forskningsarbete på hälso- och sjukvårdens område, dels folkhälsovetenskapligt forskningsarbete. Regioner och kommuner ska i dessa frågor, i den omfattning som behövs, samverka med varandra och med berörda universitet och högskolor."

### Regionala samverkansavtal

Vi tror också att det behövs regionala samverkansavtal som knyts till det nationella avtalet. Det regionala samarbetet kan utgå från de omständigheter och behov som finns regionalt, och kan bygga på visioner och målsättningar som skolhuvudmän och lärosäten kommit överens om på regional och lokal nivå. Inrättandet av regionala avtal förutsätter givetvis att parterna (lärosäten och skolhuvudmän) kan formera sig organisatoriskt på regional nivå och hitta en regional struktur för samverkan.

I likhet med sjukvårdens ALF-system skulle man, åtminstone på sikt, kunna baka in kostnader och ersättning för lärarstudenternas VFU och praktiktäna forskning (nuvarande ULF) i det här systemet. Förslagsvis slussas pengarna i så fall från staten till huvudmännen via de regionala samverkansorganisationerna och de styrgrupper som är kopplade hit.

Den regionala indelningen kan också ligga till grund för (eller motsvara) kluster av lärosäten som ger utbildning inom professionsprogrammet och som bidrar i praktiktäna forskning. Detta kan bidra till att kompetensutveckling görs tillgänglig för lärare som är verksamma i skolor som ligger geografiskt långt ifrån en lärarutbildning.

Exakt hur den regionala indelningen ska se ut behöver utredas och diskuteras vidare. I appendix 2 finns ett antal kartor som kan fungera som utgångspunkt för en diskussion om en möjlig regional struktur på lärosätessidan. Vi vill särskilt understryka att de regionindelningar som presenteras i kartorna endast är exempel, och SUHF:s arbetsgrupp för lärarutbildningsfrågor har inte tagit ställning till vilken regionindelning som är att föredra. Som nämdes tidigare finns det redan idag på sina håll i landet kluster av lärosäten som samarbetar kring VFU-frågor och fördelning av utbildningsplatser (se exemplet med Stockholmsområdet i appendix 3).

Det är inte säkert att varje förskole- eller skolenhet i landet kan vara lika djupt involverade i samverkan av olika slag. För att samtliga landets förskolor och skolor ändå ska kunna dra fördelar av samverkanssystemet kan lärdomar dras av hur ULF och försöksverksamheten med övningskolor och övningsförskolor låter vissa utvalda skolor ha en större roll och ett större ansvar samtidigt som övriga skolor kan knytas till verksamheten i olika nätverk, kluster eller noder. Det kan också finnas skäl att titta på organisationen med Akademiska vårdcentraler (AVC) i Region Stockholm.

### Styrgrupper och avnämarråd

Till det nationella avtalet kopplas i föreliggande förslag en styrgrupp med representanter från stat, lärosäten och skolhuvudmän. Den nationella styrgruppen behöver ha legitimitet och representanter på hög nivå. Lärosätena representeras rimligen på åtminstone dekan- och/eller professorsnivå.<sup>6</sup>

Även de regionala samverkansavtalen ska ha styrgrupper med representation från lärosäten och skolhuvudmän. Hur de regionala samverkansorganisationerna ska förhålla sig till de "regionala kontor" som eventuellt inrättas i samband med en regionalisering av skolmyndigheterna har SUHF idag inget färdigt förslag på. Om de regionala skolmyndighetskontoren ska utgöra plattformen för de regionala samverkansorganisationerna är det dock av största vikt att lärosäten och skolhuvudmän får ett reellt inflytande och en ledande roll.

Det är också viktigt att måna om lärarprofessionens inflytande i professionsprogrammet. Eftersom vi föreslår att styrgrupperna för samverkansavtalen bland annat ska fördela medel bör inte professionen ingå i dessa, eftersom medelsfördelning rimligen är en sak för skolhuvudmännen och

<sup>6</sup> När det gäller det nationella ALF-avtalets styrgrupp är statens representanter (förutom lärosäten) från Utbildningsdepartementet, Socialdepartementet, Vinnova, och Vetenskapsrådet.

staten/lärosätena. För att säkra professionens inflytande behövs därför någon typ av avnämarråd på nationell och regional nivå som kan kopplas till styrgrupperna och utgöra en typ av beredande organ.

## Appendix 1: SUHF:s arbetsgrupp för lärarutbildningsfrågor sammansättning

<b>Ordförande</b>	
Kerstin Tham	Rektor Malmö universitet
<b>Övriga ledamöter i alfabetisk ordning</b>	
Hans Adolfsson	Rektor Umeå universitet
Daniel Berlin	Utredare Göteborgs universitet (verkställande ledamot)
Evelina Bergman Laurén	Sveriges Förenade Studentkårer
Tommy Bothin	Förvaltningschef Högskolan Kristianstad
Linda Gerén	Utredare SUHF
Clas Hättestrand	Prorektor Stockholms universitet
Maria Jarl	Göteborgs universitet, ordf lärarutbildningskonventet
Anders J Persson	Södertörns högskola, v ordf lärarutbildningskonventet
Jonas Tosteby	Vicerektor utbildning Högskolan Dalarna

## Appendix 2: Kartor med exempel på regionindelningar för regionala samverkansavtal

I detta appendix presenteras exempel på regionala indelningar av Sveriges lärosäten som bedriver lärarutbildning.

Kartorna tjänar enbart som exempel på hur man skulle kunna tänka kring en regional indelning. SUHF:s arbetsgrupp för lärarutbildning har inte tagit ställning till vilken regional indelning som är att föredra, varken av de som presenteras här eller andra tänkbara indelningar.

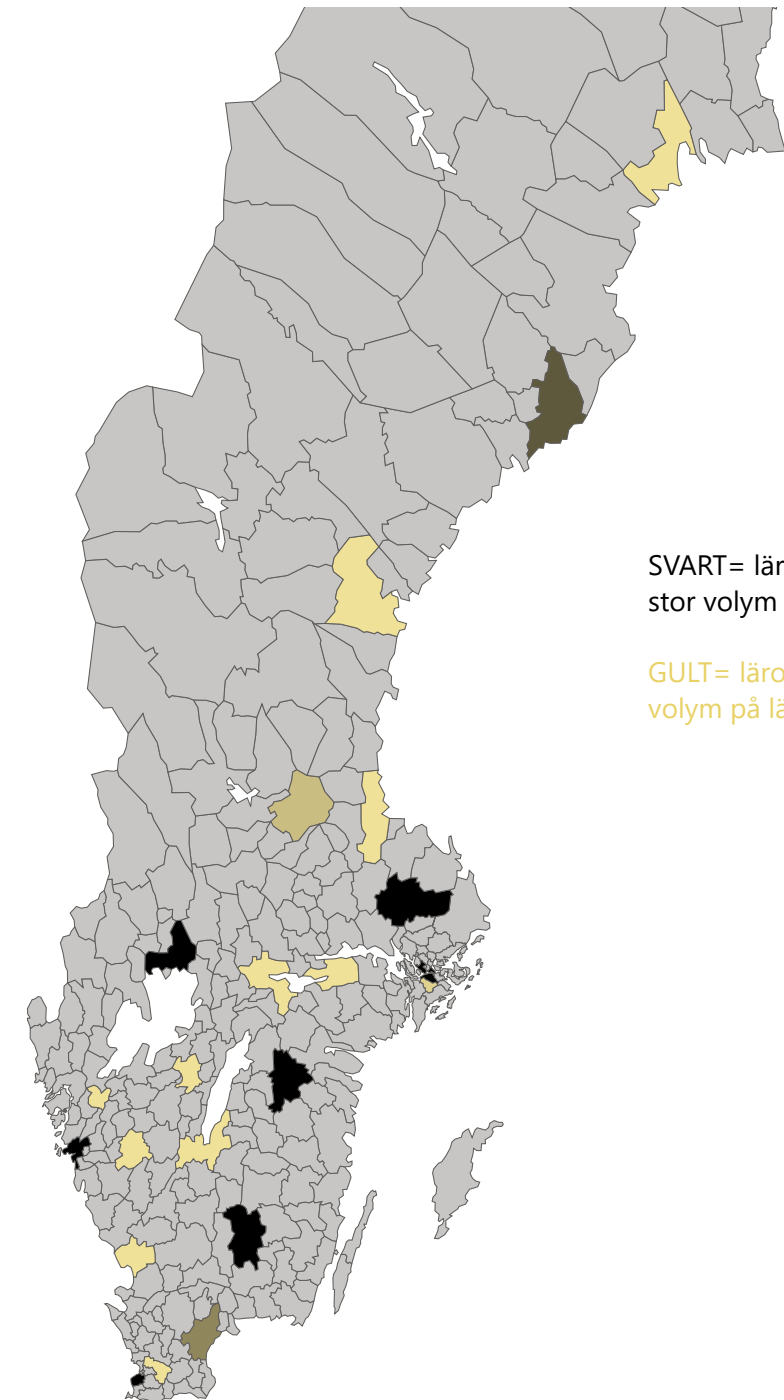
I tabellerna visas ibland "antal lärarexamina". Siffrorna gäller antalet examina läsåret 2018/19. Antalet lärarexamina används som indikator för lärarutbildningens volym vid respektive lärosäte/kommun/region. Speciallärarexamina och specialpedagogexamina ingår inte.

I en tabell visas "antal examenstillstånd". Det avser antalet det totala antalet examensinriktningar som lärosätet har tillstånd att examinera studenter inom. Inriktningarna är Förskollärarexamen, Grundlärarexamen inriktning fritidshem, Grundlärarexamen inriktning F-3, Grundlärarexamen inriktning 4-6, Ämneslärarexamen inriktning 7-9, Ämneslärarexamen inriktning gymnasiet, Yrkeslärarexamen, Lärarexamen. Ämnesspecialiseringar är inte inkluderade.

## Kommuner/orter med lärarutbildning, antal examina 2018/19

Lägeskommun	FÖR	G46	GF3	GFH	LÄR	YRK	Ä79	ÄGY	Totalt
⊕ <b>Borås</b>	150	22	26	16	3		10		227
⊕ <b>Eskilstuna</b>	127	17	46		13		3	14	220
⊕ <b>Falun</b>	73	25	54		43	57	35	45	332
⊕ <b>Gävle</b>	106	18	50	30	17		14	36	271
☐ <b>Göteborg</b>	277	91	77	58	130	48	95	172	948
Chalmers tekniska högskola								14	14
Göteborgs universitet	277	91	77	58	130	48	95	158	934
⊕ <b>Halmstad</b>	66	27	29		10		40	33	205
⊕ <b>Huddinge</b>	173	23	27	38	5		1	47	314
⊕ <b>Jönköping</b>	121	37	34	56	13		5	21	287
⊕ <b>Karlstad</b>	158	21	70		39	50	52	120	510
⊕ <b>Kristianstad</b>	186	19	22	27	14	30	7	30	335
⊕ <b>Linköping</b>	123	49	86	44	103	24	52	90	571
⊕ <b>Luleå</b>	77	17	16		8		16	43	177
⊕ <b>Lund</b>					2		12	62	76
⊕ <b>Malmö</b>	226	54	77	41	49	22	88	108	665
⊕ <b>Skövde</b>					2	19			21
☐ <b>Stockholm</b>	271	85	154	75	261	155	135	323	1459
Gymnastik- och Idrottshögskolan					1		7	61	69
Konstfack					1		9	12	22
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm					1			24	25
Kungl. Tekniska högskolan							14	45	59
Stockholms Konstnärliga Högskola								5	5
Stockholms universitet	271	85	154	75	258	155	105	176	1279
⊕ <b>Sundsvall</b>	124	22	34	55	10		7	16	268
⊕ <b>Trollhättan</b>	58	11	20	16	17	22	3	19	166
⊕ <b>Umeå</b>	58	21	37	2	23	25	72	78	316
⊕ <b>Uppsala</b>	141	38	137		41		43	162	562
⊕ <b>Växjö</b>	125	48	96	64	33	33	9	102	510
⊕ <b>Örebro</b>	63	23	34		11			55	186
<b>Totalt</b>	<b>2703</b>	<b>668</b>	<b>1126</b>	<b>522</b>	<b>847</b>	<b>485</b>	<b>699</b>	<b>1576</b>	<b>8626</b>

## Kommuner/orter med lärarutbildningar § 16 LÄRARUTBILDNINGSGRUPPEN



SVART= lärosäte med relativt stor volym på lärarutbildningen

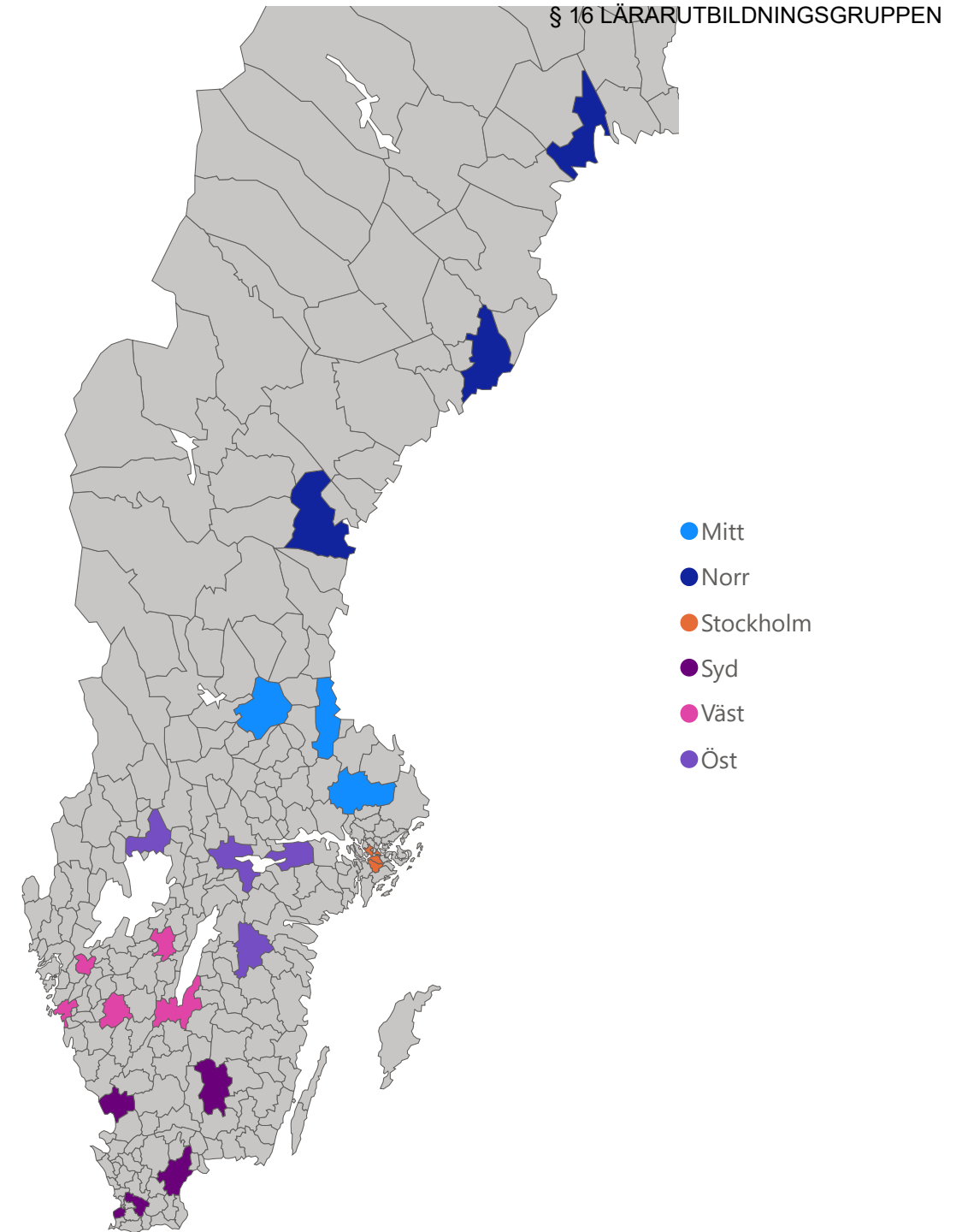
GULT= lärosäte med mindre volym på lärarutbildningen

# Exempel på regionindelning

Lärosätesregion	Antal lärarexamina 2018/19
Mitt	1165
Norr	761
Stockholm	1773
Syd	1791
Väst	1649
Öst	1487
<b>Totalt</b>	<b>8626</b>

## Regioner och antal examenstillstånd per inriktning

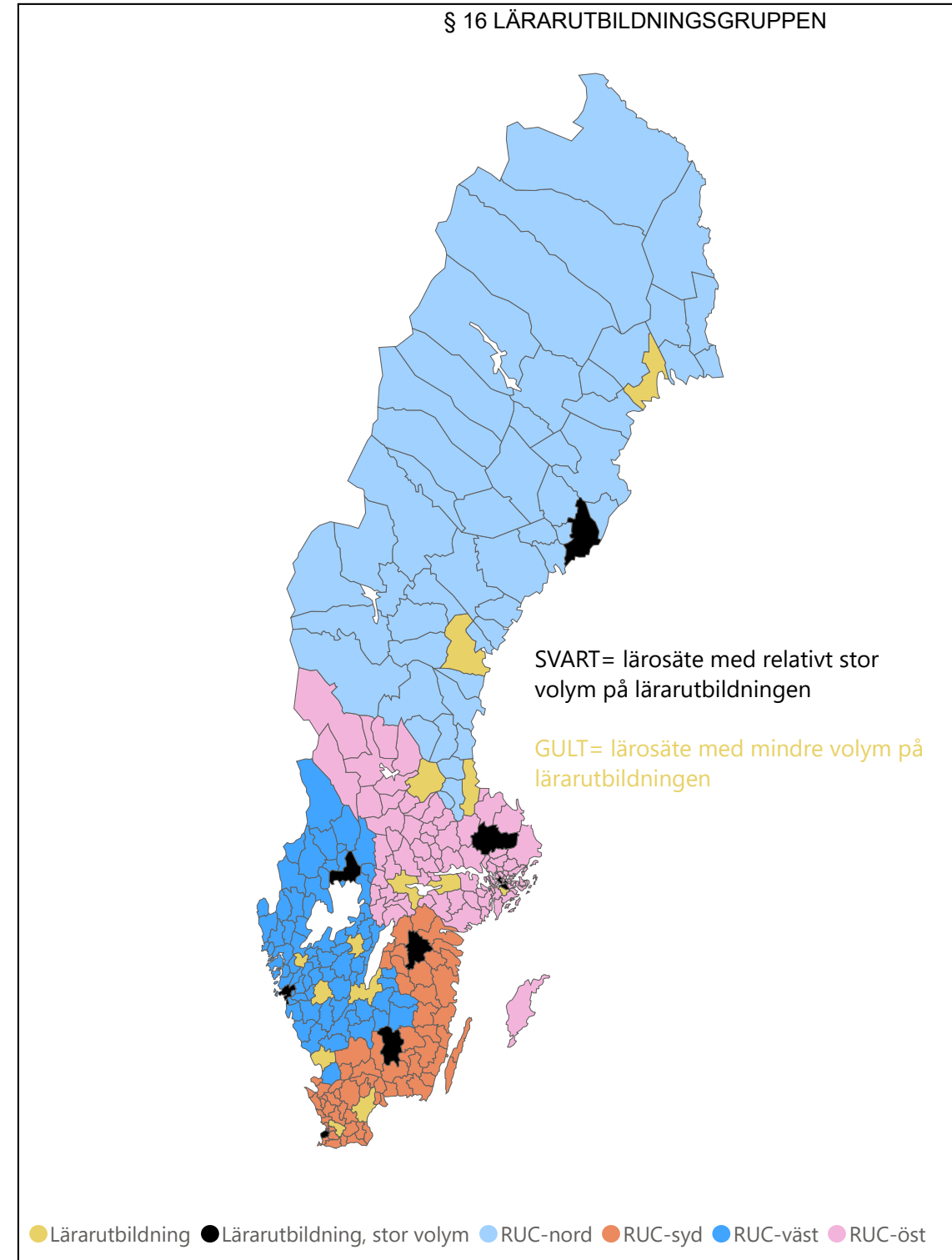
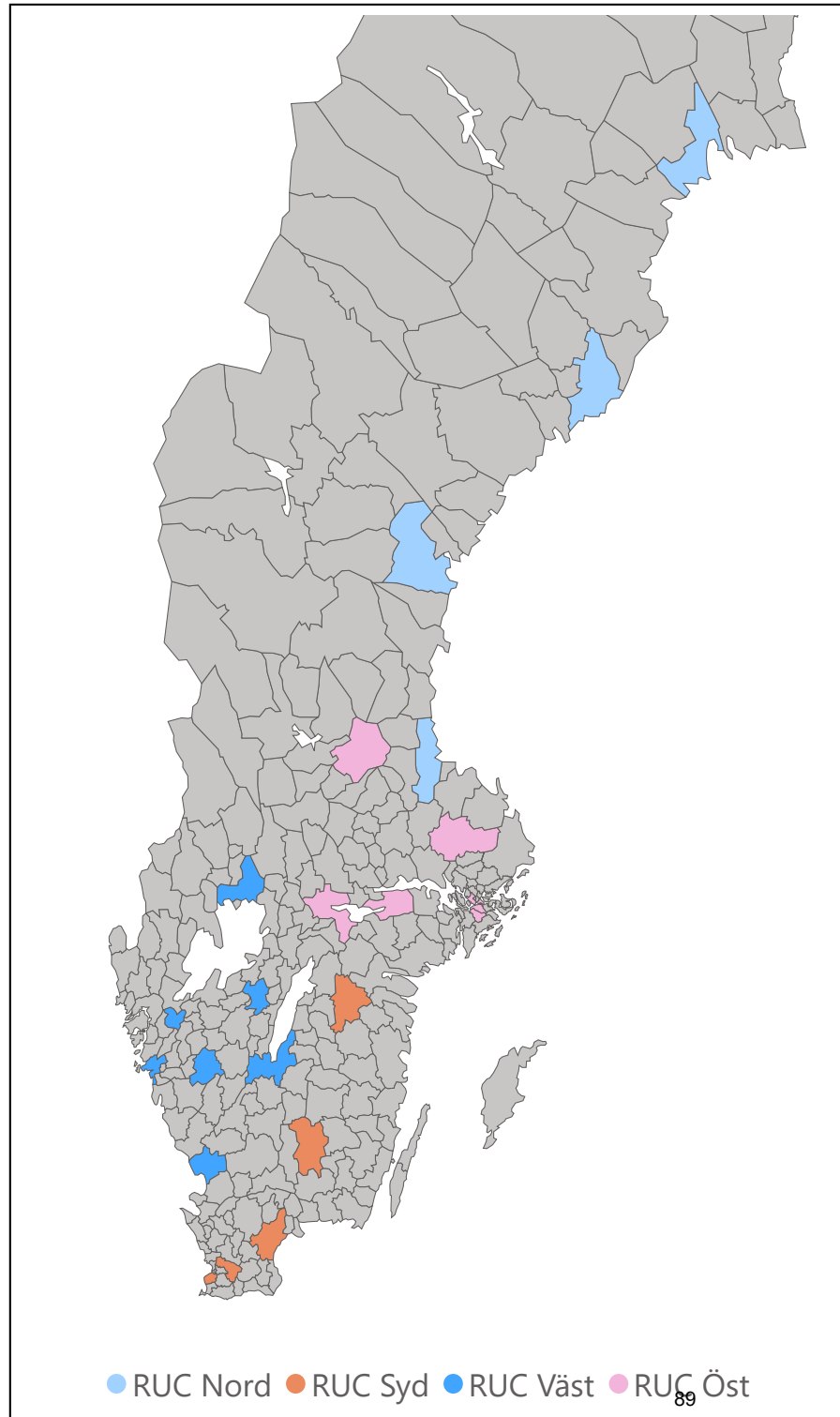
Lärosätesregion	FÖR	G46	GF3	GFH	LÄR	YRK	Ä79	ÄGY	Totalt
Mitt	3	3	3	1	3	1	3	3	<b>20</b>
Norr	3	3	3	2	3	1	3	3	<b>21</b>
Stockholm	2	2	2	2	5	1	5	7	<b>26</b>
Syd	4	4	4	3	5	3	5	5	<b>33</b>
Väst	4	4	4	4	5	3	4	4	<b>32</b>
Öst	4	4	4	1	4	2	3	4	<b>26</b>
<b>Totalt</b>	<b>20</b>	<b>20</b>	<b>20</b>	<b>13</b>	<b>25</b>	<b>11</b>	<b>23</b>	<b>26</b>	<b>158</b>





# Regionindelning baserad på nuvarande RUC-områden

RUC-region	Antal lärarexamina 2018/19
RUC Nord	1032
RUC Syd	2157
RUC Väst	2364
RUC Öst	3073
<b>Totalt</b>	<b>8626</b>



## Lärarytbildningar i respektive län.

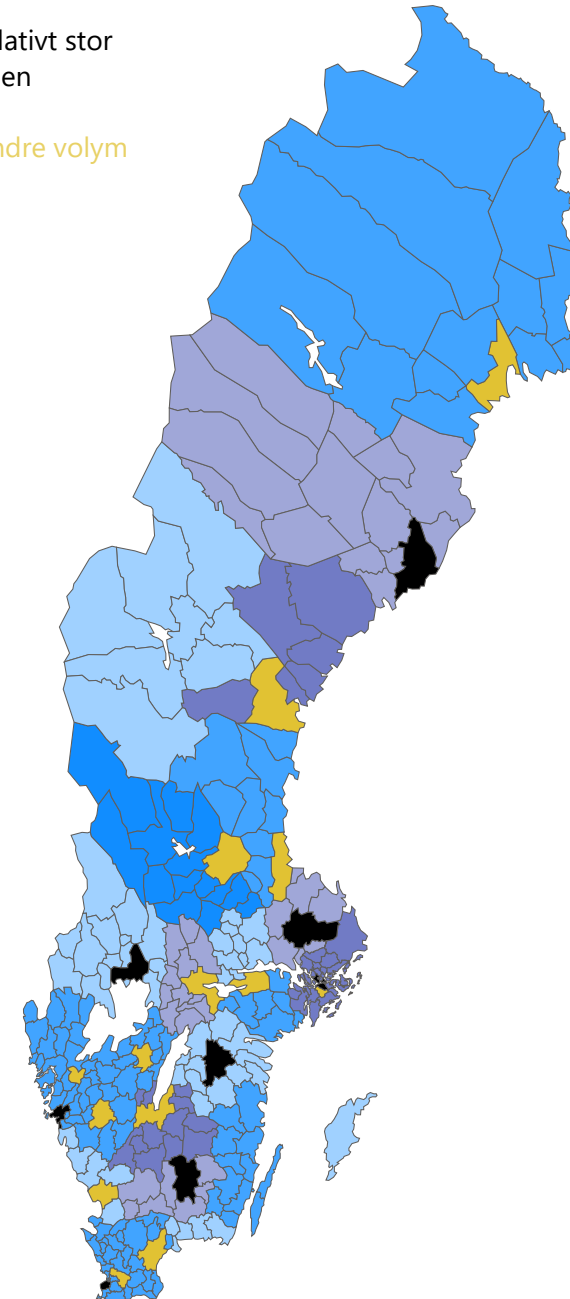
Län	Antal lärarexamin
⊕ Dalarnas län	332
⊕ Gävleborgs län	271
⊕ Hallands län	205
⊕ Jönköpings län	287
⊕ Kronobergs län	510
⊕ Norrbottens län	177
⊖ Skåne län	1076
Högskolan Kristianstad	335
Lunds universitet	76
Malmö universitet	665
⊖ Stockholms län	1773
Gymnastik- och Idrottshögskolan	69
Konstfack	22
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	25
Kungl. Tekniska högskolan	59
Stockholms Konstnärliga Högskola	5
Stockholms universitet	1279
Södertörns högskola	314
⊕ Södermanlands län	220
⊕ Uppsala län	562
⊕ Värmlands län	510
⊕ Västerbottens län	316
⊕ Västernorrlands län	268
⊖ Västra Götalands län	1362
Chalmers tekniska högskola	14
Göteborgs universitet	934
Högskolan i Borås	227
Högskolan i Skövde	21
Högskolan Väst	166
⊕ Örebro län	186
⊕ Östergötlands län	571
<b>Totalt</b>	<b>8626</b>

## Lärarytbildningsorter per län

§ 16 LÄRARYTBLDNINGSGRUPPEN

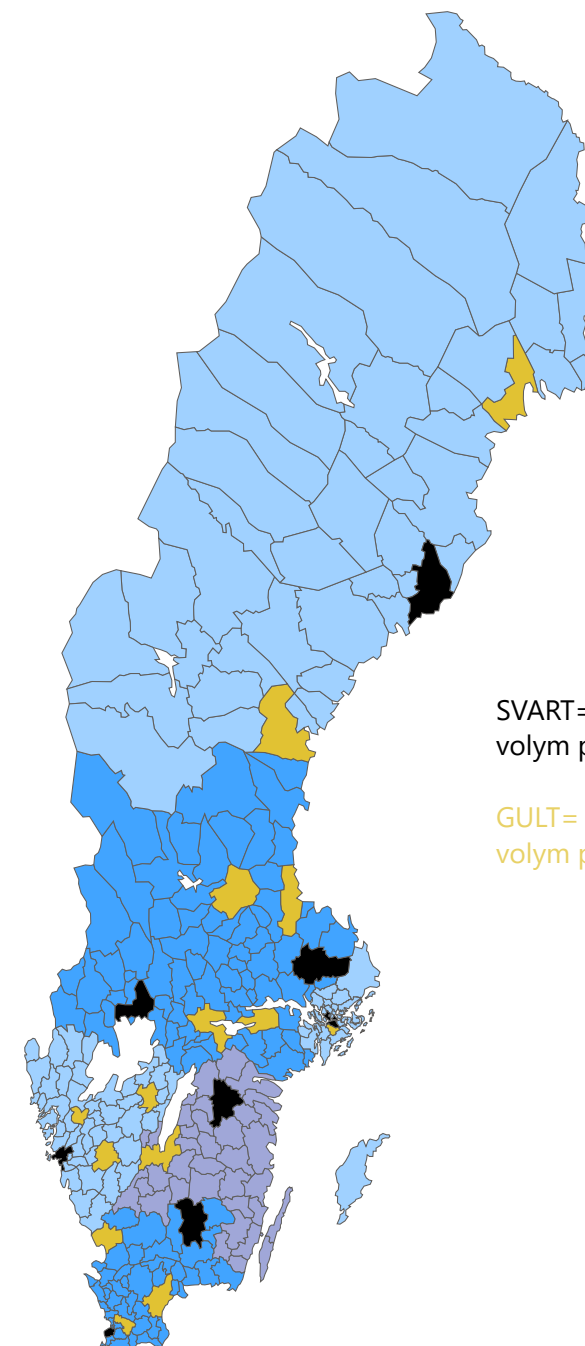
SVART= lärosäte med relativt stor volym på lärarytbildningen

GULT= lärosäte med mindre volym på lärarytbildningen



# Läroarutbildning ar, fördelat på Sveriges sjukvårdsregio ner

Sjukvårdsregioner	Antal lärarexamina 2018/19
<b>Norra</b>	<b>761</b>
Luleå tekniska universitet	177
Mittuniversitetet	268
Umeå universitet	316
<b>Stockholm</b>	<b>1773</b>
Gymnastik- och Idrottshögskolan	69
Konstfack	22
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	25
Kungl. Tekniska högskolan	59
Stockholms Konstnärliga Högskola	5
Stockholms universitet	1279
Södertörns högskola	314
<b>Sydöstra</b>	<b>858</b>
Högskolan i Jönköping	287
Linköpings universitet	571
<b>Södra</b>	<b>1791</b>
Högskolan i Halmstad	205
Högskolan Kristianstad	335
Linnéuniversitetet	510
Lunds universitet	76
Malmö universitet	665
<b>Uppsala-Örebro</b>	<b>2081</b>
Högskolan Dalarna	332
Högskolan i Gävle	271
Karlstads universitet	510
Mälardalens högskola	220
Uppsala universitet	562
Örebro universitet	186
<b>Västra</b>	<b>1362</b>
Chalmers tekniska högskola	14
Göteborgs universitet	934
Högskolan i Borås	227
Högskolan i Skövde	21
Högskolan Väst	166
<b>Totalt</b>	<b>8626</b>

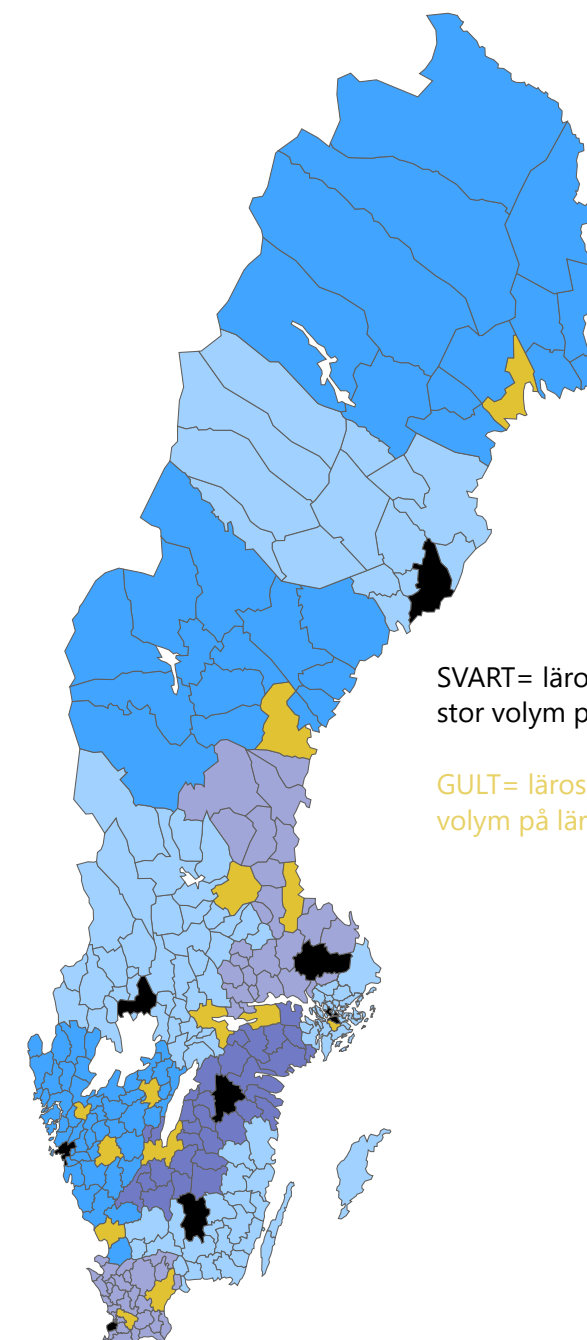


SVART= lärosäte med relativt stor volym på läroarutbildningen

GULT= lärosäte med mindre volym på läroarutbildningen

# Lärarytbildningar, fördelat på de regioner som föreslås i Kerstin Hultgrens Skolmyndighetsutredning

Huvudort i Hultgrens regioner	Antal lärarexaminir	Huvudort i Hultgrens regioner, forts.	Antal lärarexar
<b>☐ Göteborg</b>	<b>1567</b>	<b>☐ Stockholm</b>	<b>1773</b>
Chalmers tekniska högskola	14	Gymnastik- och Idrottshögskolan	69
Göteborgs universitet	934	Konstfack	22
Högskolan i Borås	227	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	25
Högskolan i Halmstad	205	Kungl. Tekniska högskolan	59
Högskolan i Skövde	21	Stockholms Konstnärliga Högskola	5
Högskolan Väst	166	Stockholms universitet	1279
<b>☐ Härnösand</b>	<b>268</b>	Södertörns högskola	314
Mittuniversitetet	268	<b>☐ Umeå</b>	<b>316</b>
<b>☐ Kalmar</b>	<b>510</b>	Umeå universitet	316
Linnéuniversitetet	510	<b>☐ Uppsala</b>	<b>833</b>
<b>☐ Linköping</b>	<b>1078</b>	Högskolan i Gävle	271
Högskolan i Jönköping	287	Uppsala universitet	562
Linköpings universitet	571	<b>☐ Örebro</b>	<b>1028</b>
Mälardalens högskola	220	Högskolan Dalarna	332
<b>☐ Luleå</b>	<b>177</b>	Karlstads universitet	510
Luleå tekniska universitet	177	Örebro universitet	186
<b>☐ Lund</b>	<b>1076</b>	<b>Totalt</b>	
Högskolan Kristianstad	335		
Lunds universitet	76		
Malmö universitet	665		
<b>Totalt</b>			



## Appendix 3:

### En beskrivning av det regionala samarbetet mellan skolhuvudmän och lärosäten med lärarutbildning i Stockholmsregionen

I Stockholms län finns sju lärosäten med lärarutbildning: Stockholms universitet (alla program), Södertörns högskola (alla program), samt de mindre högskolorna med ämneslärarutbildning, Gymnastik- och Idrottshögskolan, Konstfack, Stockholms konstnärliga högskola, Kungliga musikhögskolan, och Kungliga tekniska högskolan. Tillsammans står dessa lärosäten för ca 22% av landets lärarexamina (2018). Lärosätena medverkar i varandras lärarutbildningsprogram på olika sätt som regleras i separata överenskommelser. Men alla lärosäten samverkar också gemensamt kring lärarutbildning med länets 26 kommuner.

Kommunernas intressen samordnas genom förbundet Storsthlm, vars uppdrag inkluderar att tillvarata kommunernas intressen och främja samverkan. En av de strategiska inriktningarna för Storsthlm är kompetensförsörjning, där "ett bredare samarbete med lärosätenas utbildningsprogram och gemensamma insatser för kompetensutveckling och vidareutbildning" ingår ([www.storsthlm.se](http://www.storsthlm.se)).

Utgångspunkten för samverkan mellan de sju lärosätena och de 26 kommunerna är det så kallade samverkansavtalet, *Lärarutbildning i Samverkan* (bilägges). Detta reviderade avtal togs fram gemensamt av parterna och trädde i kraft 1 januari 2019 då det ersatte det tidigare avtalet från januari 2012. Syftet med avtalet (§2) kan ses som en avsiktsförklaring parterna emellan, och poängterar

parternas ömsesidiga ansvar för samverkan, för att stärka lärarutbildningens kvalitet genom professionsanknytning, bidra till lärares kompetensutveckling och skolans verksamhetsutveckling samt stimulera till gemensamma forsknings- och utvecklingsarbeten så som praktknära och utbildningsvetenskaplig forskning (s. 2).

Den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) ses som den primära plattformen för samverkan, och regleras, t ex med avseende på ersättningsnivåer och ansvarsfördelning, i avtalet. Till avtalet är också kopplat ett administrativt datasystem kallat VFU-portalen genom vilket alla VFU-placeringar sker. Kommunerna ansvarar även för VFU-placeringar hos fristående huvudmän verksamma i respektive kommun. VFU-portalen finansieras gemensamt av alla lärosäten, proportionerligt i förhållande till antal studenter. I portalen finns ca 16700 studenter (varav ca 8200 hade en placering under HT19).

Avtalet stipulerar att parterna ska upprätthålla en dialog om den regionala samverkan, vilket görs i en styrgrupp med representanter för alla lärosäten samt två representanter från kommunerna. Styrgruppen sammanträder minst två gånger per termin. Gruppen har bland annat arbetat med brister på VFU-platser i gymnasieskolan utifrån en framtagna rapport, och möjligheten till gemensamma VFU-rutiner och dokument. Vidare har styrgruppen regelbundna möten med en större grupp representanter från kommunerna via Storsthlm.

Varje år arrangerar också styrgruppen en konferens där lärarutbildare, ledningspersoner från lärosätena, skolledare, lärare och förskollärare och representanter från skolhuvudmän bjuds in för att diskutera, utveckla och följa upp samverkan inom lärarutbildningarna. Teman har bland annat varit praktknära forskning och VFU-handledning och utgår ofta från erfarenhetsutbyte och goda exempel. Men externa talare har också bjudits in, såsom utredaren för Nationell samling för läraryrket och direktören för Skolforskningsinstitutet.

Bilaga: Samverkansavtal, *Lärarutbildning i samverkan inom Stockholmsregionen*



SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM

**KONSTFACK**  
*University of Arts, Crafts and Design*

STOCKHOLM | **STOCKHOLMS**  
UNIVERSITY | **KONSTNÄRLIGA**  
OF THE ARTS | **HÖGSKOLA**



**STORSTHLM**

## Läroarutbildning i samverkan inom Stockholmsregionen

framtaget av företrädare för Stockholms universitet, Södertörns högskola, Gymnastik- och idrottshögskolan, Stockholms konstnärliga högskola, Konstfack, Kungl. Musikhögskolan Stockholm och Kungliga tekniska högskolan, tillsammans med Storsthlm, som företrätt länets kommuner.

## § 1 Parter

Detta avtal är tecknat mellan följande parter i Stockholmregionen:

1. Botkyrka kommun (212000-2882)
2. Danderyds kommun (212000-0126)
3. Ekerö kommun (212000-0050)
4. Haninge kommun (212000-0084)
5. Huddinge kommun (212000-0068)
6. Järfälla kommun (212000-0043)
7. Lidingö stad (212000-0191)
8. Nacka kommun (212000-0167)
9. Norrtälje kommun (212000-0217)
10. Nykvarns kommun (212000-2999)
11. Nynäshamns kommun (212000-0233)
12. Salems kommun (212000-2874)
13. Sigtuna kommun (212000-0225)
14. Sollentuna kommun (212000-0134)
15. Solna stad (212000-0183)
16. Stockholms stad (212000-0142)
17. Sundbybergs stad (212000-0175)
18. Södertälje kommun (212000-0159)
19. Tyresö kommun (212000-0092)
20. Täby kommun (212000-0118)
21. Upplands-Bro kommun (212000-0100)
22. Upplands Väsby kommun (212000-0019)
23. Vallentuna kommun (212000-0027)
24. Vaxholms stad (212000-2908)
25. Värmdö kommun (212000-0035)
26. Österåker kommun (212000-2890)

Parterna 1-26 utgör kommuner som skolhuvudmän och kallas gemensamt kommunerna eller var och en för sig kommunen.

27. Gymnastik- och idrottshögskolan (202100-4334)
28. Konstfack (202100-1199)
29. Kungl. Musikhögskolan Stockholm (202100-1215)
30. Kungliga tekniska högskolan (202100-3054)
31. Stockholms konstnärliga högskola (202100-6560)
32. Stockholms universitet (202100-3062)
33. Södertörns högskola (202100-4896)

Parterna 27-33 utgör lärosäten med lärarutbildning och kallas gemensamt lärosätena eller var och en för sig lärosätet.

## § 2 Syfte

Detta avtal ger uttryck för de ingående parternas ömsesidiga ansvar för samverkan, för att stärka lärarutbildningens kvalitet genom professionsanknytning, bidra till lärares kompetensutveckling och skolans verksamhetsutveckling samt stimulera till gemensamma forsknings- och utvecklingsarbeten så som praktiktäna och utbildningsvetenskaplig forskning.

Lärarkyrkans attraktivitet är ett gemensamt intresse. En lärarutbildning av högsta kvalitet bidrar till att göra Stockholmsregionen en attraktiv region att utbilda sig i och arbeta i.

### § 3 Organisation

Parterna är överens om att upprätthålla en dialog om den regionala samverkan inom lärarutbildning under avtalstiden, och detta görs genom en styrgrupp. Styrgruppen för lärarutbildning i samverkan i Stockholmsregionen (SLUSS) består av en representant från vardera lärosäte och två utsedda representanter från Storsthlm, som företräder kommunerna. I egenskap av största lärosäte står Stockholms universitet för ordförandeskapet samt kanslistöd till gruppen. SLUSS sammanträder 2-3 gånger per termin. SLUSS bevakar även nationella samverkansfrågor rörande lärarutbildning.

SLUSS och Styrgruppen för högskole- och forskningsfrågor inom Storsthlm sammanträder årligen för uppföljning av föreliggande avtal och det gemensamma uppdraget på en strategisk nivå. Diskussionen dokumenteras och återkopplas till berörda parter. Utifrån den löpande uppföljningen av avtalet fattar SLUSS vart tredje år beslut om huruvida avtalet bör revideras.

SLUSS anordnar årligen en samverkanskonferens dit representanter för parterna inbjuds för att diskutera, utveckla och följa upp samverkan inom lärarutbildningen. Samverkanskonferensen finansieras av det lärosäte eller Storsthlm som står som värd för konferensen. Värdskapet roterar årligen mellan de sju lärosätena och Storsthlm.

### § 4 VFU – den verksamhetsförlagda delen av lärarutbildning

VFU är ett gemensamt uppdrag mellan kommuner och lärosäten i Stockholmsregionen. Avtalet innebär att kommunerna i första hand VFU-placerar lärarstudenter från lärosäten med lärarutbildning i Stockholms län. För att tydliggöra respektive parts åtaganden har dessa sammanställts i tabellform (se Bilaga 1).

#### 4.1 Omfattning

Avtalet omfattar den verksamhetsförlagda delen (30 hp) inom lärarutbildningarna:

- Förskollärarutbildning
- Grundlärarutbildning
- Ämneslärarutbildning inklusive Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU)
- Yrkeslärarutbildning
- Utländska lärares Vidareutbildning (ULV).\*

\*Antal hp i VFU inom ULV kan variera beroende på studentens tidigare utbildning och erfarenhet, samt utbildningens mål.

#### 4.2 VFU-placering

Lärarstudenterna ska VFU-placeras genom VFU-portalen, det digitala samverkansverktyg framtaget för ändamålet. Lärosätena meddelar behov av antal platser senast 15 maj inför höstterminen respektive 15 oktober inför vårterminen, och kommunerna meddelar antal platser senast 20 juni inför höstterminen respektive 1



december inför vårterminen. VFU-portalen förvaltas av Stockholms universitet, och regleras i ett särskilt avtal (se Överenskommelse om samarbete kring gemensam VFU-portal).

I VFU-portalen sker matchning mellan student och handledare. All relevant information ska finnas inlagd i VFU-portalen, både från lärosäten och kommuner (se även Bilaga 1).

### **4.3 VFU-handledare**

Alla lärarstudenter ska handledas av legitimerade lärare (förutom de lärarkategorier som är undantagna legitimationskravet). Handledaren ska ha lärarexamen i för lärarstudenten rätt inriktning och ämne. Alla lärarstudenter ska, om inte lärosätena i dialog med kommunerna bedömer att särskilda skäl föreligger, ha en handledare som genomgått eller genomgår handledarutbildning om minst 7,5 högskolepoäng.

Lärosätena ska kontinuerligt erbjuda handledarutbildningar.

Kommunerna ska skapa förutsättningar för de lärare som ska ta emot studenter att genomföra handledarutbildning, samt ge förutsättningar för handledare att utföra uppdraget, vilket inkluderar tid för samverkan med lärosäte.

### **4.4 VFU-ersättning**

För den verksamhetsförlagda delen av lärarutbildningen erhåller kommunen ekonomisk ersättning. Lärosätena ersätter kommunerna med 583 kronor per student och högskolepoäng (2018 års nivå) enligt en gemensam beräkningsmodell.

Utbetalningen sker terminsvis. Lärosätena lämnar faktureringsunderlag utifrån VFU-portalen till kommunerna senast 1 juni för vårterminen respektive 1 december för höstterminen.

Ersättning utbetalas vid avslutad VFU-kurs, oavsett om studenten godkänns eller underkänns vid examination. Detta gäller även om studenten inte fullföljt kursen, under förutsättning att kommunen fullgjort sin del av avtalet. I de fall studenten behöver göra om VFU-kursen ersätts kommunen på samma sätt som för tidigare ordinarie period.

Vid kompensatorisk närvaro, exempelvis av enstaka sjukdagar som ska kompenseras, utgår ingen ny ersättning.

Om lärosätet meddelar studentens studieavbrott senast tre veckor innan VFU-kursens början utgår ingen ersättning till kommunen.

Kommunerna fakturerar lärosätena för den verksamhetsförlagda delen av utbildningen senast den 1 september för föregående vårtermin och senast den 1 februari för föregående hösttermin utifrån lärosätenas faktureringsunderlag. Har inte faktureringsunderlag inkommit till kommunerna vid respektive datum (1/6 resp. 1/12) har kommunerna rätt till ersättning utifrån planerat behov av VFU-platser angivet i VFU-portalen. Har inte faktura inkommit till lärosätena från kommunerna vid respektive datum (1/9 resp. 1/2) utgår ingen ersättning till kommunerna.

Ersättningen omräknas årligen efter den pris- och löneomräkning som statsmakterna fastställer för högskoleområdet.

## **§ 5 Tillgång till förskole/skolverksamhet utöver VFU**

För att stärka professionsanknytningen av lärarutbildningen och kunna stimulera till gemensamma forsknings- och utvecklingsarbeten behöver lärarstudenterna ges tillgång till förskole/skolverksamhet i form av fältstudier även utöver den verksamhetsförlagda delen av lärarutbildningen.

### **5.1 Omfattning**

Avtalet omfattar tillgång till förskole/skolverksamhet för de studenter som har en VFU-placering inom nedanstående lärarutbildningar:

- Förskollärarytbildning
- Grundlärarytbildning
- Ämneslärarytbildning inklusive Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU)
- Yrkeslärarytbildning
- Utländska lärares Vidareutbildning (ULV)

Fältstudier innebär exempelvis insamling av data i form av observationer, intervjuer eller enkäter.

### **5.2 Placering**

Endast studenter som redan har en VFU-placering får tillgång till förskole/skolverksamhet utöver den verksamhetsförlagda delen av utbildningen.

Lärosätena ska kommunicera planerade behov av tillgång till förskole-/skolverksamhet direkt till samverkande förskolor/skolor eller kommuner senast vid terminsstart. Det ska finnas dokumenterade rutiner kring fältstudier på respektive lärosäte som tagits fram i dialog med kommunerna.

### **5.3 Handledare**

Fältstudierna inom förskole/skolverksamhet ska vara av sådan art att de inte kräver handledning. Däremot ska förskolan/skolan ha en kontaktperson som studenten kontaktar innan besök på förskolan/skolan. Kontaktpersonen kan med fördel vara studentens VFU-handledare.

### **5.4 Ersättning**

För tillgång till förskole/skolverksamhet utgår ingen ersättning från lärosätena till kommunerna.

## **§6 Avtalstid**

Detta avtal ersätter det tidigare samverkansavtalet "Samverkansavtal om den verksamhetsförlagda delen av lärarutbildningen" från 2012 (KSL Dnr 2010/0066), och gäller från och med den 1 januari 2019 och tills vidare.

Part som vill lämna samarbetet som omfattas av detta avtal ska lämna en skriftlig uppsägning till Styrgruppen för Lärarutbildning i samverkan i Stockholmsregionen (SLUSS). Avtalet upphör att gälla för den uppsägande parten sex månader från det att SLUSS mottagit uppsägningen. Avtalet ska fortsätta att gälla för övriga parter.

Om avtalet sägs upp av en kommun och inget annat överenskommit har den kommunen likväl ett ansvar för att lärarstudenterna som påbörjat sin utbildning kan fullgöra denna i enlighet med villkoren i avtalet. Om avtalet sägs upp av ett lärosäte har kommunerna där lärosätets lärarstudenter VFU-placerats inget sådant ansvar.

## **§7 Ändringar och tillägg**

Befinns något i detta avtal eller del därav ogiltigt eller icke tillämpligt, ska detta inte innebära att avtalet i sin helhet är ogiltigt, utan skäligen jämkning i avtalet ska, om möjligt, ske.

## **§8 Tvistelösning**

Tvist med anledning av detta avtal ska i första hand lösas genom förhandling mellan parterna med syfte att uppnå en uppgörelse i samförstånd. Om parterna fortfarande inte kan enas ska tvist avgöras i allmän domstol med Stockholms tingsrätt som första instans.

Detta avtal är upprättat i ett original och förvaras av Storsthlm. Lärosätena undertecknar avtalet på separata signatursidor och kommunerna ingår avtalet enligt egen beslutsrutin. Kommunernas respektive beslut att ingå avtalet dokumenteras och läggs till avtalet.

## Lärarytbildning i samverkan inom Stockholmsregionen: Bilaga 1

Tabell 1. Åtaganden gällande VFU för respektive lärosäte och respektive kommun.

Lärosätens åtagande	Kommunernas åtagande
Ha det övergripande ansvaret för VFU och examinationen av densamma.	Ta emot studenter och utifrån utbildningarnas styrdokument ansvara för genomförandet av VFU
Via VFU-portalen meddela behov av antal platser per inriktning/ämne, senast 15 maj inför höstterminen och 15 oktober inför vårterminen, och placera studenter	Via VFU-portalen erbjuda det antal platser per inriktning och ämne som motsvarar lärosätens behov av platser, senast 20 juni (revidering senast 1 september) inför höstterminen, samt 1 december (revidering senast 1 februari) inför vårterminen
Se till att VFU-portalen är kontinuerligt uppdaterad med lärosätets VFU-kurskoder och VFU-tider, aktuella studenter med inriktning och ämne, samt övrig information som påverkar förutsättningar för VFU-placering	Se till att VFU-portalen är kontinuerligt uppdaterad med aktuella handledare och övrig information som påverkar förutsättningar för VFU-placering, exempelvis ämnesbehörighet, inriktning, lärarlegitimation, och genomförd handledarutbildning
Lämna faktureringsunderlag till kommunerna för innevarande termin senast 1 juni för vårterminen, respektive 1 december för höstterminen	Fakturera lärosätena för den verksamhetsförlagda delen av lärarytbildningen för föregående termin, senast 1 september för vårterminen och 1 februari för höstterminen
Upprätthålla kontakt mellan lärosäte och handledare under hela utbildningen, inte bara under VFU-kurserna	Svara för kontakter kring VFU-platser hos fristående skolhuvudmän belägna i kommunen
Erbjuda handledarutbildningar	Utse handledare och skapa förutsättningar för de lärare som ska ta emot studenter att gå handledarutbildning och att genomföra handledaruppdraget.
Verka för gemensamma VFU-rutiner för lärosätena	Verka för gemensamma VFU-rutiner för kommunerna



**Missiv till punkt 17**  
Förbundsårsamlingen  
den 18 mars 2020

## **Digital@Idag**

### **Dokument**

- Beskrivning av Digital@Idag

### **Förslag**

*Förbundsårsamlingen tar del av Digital@Idags presentation.*

### **Bakgrund**

Digital@Idag är en årlig temadag initierad av Forum för Omställning, Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), LO, Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) samt Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Sverige, liksom många andra länder, genomgår nu stora förändringar drivna av digitalisering, automatisering och etableringen av helt nya affärsmodeller. Strukturomvandling är inget nytt, men denna gång går det snabbt och är genomgripande för hela samhället.

Forum för Omställning bildades för att samla olika perspektiv och kunskaper om den nya tekniken samt hur den påverkar samhället som helhet. Syftet är att stärka Sveriges förutsättningar att bejaka strukturomvandlingen och samtidigt se till att samhället håller ihop. Forum för Omställning menar att de stora och långsiktiga utmaningar som Sveriges står inför bäst hanteras i bred och långsiktig samverkan samt att det behövs mer kunskap om den teknik som nu formar framtidens samhälle. Mot denna bakgrund har Forum för Omställning, Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), LO, Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) samt Sveriges kommuner och regioner (SKR) initierat den årliga temadagen Digital@Idag. Då högskolor har en särskilt viktig roll i det stora kunskapslyft som behövs kopplat till digitaliseringsutvecklingen finns det önskemål om att lärosäten medverkar och arrangerar aktiviteter under Digital@Idag 2020 som kommer att genomföras på flera orter den 2 oktober.

# Digital@Idag

Sverige, liksom många andra länder, genomgår nu stora förändringar drivna av digitalisering, automatisering och etableringen av helt nya affärsmodeller. Strukturomvandling är inget nytt, men denna gång går det snabbt och är genomgripande för hela samhället.

[Forum för Omställning](#) bildades för att samla olika perspektiv och kunskaper om den nya tekniken samt hur den påverkar samhället som helhet. Syftet är att stärka Sveriges förutsättningar att bejaka strukturomvandlingen och samtidigt se till att samhället håller ihop. Vi är övertygade om att de stora och långsiktiga utmaningar som Sverige står inför bäst hanteras i bred och långsiktig samverkan. Vi tror också att vi behöver öka kunskapen om den teknik som nu formar framtidens samhälle. Mot denna bakgrund har Forum för Omställning, Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), LO, Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) samt Sveriges kommuner och regioner (SKR) initierat den årliga temadagen [Digital@Idag](#).

Digital@Idag vill att alla som bor i Sverige upptäcker, visar och debatterar möjligheter och utmaningar med digitaliseringen. Vi tror att detta är nödvändigt för att människor ska kunna se framtiden an med tillförsikt. Vi vill även synliggöra det breda engagemang som olika aktörer redan har för att ge människor stöd och verktyg att bli mer digitala.

Den första upplagan av Digital@Idag ägde rum den 22 november 2019. På några få månader lyckades vi engagera 70 aktörer, både från offentlig och privat sektor, som tillsammans arrangerade 35 aktiviteter på elva orter, från Luleå i norr till Lund i söder. Utöver aktörer såsom Nobel Prize Week, AB Volvo, Systembolaget, AMF Fastigheter, Kivra, Ericsson och Region Skåne, deltog Linköpings universitet, Luleå Tekniska högskola, Handelshögskolan i Stockholm och Uppsala Universitet från högskolesektorn. På Stockholms Universitet arrangerade Stockholm Resilience Center ett frukostevent om AI och på Visualiseringscenter i Norrköping anordnades paneldiskussioner om digitaliseringens påverkan i samhället med professorer från Linköpings Universitet.

Då högskolor har en särskilt viktig roll i det stora kunskapslyft som behövs kopplat till digitaliseringsutvecklingen vill vi gärna att fler universitet medverkar och arrangerar aktiviteter under Digital@Idag 2020. Den 2 oktober 2020 spänner vi bågen högre och vårt mål är att aktiviteter ska äga rum på minst 100 orter. Aktiviteten kan exempelvis vara föreläsningar; samtal med experter eller debatter. Ni kan även med fördel använda aktiviteter och material som redan finns i er verksamhet.

En temadag för att inspirera alla människor till att *kunna* och *vilja* vara med i den digitala utvecklingen

Vi ser fram emot att träffa er och berätta mer om Digital@Idag!

Vänliga Hälsningar

Susanne Ackum  
Ordf Forum för Omställning

Oscar Stege Unger  
Ordf Digital@Idag

## **Ekonomisk impact-projekt**

### **Dokument**

- The economic impact of Swedish universities in 2017-18, rapport från Oxford Economics

### **Förslag**

*Förbunds församlingen tar del av rapporten. Förbunds församlingen reflekterar över utfallet av rapporten och diskuterar möjlig fortsatt väg framåt.*

### **Bakgrund**

Bakgrunden till föreliggande rapport är SUHFs vilja att med fakta kunna bygga under argumentationen om hur sektorns verksamhet bidrar till samhället. Utöver att undersöka lärosätenas ekonomiska impact finns det arbeten igångsatta för att synliggöra lärosätenas bidrag till samhällets kompetensförsörjning och lärosätenas bidrag till agenda 2030.

De ekonomiska effekterna av lärosätenas verksamheter är naturligtvis både direkta och indirekta och omfattar många typer av påverkan. Det finns inget enkelt sätt att uppskatta dessa och för att ta fram fakta kan man välja lite olika vägar. I ett första steg har SUHF valt att göra en enklare studie som enbart omfattar mätbara ekonomiska effekter baserade på offentligt tillgängliga data. Alternativet – en mer omfattande studie av den typ som LERU gjort – kräver också omfattande arbetsinsatser från alla lärosäten.

Den föreliggande rapporten beskriver alltså direkta och indirekta ekonomiska effekter, men omfattar t ex inte en analys om hur tillgången på utbildad arbetskraft påverkar var näringslivet placerar verksamhet (och därmed tillväxten i ekonomin) eller vilka effekterna är av innovation som kommer ur lärosätena. Den enda effekten av ökad kompetens som finns med i rapporten är den effekt som orsakas av att individens lön ökar.

Rapporten måste alltså kompletteras med andra studier och underlag för att kunna beskriva den samlade impact som lärosätenas verksamhet har i samhället. Det finns goda skäl att tro att den ekonomiska impact som inte är beskriven i rapporten är betydligt större än den som är beskriven, men det är naturligtvis svårt att beräkna utan underlag.

För att lägga en grund för beslut om hur SUHF bör gå vidare uppmanas förbunds församlingen att:

- reflektera över utfallet av rapporten. Den ekonomiska impacten – beräknad på det sätt som studien gjort – är bara marginellt större än kostnaden för verksamheten.
- diskutera möjlig fortsatt väg framåt och komma med förslag till prioriteringar för kompletterande underlag som behöver tas fram.

# THE ECONOMIC IMPACT OF SWEDISH UNIVERSITIES IN 2017-18

REPORT FOR SUHF

FEBRUARY 2020



## Oxford Economics

Oxford Economics was founded in 1981 as a commercial venture with Oxford University's business college to provide economic forecasting and modelling to UK companies and financial institutions expanding abroad. Since then, we have become one of the world's foremost independent global advisory firms, providing reports, forecasts and analytical tools on more than 200 countries, 250 industrial sectors, and 7,000 cities and regions. Our best-in-class global economic and industry models and analytical tools give us an unparalleled ability to forecast external market trends and assess their economic, social and business impact.

Headquartered in Oxford, England, with regional centres in London, New York, and Singapore, Oxford Economics has offices across the globe in Belfast, Boston, Cape Town, Chicago, Dubai, Frankfurt, Hong Kong, Houston, Johannesburg, Los Angeles, Melbourne, Mexico City, Milan, Paris, Philadelphia, Sydney, Tokyo, and Toronto. We employ 400 full-time staff, including more than 250 professional economists, industry experts, and business editors—one of the largest teams of macroeconomists and thought leadership specialists. Our global team is highly skilled in a full range of research techniques and thought leadership capabilities, from econometric modelling, scenario framing, and economic impact analysis to market surveys, case studies, expert panels, and web analytics.

Oxford Economics is a key adviser to corporate, financial and government decision-makers and thought leaders. Our worldwide client base now comprises over 1,500 international organizations, including leading multinational companies and financial institutions; key government bodies and trade associations; and top universities, consultancies, and think tanks.

---

## February 2020

All data shown in tables and charts are Oxford Economics' own data, except where otherwise stated and cited in footnotes, and are copyright © Oxford Economics Ltd.

This report is confidential to the **Association of Swedish Higher Education Institutions** and may not be published or distributed without their prior written permission.

The modelling and results presented here are based on information provided by third parties, upon which Oxford Economics has relied in producing its report and forecasts in good faith. Any subsequent revision or update of those data will affect the assessments and projections shown.

To discuss the report further please contact:

**Andy Logan:** [alogan@oxfordeconomics.com](mailto:alogan@oxfordeconomics.com)

**Alice Gambarin:** [agambarin@oxfordeconomics.com](mailto:agambarin@oxfordeconomics.com)

Oxford Economics

4 Millbank, Westminster, London SW1P 3JA

Tel: +44 (0)20 3910 8000

# TABLE OF CONTENTS

Executive summary .....	4
1. Introduction.....	7
Our Methodology.....	9
2. Universities and their multiplier impacts.....	11
2.1 The direct impact.....	11
2.2 Universities' multiplier impacts.....	15
2.3 Universities' total expenditure impacts .....	18
3. Impact of international students and visitors spending .....	20
3.1 International students' subsistence expenditure.....	20
3.2 Visitors' expenditure.....	22
4. Economic impact of universities, the international students they attract and their visitors .....	24
5. Universities' contribution to the Swedish economy's productive capacity ....	27
5.1 Universities' contribution to Swedish human capital.....	27
5.2 Universities' contribution to productivity growth.....	31
wider impacts .....	33
6. Conclusion.....	34
Methodological appendix .....	35
Institutions in the study.....	39

# EXECUTIVE SUMMARY

**The higher education sector makes a sizeable contribution to the Swedish economy and society at large.** Universities educate hundreds of thousands of students from all parts of Sweden and the world every year, helping to build their human capital, which in turn augments the productive capacity of the local economy.

**Universities also employ thousands of staff throughout the country and generate and deliver taxes to the national and municipal government.** But on top of this, they also have an important part to play in supporting a wide range of industries—their supply chains stretch far and wide, contributing GDP and sustaining jobs, as the impact ripples through the economy (known as the “indirect” impact). In the wider consumer economy, the presence of universities is strongly felt, as their own staff and employees within their supply chains spend money on retail, accommodation, leisure and transport (known as the “induced” impact). Similarly, international students and their visitors also spend in the consumer economy.

**Moreover, universities play a role in creating and supporting the initial development of graduates’ start-ups and driving innovation and creativity through knowledge transfer across Sweden.** Each of these channels, in turn, supports further GDP, employment, tax receipts and wider economic benefits. While the latter are difficult to measure and quantify, they are nevertheless an important component of the sector’s contribution to the Swedish economy and are therefore acknowledged in this study.

**This report starts by investigating the core economic impact of Swedish universities.** In this study, this is measured annually in terms of their contribution to national GDP, the jobs they support across the country, and the tax revenues they generate. It then focuses on how universities also have a longer-term impact, as they boost productivity of the Swedish economy by building human capital through the education they provide, and enhancing the wider pool of knowledge through academic exploration and research.

**In 2017-18, Swedish universities directly employed 76,000 people, 53% of whom were female.** By buying goods and services from Swedish firms in their supply chains, and through the consumer spending supported by the wages they pay their staff, an additional 41,000 jobs were sustained in that year. On top of the impact of universities themselves, expenditure of the almost 38,000 international students who studied at Swedish universities in 2017-18, and that of the friends and family who visited them, stimulated another 4,000 jobs.

**Adding all of these employment impacts, we find that the activity of universities, the international students they attract and their visitors, supported more than 121,000 jobs in Sweden in 2017-18.**<sup>1</sup> This was equivalent to 2.4% of all employment in Sweden. To give a sense of scale, this was larger than the entire population of Örebro, the seventh largest city in Sweden and one of the largest inland hubs of the country.

## 121,000 jobs

Contribution to employment supported in 2017-18 by Swedish universities, their international students and visitors to these students.

<sup>1</sup> Employment is calculated on a “headcount” basis.

**SEK93.2 bn**

Contribution to GDP supported in 2017-18 by Swedish universities, their international students and visitors to these students.

**Universities' own direct gross value added contribution, at SEK 49.6 billion in 2017-18**, was as large as that made by a number of sizable industries. For example, it was almost as large as that produced by the agriculture, forestry and fishing industry across Sweden.

**When also including multiplier impacts and the activity supported by international students and visitors, we estimate that universities supported a SEK 93.2 billion gross value added contribution to Swedish GDP in 2017-18.** This accounted for 1.9% of all the economic activity generated in the nation that year. Put another way, around SEK 1 in every SEK 52 of Swedish GDP was attributable to the activities of universities and their international students' and visitors' expenditure. This was equivalent to roughly half the gross value added produced by all firms and other institutions in Uppsala County.

**Furthermore, Swedish universities, together with their international students and visitors, supported SEK 36.6 billion in tax revenues** for the Swedish national and municipal government in 2017-18. This amount equated to over 80% of the direct funding Swedish universities received from government sources in the same year. Over 98% of this was related to universities own activities and procurement.

**Fig. 1. The economic impact of Swedish universities, 2017-18**

	Universities' operations (Chapter 2)	International students' subsistence spending (Chapter 3.1)	Overseas visitors' spending (Chapter 3.2)	Total impact of Swedish Universities (Chapter 4)
<b>GDP (SEK billion)</b>				
Direct	49.6			49.6
Indirect	16.2	2.0	0.4	18.5
Induced	24.4	0.6	0.1	25.1
<b>Total</b>	<b>90.1</b>	<b>2.6</b>	<b>0.5</b>	<b>93.2</b>
<b>Employment (persons, 000s)</b>				
Direct	76			76
Indirect	15	2	1	18
Induced	26	1	0	27
<b>Total</b>	<b>117</b>	<b>3</b>	<b>1</b>	<b>121</b>
<b>Taxes (SEK billion)</b>				
Direct	25.1			25.1
Indirect	4.4	0.5	0.1	5.0
Induced	6.3	0.2	0.0	6.5
<b>Total</b>	<b>35.8</b>	<b>0.7</b>	<b>0.1</b>	<b>36.6</b>

Source: Oxford Economics

Despite all the short-term benefits universities bring, it is their **ability to boost the productive capacity (or supply side) of the economy** that matters in the longer term. We estimate the education universities provided in 2017-18 increased the value of graduates' human capital by some SEK 83.6 billion. Moreover, innovation through research and development plays a fundamental role in sustaining long-run economic growth. In 2017-18, universities undertook

**SEK36.6 bn**

Tax contribution supported in 2017-18 by Swedish universities, their international students and visitors to these students.

**SEK38.8 bn**

Amount invested by Swedish universities on R&D during 2017-18.

SEK 38.8 billion of R&D. This was estimated to have delivered benefits equating to SEK 6.7 billion in GDP, equivalent to SEK 1,300 for every household in Sweden.

**In addition to their core economic impacts, the higher education sector makes a significant contribution to Sweden's knowledge economy.**

Universities upskill students and boost their productive potential; some of them then become entrepreneurs and start their own businesses, often with support from their university. The higher education sector also plays a vital role in fostering innovation in Sweden, with its wide-ranging research helping to generate new ideas and apply them in a business setting. Universities also benefit Swedish firms through their business support, which is achieved through knowledge transfers, research collaborations, and consultancy activities. These impacts show the wider critical role of universities in shaping the Swedish economy.

# 1. INTRODUCTION

This study, commissioned by SUHF—the Association of Swedish Higher Education—provides an assessment of universities’ contribution to the economy of Sweden. It does so in three ways. First, it employs a standard approach called *economic impact assessment* to model universities’ economic impact in terms of their annual contribution to GDP, employment and tax revenues, using Swedish Higher Education Authority’s (UKÄ) data. This explores the short-term impacts of 45 universities, colleges, artistic colleges, and individual training coordinators as they stimulate economic activity across Sweden.<sup>2</sup>

The assessment focuses on their operational, supply chain and wage payment spending in 2017-18. As part of this exercise, it also looks at the subsistence expenditure of the international students and the visitors that universities attract. This is additional expenditure in the Swedish economy, so creates extra economic activity and employment beyond that generated by Swedish residents’ spending.<sup>3</sup>

Furthermore, in recognition of the wider role universities play, the report looks at the longer-term impacts these have on the Swedish economy. In particular, we look at how universities increase the long-run productive potential of the economy, sometimes referred to as “supply side” developments.

This study looks at two of the major ways universities impact the supply side of the economy. First, it looks at the impact universities have on workforce productivity, through raising the level of human capital. This enhances the available pool of skills and capabilities firms and other employers can access in Sweden. Second, the report also investigates the benefits universities’ research and innovation deliver to the Swedish economy. This research may result in new products and services or might improve existing ones. As there is considerable controversy over the best way of estimating both effects, the estimates should be regarded as illustrative.

Last but not least, staff and students at Swedish universities enhance the local economy in notable other ways. Universities help build students’ human capital, which in turn augments the productive capacity of the economy. Such creative knowledge and education in turn boost innovation among businesses in Sweden. All these softer positive impacts are difficult to quantify, but nonetheless constitute important contributions of the Swedish higher education sector that it is important to acknowledge.

<sup>2</sup> The full list of institutions can be found in the appendix.

<sup>3</sup> It is important to note that Swedish students also spend money locally while studying for their degree. Most of this subsistence spending is likely to be funded through government-funded student grants and loans. Such living expenses create wider economic benefits for the Swedish economy. However, we cannot argue that these students’ expenditure is truly “additional” to the Swedish economy, because, even if universities didn’t exist, the majority of students would likely get a job and stay in Sweden. Therefore, subsistence spending of domestic students is not incorporated in the total economic contribution of Swedish universities to the Swedish economy.

The report is structured as follows:

- Chapter 2 demonstrates the economic impact of universities' expenditure and the activity that they stimulate around the Swedish economy;
- Chapter 3 looks at the expenditure undertaken by the international students and visitors that universities attract to Sweden;
- Chapter 4 summarises the expenditure impacts generated by universities, the international students and the visitors they attract;
- Chapter 5 highlights how universities enhance the productive potential of the Swedish economy, through their educational role and their investment in R&D.

## OUR METHODOLOGY

This study quantifies the contribution universities make to the Swedish economy using a standard means of analysis called *economic impact assessment*. The results presented are for the academic year ended June 2018, reflecting the latest year for which UKÄ data were available at the time of writing.

To assess the contribution universities make to the economy, this report quantifies the impact of three types of expenditure undertaken by Swedish universities (also summarised in Fig. 2):

- **Direct impact** relates to the operational expenditure universities undertake to supply their teaching and research activities.
- **Indirect impact** is the result of universities' expenditure on inputs of goods and services from Swedish suppliers. Additionally, this impact includes international students' subsistence expenditure and the spending of their visitors.
- **Induced impact** arises as universities, the firms in their supply chains, and firms in the supply chains of businesses providing the consumer goods purchased by international students and visitors, pay their staff wages. These workers spend their earnings in retail, leisure and other outlets. These impacts then ripple out across these outlets' Sweden-based supply chains.

The sum of these channels makes up the total of the higher education sector's expenditure impacts. The economic contribution is measured using three metrics:

- **Gross value added (GVA) contribution to Gross Domestic Product (GDP)** is a measure of net output.<sup>4</sup> It is defined as the value of an industry's sales minus the value of inputs of goods and services used up in their production. It is the measure Statistics Sweden (SCB) uses to quantify the contribution to the economy of each individual producer, industry or sector.
- **Employment** is measured on a headcount basis to facilitate comparison with employment data for other industrial sectors sourced from the SCB.
- **Tax revenues** flowing to the Swedish national and municipal government, including all income taxes, social security contributions, and corporation taxes attributable to universities' activities.

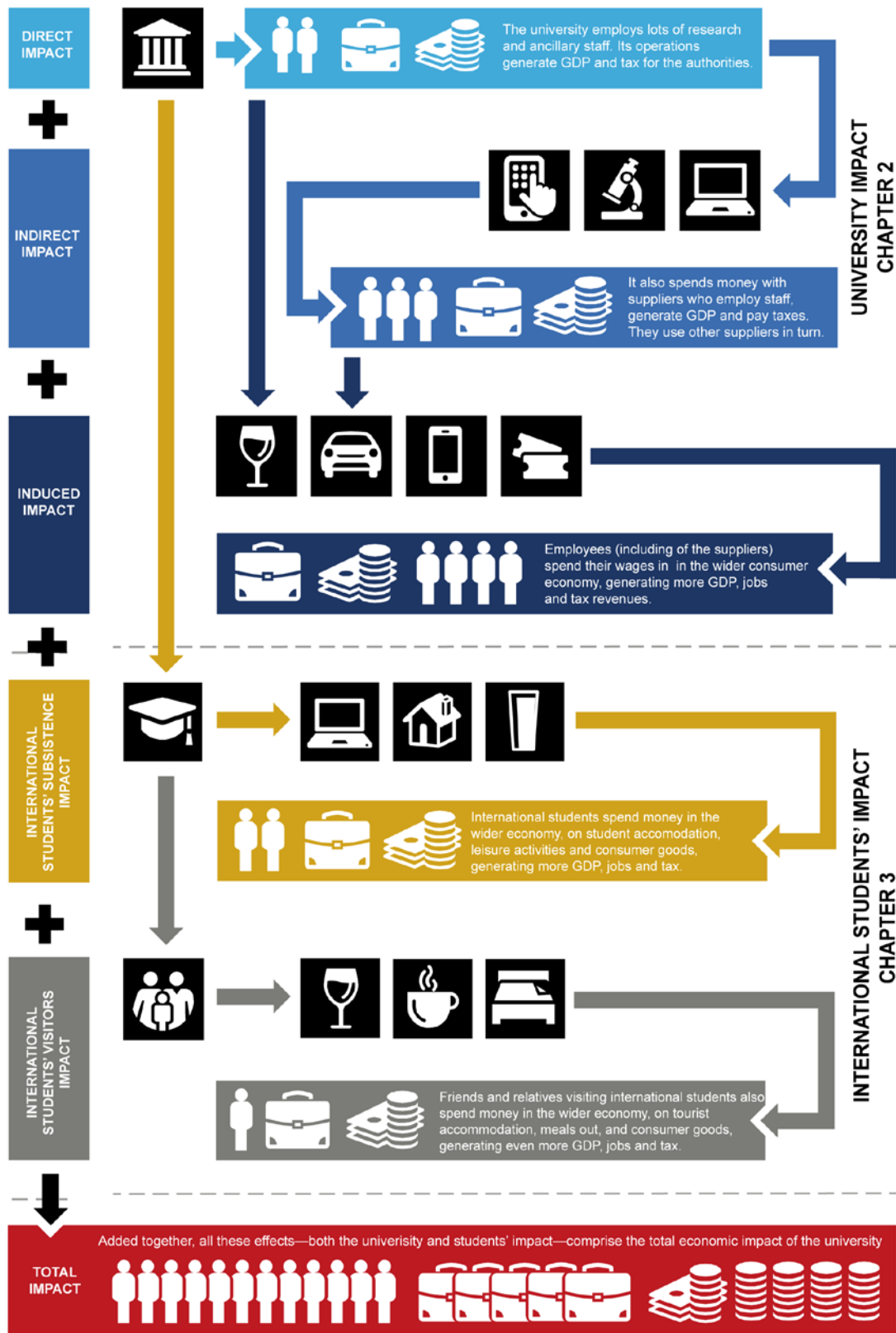
The results are presented on a gross rather than a net basis. They therefore ignore any displacement of activity from other sectors, nor do they consider what the resources currently used by universities, or stimulated by their expenditure, could alternatively produce in their second most productive usage. This is because it is impossible to know what the labour and capital would have produced if they were employed in their second most productive use.

Through their work, Swedish universities generate benefits not only for the economy, but also for wider society. For example, they boost productivity by providing high-quality education, and foster innovation with their R&D. These wider channels of impact are analysed in Chapter 5.

<sup>4</sup> GDP measures the total economic output of a country. It is used to judge the rate of growth of the economy, and to define whether the country enters a recession. GDP equals the sum of GVA and taxes minus subsidies on production.



Fig. 2. The channels of economic impact



## 2. UNIVERSITIES AND THEIR MULTIPLIER IMPACTS

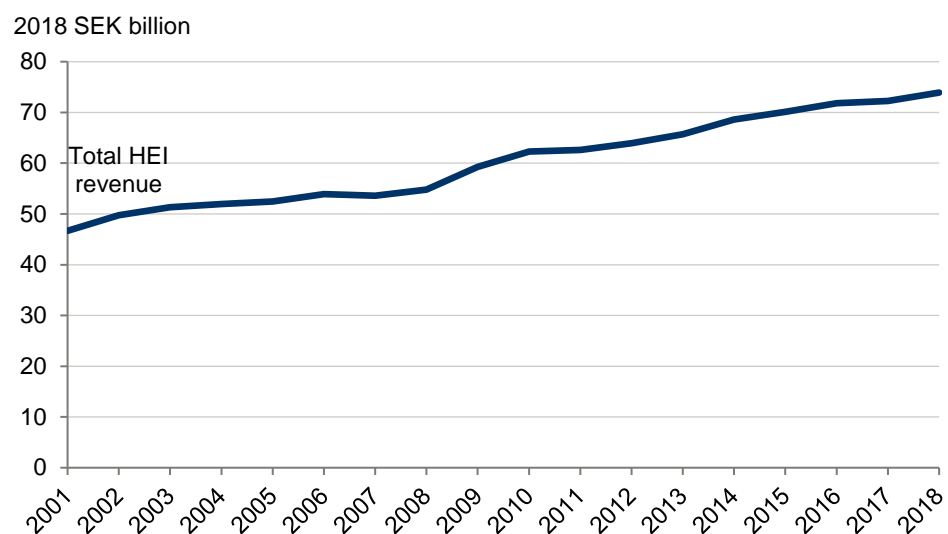
This chapter investigates the economic activity stimulated by Swedish universities through their own operations, and the expenditure required to provide teaching, research, and other services. It looks at the three channels of expenditure they support and the activity this spending stimulates. These are: universities' own operational spending; the impact of their procurement from suppliers located in Sweden; and the payment of wages by the higher education sector and its suppliers to workers based in the country.

### 2.1 THE DIRECT IMPACT

#### 2.1.1 Income

**In 2017-18, universities in Sweden received SEK 73.9 billion in income.<sup>5</sup>** Since 2017, the sector's income has risen by SEK 3.0 billion in nominal terms or 4.3%. After allowing for price inflation, this equated to 2.3% growth in real terms. Over the period 2001-18, the revenue of the higher education sector in Sweden has grown by an average real annual growth rate of 2.7%.

**Fig. 3. Total revenue of Swedish HEIs, constant prices, 2001-18**



Source: Swedish Higher Education Authority

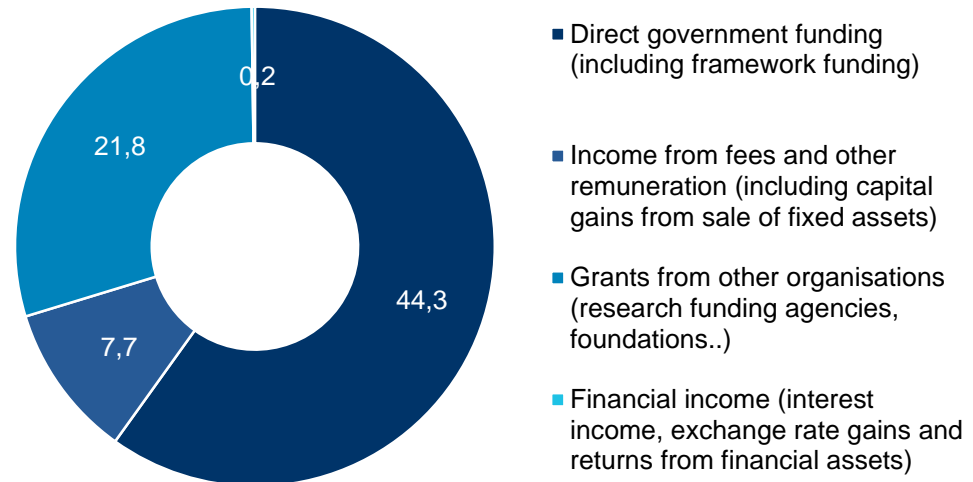
**In 2017-18, direct government funding provided universities with SEK 44.3 billion in income, or 60% of their total earnings.** Grants from other organisations (like research funding agencies and foundations) were the second largest source of income, providing SEK 21.8 billion, or 29% of the

<sup>5</sup> UKÄ, "Resultaträkning (tkr)", <https://www.uka.se/statistik--analys/statistikdatabas-hogskolan-i-siffror/ekonomi.html?indicator=resultatrakning>

total. Income from fees and other remuneration was third in importance, with funding of SEK 7.7 billion, or 10% of the total.

**Fig. 4. Universities' income by source, 2017-18**

SEK billion



Source: Swedish Higher Education Authority

### 2.1.2 Gross value added

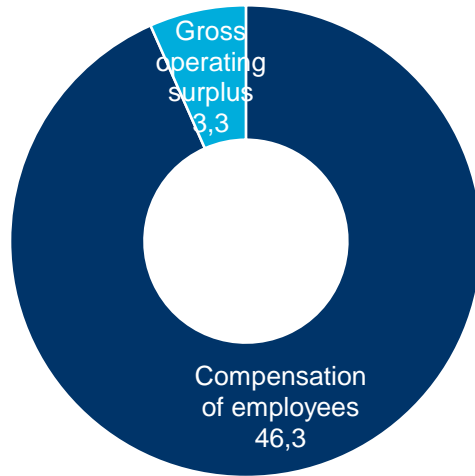
Income does not isolate the contribution universities make to the Swedish economy, as it includes the value of inputs purchased from other industries. Therefore, this section focuses on universities' direct gross value added contribution. In 2017-18, universities made a SEK 49.6 billion gross value added contribution. This was equivalent to 1.0% of the Swedish GDP.<sup>6</sup> The higher education sector contributes to GDP mainly through the wages it pays out to its staff (Fig. 5).

**Since 2017, universities' direct gross value added contribution rose by 2.2% in real terms**, as a result of both an increase in employee compensation and gross operating surplus. In both years, 93% of the GVA contribution came through staff costs.

<sup>6</sup> Swedish GDP data were sourced from SCB and downloaded through Haver.

**Fig. 5. Gross value added contribution to GDP made by universities, 2017-18**

SEK billion

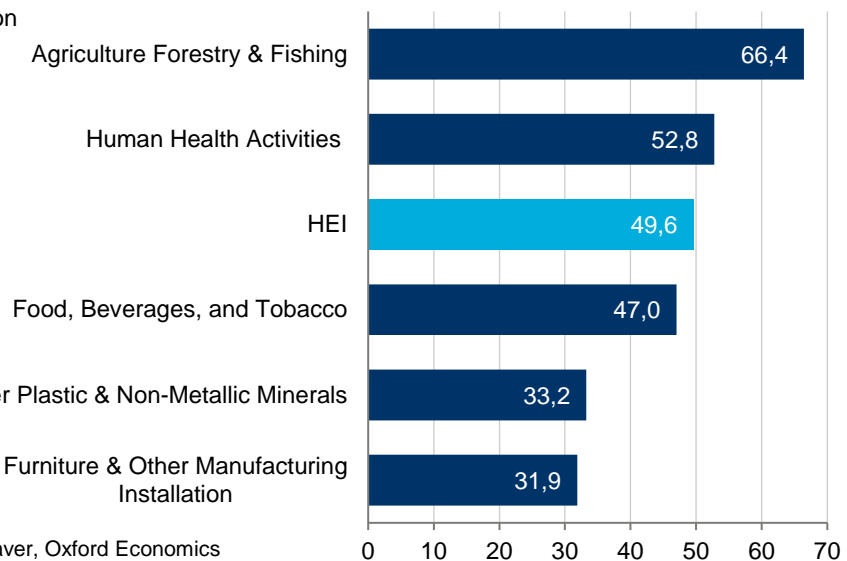


Source: Swedish Higher Education Authority

To give a sense of scale, universities' direct gross value added contribution to GDP was almost as large as that produced by human health activities (Fig. 6).<sup>7</sup>

**Fig. 6. Industry comparisons by gross value added contributions in 2018**

SEK billion



Source: Haver, Oxford Economics

### 2.1.3 Employment

**Universities provide significant numbers of jobs all around Sweden.** In 2017-18, Swedish higher education institutions employed 76,200 people.<sup>8</sup> This

<sup>7</sup> Gross value added comparators were sourced from SCB and downloaded through Haver.

<sup>8</sup> Employment on a "headcount" basis. This is equivalent to 61,400 full-time equivalent jobs (SCB: Employees in higher education).

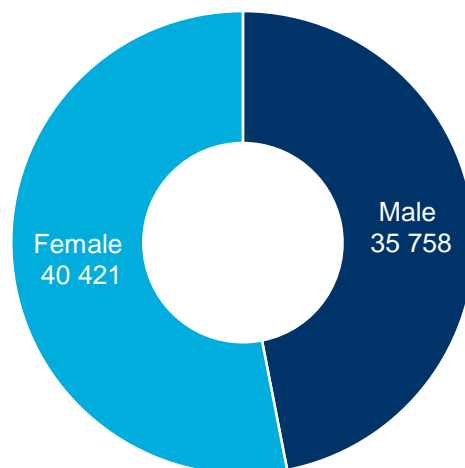
was equivalent to around 1.5% of all people in employment across the country.<sup>9</sup> This was roughly 13% of the 590,000 people employed in the education sector.<sup>10</sup>

**To help support the sector's expansion, over the past year, the number of people employed at universities grew by 0.9%.** Since 2001, total employment in the sector increased by 27%; this was a faster rate of growth than the whole economy, where employment increased by 18% over the same period.<sup>11</sup>

**Universities are key employers of female workers.** In 2017-18 they employed just over 40,400 female staff, accounting for 1.7% of Swedish female employment. This was 53% of their total workforce (Fig. 7), a greater proportion than the share of female employees in the whole economy (48%).

**Fig. 7. University employment by gender, 2017-18**

Number of employees



Source: SCB

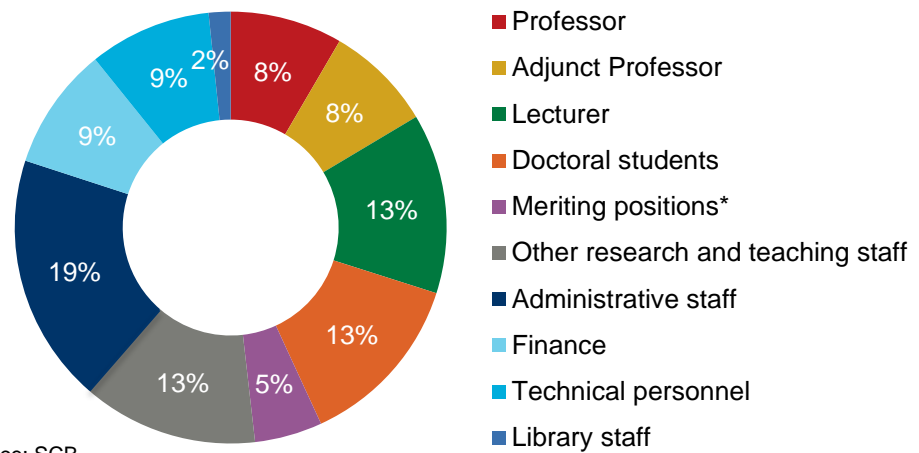
**Universities employ a range of people across the skills spectrum.** Some 30% of universities' workforce was employed in academic occupations in 2017-18 (including professors, lecturers, and adjunct professors), while administrative staff comprised another 19% of the workforce.

<sup>9</sup> Based on 5.1 million working age people in employment in Sweden, sourced from SCB's Labour Force Survey and downloaded through Haver.

<sup>10</sup> SCB data, downloaded from Haver.

<sup>11</sup> Calculated using data on the number of working age people in employment in Sweden, sourced from SCB's Labour Force Survey and downloaded through Haver.

Fig. 8. Share of employment by occupation, 2017-18



Source: SCB

\* Meriting positions refer to those who are employed as research assistants, assistant lecturers or have postdoctoral employment

**Universities' workforce is also highly international.** Some 35% of the teaching and research staff were either born outside Sweden or by parents both born abroad. Among professors and university lecturers, the percentage was 28% and 26%, respectively.

#### 2.1.4 Tax receipts

**The sector's significant workforce in Sweden also means that it makes a substantial contribution to tax authorities across the Swedish national and municipal government.** In 2017-18, universities and their staff made an estimated SEK 25.1 billion tax contribution. This figure encompasses both types of labour taxes, namely income tax, and employer social security contributions.<sup>12</sup>

**These tax contributions would be sufficient to cover the 2018 central government expenditure on financial support for students** (SEK 21.2 billion spent in 2018).<sup>13</sup> Further, they accounted for over half (57%) of the direct government funding received by universities in 2017-18.

## 2.2 UNIVERSITIES' MULTIPLIER IMPACTS

However, the economic impact of universities in Sweden extends far beyond their direct operations. The higher education sector also purchases inputs of goods and services from Swedish suppliers and pays wages that are then spent in the consumer economy. These knock-on impacts ripple out across the economy, touching all corners of Sweden.

<sup>12</sup> Income tax contributions have been estimated using average salaries for selected occupations (in specific, SSYK 2313: Professors; SSYK 2314: University and higher education lecturers; SSYK 2315: Research assistants; SSYK 2316: PhD Students; SSYK 2321: University and higher education teachers not elsewhere classified; SSYK 2624: Librarians and archivists; and SSYK 3361: Administrative secretaries and related associate professionals) and data on municipal, national income tax and social security allowances and rates.

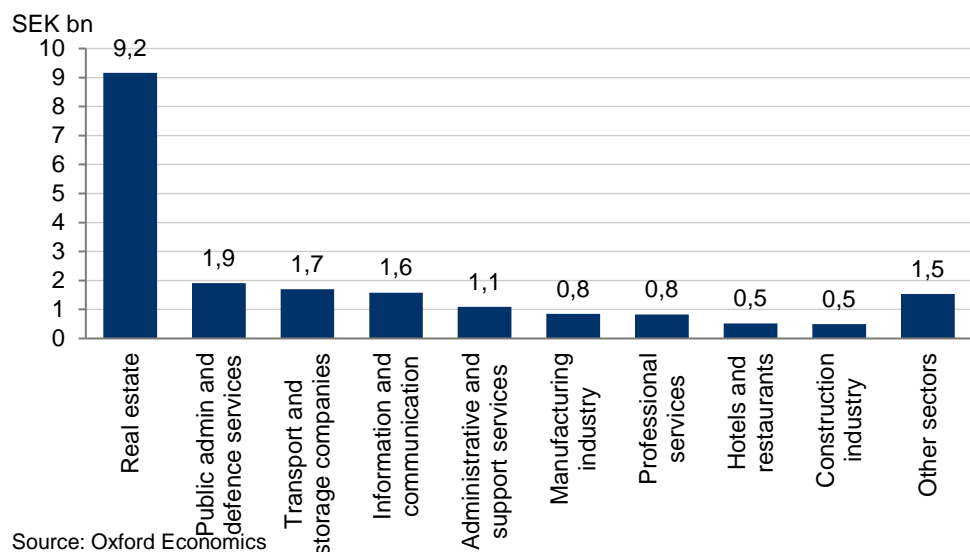
<sup>13</sup> Ministry of Finance, Central government budget in figures, 18 September 2019.

### 2.2.1 Universities' indirect impacts

Universities purchase inputs from a wide range of suppliers and this **procurement expenditure stimulates economic activity across many industrial sectors throughout the Swedish economy**. This spending supports employment, gross value added, and tax receipts across the country.

**In 2017-18, universities' procurement spending totalled SEK 21.7 billion**, of which SEK 19.6 billion, or 90%, is estimated to have been spent with Swedish suppliers in industries other than the education sector.<sup>14</sup> Of this, real estate (premise-related expenses, including rents) and the public administration sector benefited the most from universities' operational procurement, receiving 47% and 10% of spending, respectively (Fig. 9).

**Fig. 9. Universities' operational expenditure by industry, 2017-18**<sup>15</sup>



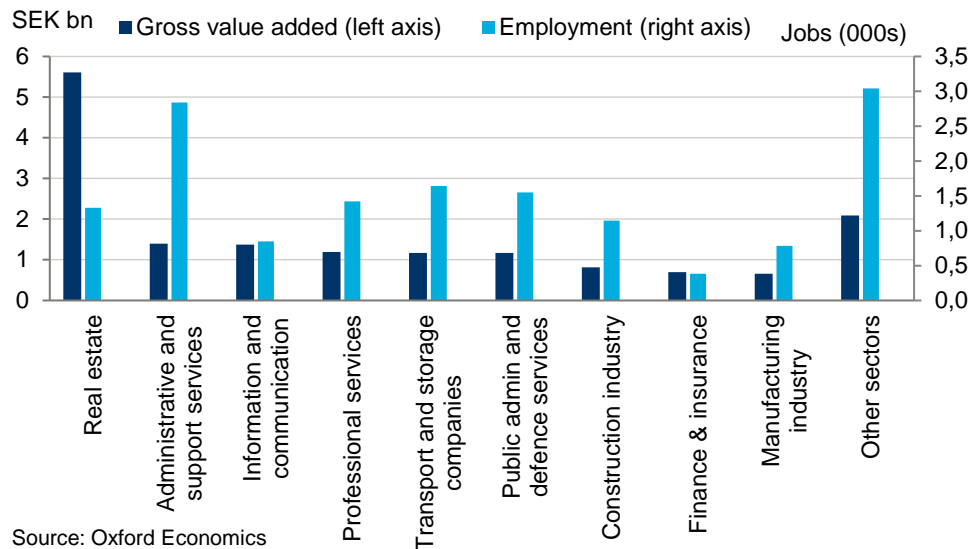
This procurement stimulates economic activity along the sector's Swedish supply chain, as, in turn, universities' suppliers make purchases from their own supply chains.

**In 2017-18, we calculate that universities' SEK 19.6 billion procurement from Swedish businesses supported a SEK 16.2 billion gross value added contribution to Swedish GDP along the sector's domestic supply chain.** Industries which experienced the largest boost to their gross value added from this procurement were real estate and administrative and support services (Fig. 10), accounting for 35% (SEK 5.6 billion) and 9% (SEK 1.4 billion) of the gross value added supported at universities' suppliers, respectively. Universities-supported activity in information and communication services also collectively contributed another SEK 1.4 billion to Swedish GDP in 2017-18.

<sup>14</sup> Education spending has not been included in the supply chain impact as it is captured in the direct impact.

<sup>15</sup> Basic prices exclude expenditure on taxes and imports.

**Fig. 10. The employment and gross value added universities support along their supply chain by industrial sector, 2017-18**



**This indirect GDP impact was associated with an employment contribution of almost 15,000 jobs in Sweden in 2017-18.** Some 19% of these were in the administrative services sector, and a further 11% were employed by the transport and storage sector. Fewer jobs were supported in real estate and ICT, compared to their share of gross value added, as these sectors have higher labour productivity.

**Universities' supply chain expenditure is estimated to have generated SEK 4.4 billion in tax receipts along its supply chain.** This encompasses corporation tax and labour taxes, such as income tax and social security contributions.

### 2.2.2 Universities' induced impact

The third and last expenditure channel is the "induced" impact. This describes the gross value added, employment, and tax receipts supported by the universities' and their suppliers' payment of wages to staff, who spend a proportion of this income in the consumer economy.

**In 2017-18, the higher education sector paid its employees in Sweden a total of SEK 37.6 billion in gross wages.**<sup>16</sup> University employees, and workers at firms in universities' supply chains, spend part of their disposable income at retail, leisure and other outlets. This in turn supports economic activity at these establishments, and in those businesses' domestic supply chains.

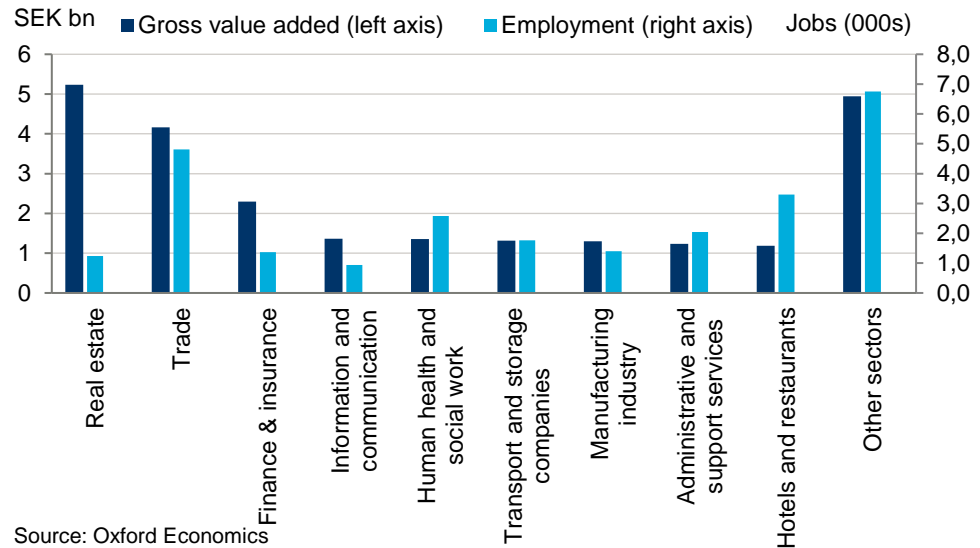
**We estimate that this wage-financed consumption supported a SEK 24.4 billion contribution to GDP in 2017-18.** The employment created by wage-financed consumer spending benefits a wide range of industries. The greatest

<sup>16</sup> This was estimated using average salaries for selected occupations and the numbers employed by the higher education sector in each specific occupation. The total gross wage figure was then cross checked against UKÄ's staff costs figure to ensure consistency.



boost in value added was seen in real estate (Fig. 11), and the retail trade sector, where gross value added increased by SEK 5.2 billion and SEK 4.2 billion, respectively.

**Fig. 11. The employment and gross value added supported by universities' and their suppliers' payment of wages, 2017-18**



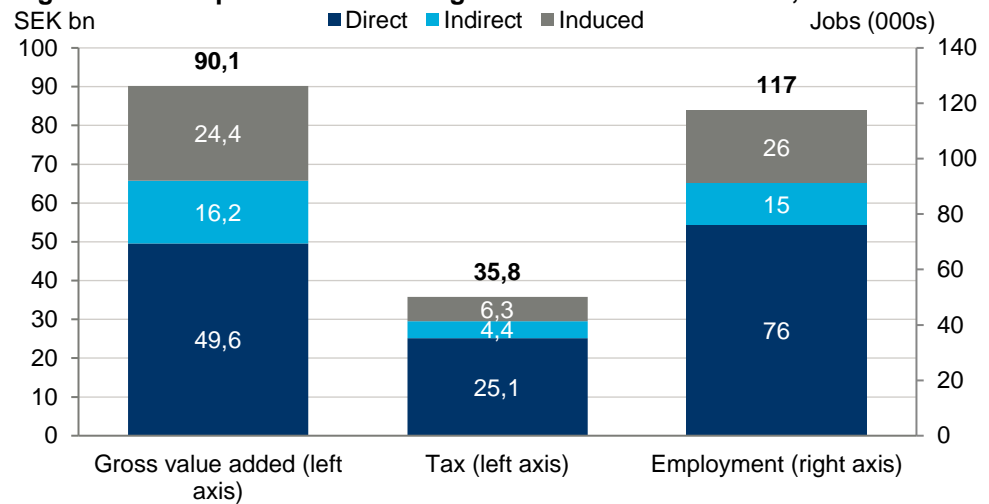
**Wage-consumption is estimated to have supported 26,200 jobs in 2017-18.** The employment supported by this wage-financed consumer spending benefits a wide range of industries, with the pattern of activity by sector very different to that seen in the indirect channel. Some 4,800 people, or 18% of the total, were employed in the retail and wholesale industry, while 3,300 people, or 13%, worked in the hospitality industry (including at restaurants, hotels, and amusement and recreational services providers).

**Swedish universities' wage consumption impacts supported some SEK 6.3 billion in tax contributions.** This encompasses corporation taxes and labour taxes such as income tax and social security contributions.

### 2.3 UNIVERSITIES' TOTAL EXPENDITURE IMPACTS

**Aggregating across the direct, indirect and induced economic impacts, we calculate that universities' total economic contribution to Swedish GDP amounted to SEK 90.1 billion in 2017-18.** This equated to 1.9% of the economic activity that occurred in Sweden in the same year. To put this into context, universities supported a similar gross value added contribution to the entire GDP of Kalmar County, home to the island of Öland, designated as a World Heritage Site by UNESCO.

Analysis of where the gross value added was created suggests that some SEK 49.6 billion was generated at universities themselves, and SEK 40.6 billion elsewhere in the economy (Fig. 12). This suggests universities' gross value added multiplier was 1.82, so for every SEK 1 million in gross value added generated on campus, a further SEK 0.82 million in gross value added was supported elsewhere in the Swedish economy.

**Fig. 12. Total impact of Swedish higher education institutions, 2017-18**

Source: Oxford Economics

**In 2017-18, universities' impact on the Swedish labour market amounted to 117,400 jobs.** This equated to roughly 2.3% of all employment in Sweden. Universities therefore had an employment multiplier of 1.54. In other words, for every 100 jobs located on campus, universities supported a further 54 jobs in other industries across the Swedish economy.

**Further, summing the three channels of impact, we find that universities' expenditure supported around SEK 35.8 billion in tax receipts in 2017-18.** This encompasses corporation tax and labour taxes (including income tax, and employer social security). This tax revenue was equivalent to 3.3% of total central government revenue in that year.<sup>17</sup>

<sup>17</sup> Government Offices of Sweden, "Central government budget in figures" <<https://www.government.se/articles/2019/09/central-government-budget-in-figures/>> [accessed 28 October 2019]

# 3. IMPACT OF INTERNATIONAL STUDENTS AND VISITORS SPENDING

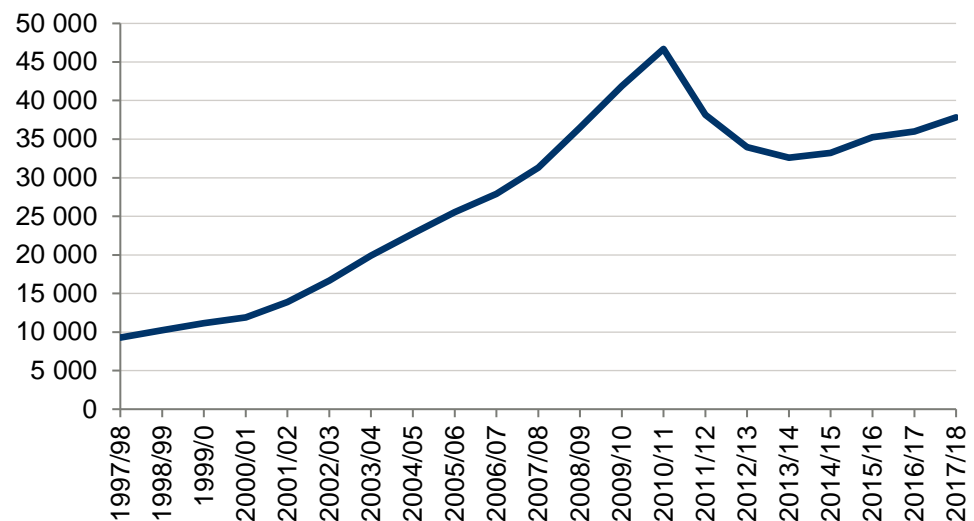
## 3.1 INTERNATIONAL STUDENTS' SUBSISTENCE EXPENDITURE

Every year, universities attract a substantial number of overseas students into Sweden. These students then spend money on a wide range of goods, services and activities in the local economy. As this expenditure is additional to that undertaken by Swedish residents, it creates extra activity in the domestic economy.

This chapter analyses the number of international students who come to Sweden to study and the scale of their off-campus subsistence spending. The term off-campus implies the income is not received by the university at which they study. Therefore, expenditures on university-provided course-related activities such as tuition fees and field trips are excluded, as the value of this spending is captured in Chapter 2 of this report. This section presents the number of jobs, the gross value added and tax receipts international students' off-campus subsistence spending generates in Sweden.

**There were approximately 37,800 international students enrolled at Swedish universities in 2017-18**, up from 35,900 in the previous academic year (Fig. 13). Figures show that 64% of them were full degree students (24,300), while the remaining 36% were exchange students (13,600). International students accounted for 11% of the student body registered at Swedish universities. The most represented countries were Germany, Finland and China.

**Fig. 13. International students enrolled at Swedish universities**



Source: Swedish Higher Education Authority

**International students spent an estimated SEK 2.4 billion in the Swedish economy in 2017-18.** This figure includes subsistence spending like accommodation, food, and leisure activities. Student subsistence spending has been calculated using the cost of living in Sweden, produced by Study in Sweden, an organisation promoting Sweden as a higher education destination.<sup>18</sup>

**We have not made an allowance for the proportion of subsistence spending funded by Swedish earnings.** This is because evidence suggests that, while international students are allowed to work while studying in Sweden, opportunities for part-time work are limited and most jobs require knowledge of Swedish.

**The subsistence spending of international students generated an estimated SEK 2.6 billion of gross value added in Sweden in 2017-18.** This economic activity was stimulated both from the initial supplier and along their supply chain, but also through the wage consumption impacts detailed as part of the induced impact.

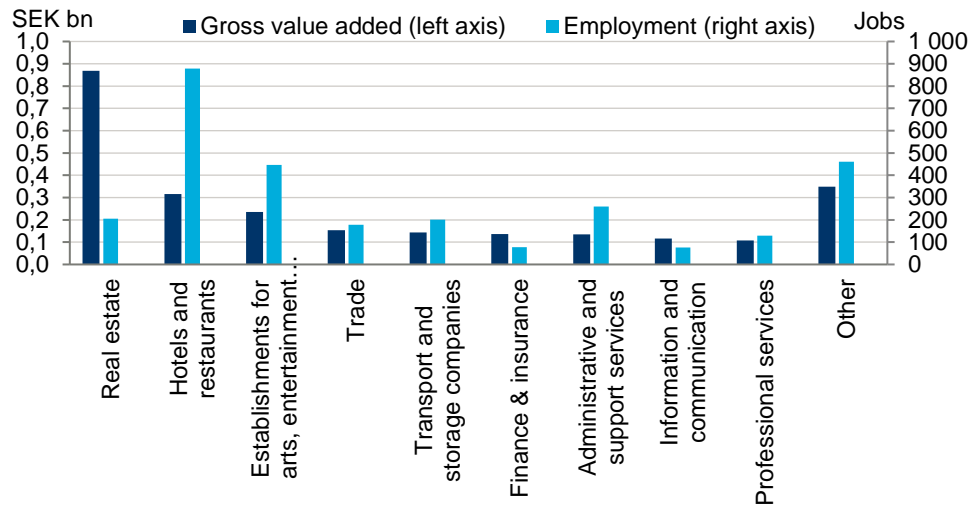
**Rent payments for accommodation meant the real estate sector benefitted the most from international students' expenditure.** Its gross value added contribution was almost SEK 870 million, or 34% of the total impact from this expenditure (Fig. 14).

**The hospitality and entertainment sectors were also significant beneficiaries of the international students' subsistence spending.** The SEK 320 million and SEK 240 million boost to their gross value added comprised 12% and 9% of the total increase in value added from the presence of the international students, respectively.

**International students' subsistence expenditure supported an estimated 2,900 jobs in Sweden in 2017-18.** Of these, nearly 880 jobs, or 30%, were in the hospitality sector. The entertainment sector was the second largest beneficiary, with an additional 450 jobs, or 15% of the total due to the international students spend.

<sup>18</sup> "Cost of Living in Sweden", in *Study in Sweden* <<https://studyinsweden.se/life-in-sweden/cost-of-living/>> [accessed 9 August 2019] It should be noted that no allowance was made for university-provided housing. This is because UKÄ's report suggests that, unlike other countries where supplying accommodation is the responsibility of the university, in Sweden housing is paid for by the student. In other words, we assumed that international students do not reside in university-provided accommodation. Similarly, Swedish universities tend to not provide internal catering facilities, so expenditure on food and meals was treated as off-campus.

**Fig. 14. The impact of international students' off campus subsistence spending, 2017-18**



Source: Oxford Economics

**The economic activity and employment sustained by international students' subsistence spending also generated SEK 660 million in tax revenues for the Swedish national and municipal government in 2017-18.**

This figure encompasses corporation tax and labour taxes (including income tax and social security contributions). It was sufficient to pay the salaries of 1,820 social workers.<sup>19</sup>

### 3.2 VISITORS' EXPENDITURE

Friends and relatives might visit international students studying at Swedish universities. Parents may travel to Sweden to drop off or collect their children, attend open days and graduation ceremonies, or visit whilst on holiday. As the expenditure they undertake in Sweden is additional to that spent by local residents, it stimulates extra economic activity within the country.

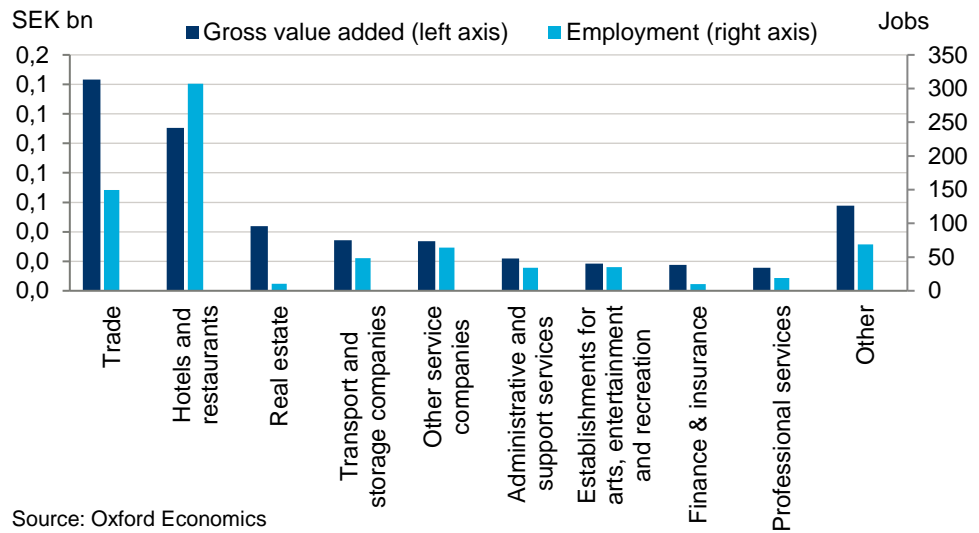
Unfortunately, it is not known how many visitors from home each international student receives. The analysis (described in detail in the appendix) uses data on students' nationality, the nationality of the wider population, and the origin of visitors to friends and relatives in Sweden to estimate the number of visitors each student receives, and how much they spend.

**In 2017-18, visitors to international students in Sweden spent an estimated SEK 530 million.** In the first place, this expenditure is likely to benefit the retail and hospitality sectors. However, such impact will also ripple out along their supply chains to the rest of the economy, with the associated wage-consumption impacts.

<sup>19</sup> SCB, "Average monthly pay, pay dispersion etc., non-manual workers private sector (SLP) by occupational (SSYK 2012), sex, observations and year". The average total pay for a social worker was SEK 362,400 per annum in 2018.

Overseas visitors' spending generated an estimated SEK 500 million in gross value added in 2017-18. It supported a further 750 jobs and SEK 150 million in tax receipts.

**Fig. 15. The impact of visitors to international students, 2017-18**



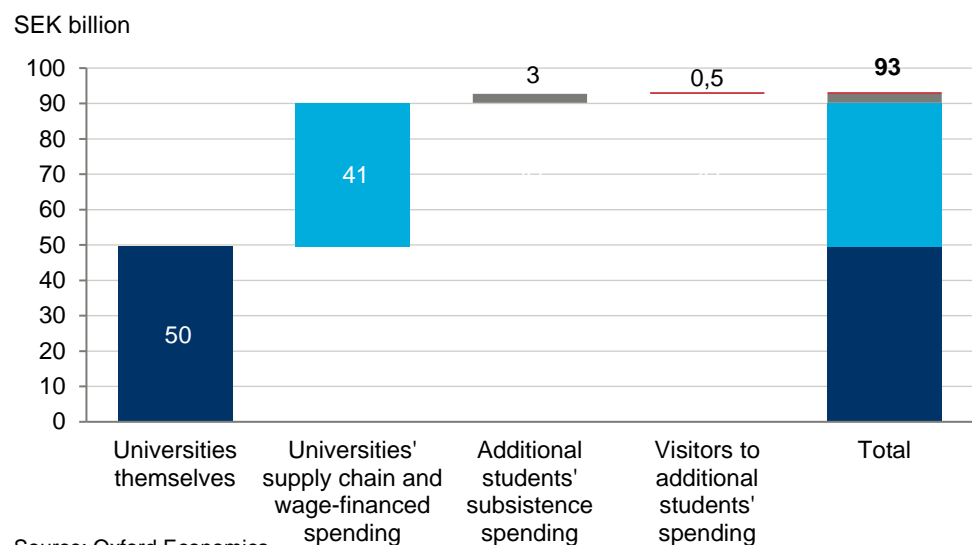
## 4. ECONOMIC IMPACT OF UNIVERSITIES, THE INTERNATIONAL STUDENTS THEY ATTRACT AND THEIR VISITORS

The total economic contribution universities make to the Swedish economy is the sum of the three different streams of expenditure they support. This includes the expenditure they undertake to operate, their procurement and payment of wages (Chapter 2); the expenditure of the international students they attract into Sweden (Section 3.1); and those students' visitors' expenditure (Section 3.2).

**In 2017-18, universities' expenditure, and that of their international students and their visitors, stimulated SEK 93 billion of gross value added** (Fig. 16). This accounted for 1.9% of Swedish GDP in the same period. Put another way, around SEK 1 in every SEK 52 of Swedish GDP was attributable to the activities of universities and their international students and visitors.

**Of this contribution, SEK 50 billion, or 53%, was generated by universities themselves on campus.** Their procurement expenditure and payment of wages stimulated another SEK 41 billion elsewhere in the economy or 44% of the total. The international students' and their visitors' expenditure jointly supported the remaining SEK 3 billion, or 3%.

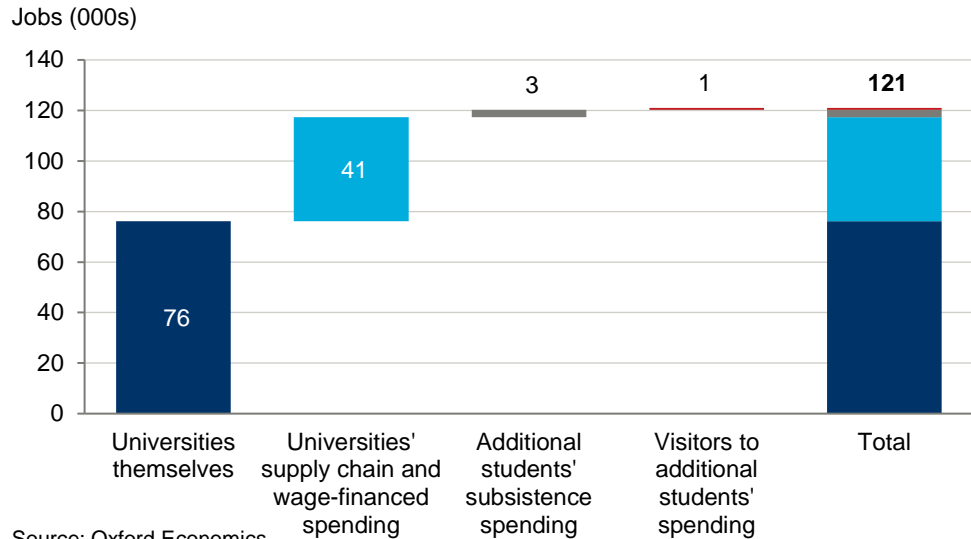
**Fig. 16. Total gross value added sustained by Swedish universities, 2017-18**



**In total, universities and their international students and visitors supported over 121,000 jobs in 2017-18.** This was equivalent to 2.4% of total

Swedish employment. Of this employment, more than 76,000 workers, or 63%, were employed by the universities themselves. A further 41,000 jobs, or 34%, were supported by universities' indirect and induced impacts (Fig. 17). Another 4,000 jobs, or 3%, were sustained by international students and their visitors' expenditure.

**Fig. 17. Total employment supported by Swedish universities, 2017-18**



**Swedish universities supported SEK 37 billion in tax receipts for the Swedish national and municipal government in 2017-18 (0).** Over 98% of this was related to universities own activities and procurement. The total tax contribution was equivalent to 3.4% of total central government revenue in the same period and it equated to over 80% of the direct funding universities received from government sources in 2017-18.



**Fig. 18. Total impact of Swedish universities, their international students and overseas visitors, 2017-18<sup>20</sup>**

	Universities' operations (Chapter 2)	International students' subsistence spending (Chapter 3.1)	Overseas visitors' spending (Chapter 3.2)	Total impact of Swedish Universities (Chapter 4)
GDP (SEK billion)				
Direct	49.6			49.6
Indirect	16.2	2.0	0.4	18.5
Induced	24.4	0.6	0.1	25.1
<b>Total</b>	<b>90.1</b>	<b>2.6</b>	<b>0.5</b>	<b>93.2</b>
Employment (persons, 000s)				
Direct	76			76
Indirect	15	2	1	18
Induced	26	1	0	27
<b>Total</b>	<b>117</b>	<b>3</b>	<b>1</b>	<b>121</b>
Taxes (SEK billion)				
Direct	25.1			25.1
Indirect	4.4	0.5	0.1	5.0
Induced	6.3	0.2	0.0	6.5
<b>Total</b>	<b>35.8</b>	<b>0.7</b>	<b>0.1</b>	<b>36.6</b>

<sup>20</sup> As explained, subsistence spending of Swedish students is not considered part of the total economic impact, as such spending cannot be treated as truly "additional" to the Swedish economy. The majority of Swedish university students would have remained in Sweden even if the university sector did not exist.

## 5. UNIVERSITIES' CONTRIBUTION TO THE SWEDISH ECONOMY'S PRODUCTIVE CAPACITY

When assessing the value that universities deliver to the Swedish economy, it is possible to consider either the expenditure impacts (known as demand-side) or the impact universities have on the productive capacity of the economy (known as supply-side). An example of demand-side analysis is the standard economic impact approach, which traces the footprint from the spending of universities, international students and their visitors, and has been undertaken in Chapters 2 to 4.

However, the Swedish higher education sector also contributes important "supply side" impacts, through improving the productive capacity of the economy. Two of the most conspicuous ways that universities achieve this are through improving the Swedish skill base, and through driving innovation with their research and development activities. The remainder of this chapter presents an exploration of those impacts.

The findings presented in this section cannot be considered "additive" to those presented in Chapters 2 to 4. The demand-led analysis considers the impact that university-linked expenditures has on economic metrics such as GDP or employment (impacts that may have arisen anyway, in the absence of universities' activities) in a particular year. By contrast, the supply-side impacts discussed here describe how universities boost the productive potential of the economy year after year. The difference between potential and actual, and the different timeframes, mean it is not possible to add the two impacts.

### 5.1 UNIVERSITIES' CONTRIBUTION TO SWEDISH HUMAN CAPITAL

On average, across OECD countries, adults (age 25-64) with a tertiary degree have an earnings advantage of about 54% compared to those with upper secondary education (Fig. 19). In Sweden, the relative earnings of tertiary degree holders are well below the OECD average, even though the share of tertiary-educated people is large (47% in 2017). However, Swedish tertiary-educated people have among the highest employment rates across OECD countries, at 89% in 2017.

Even if relatively smaller than in other OECD countries, gaining a tertiary degree in Sweden brings about positive income uplifts, as illustrated in the remainder of this section.

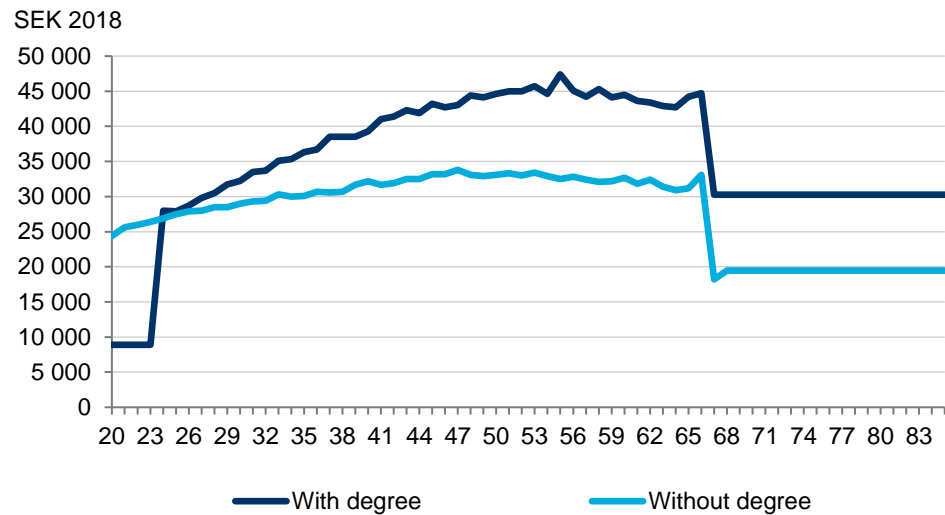
**Fig. 19. Relative earnings of workers, 25-64 year-olds with income from employment, upper secondary education = 100**

Tertiary education relative earnings	
Chile	237
Mexico	195
Hungary	194
United States	175
Turkey	171
Portugal	169
Czech Republic	169
Germany	169
Ireland	168
Slovak Republic	168
Israel	159
Poland	156
France	155
Switzerland	155
<b>OECD average</b>	<b>154</b>
Japan	152
Spain	151
Netherlands	150
United Kingdom	150
Luxembourg	148
Austria	146
Latvia	145
Korea	145
Canada	144
Belgium	141
Finland	141
Greece	140
Italy	138
New Zealand	132
Australia	131
Denmark	129
Norway	127
Estonia	127
<b>Sweden</b>	<b>115</b>

**In 2017-18, some 349,300 students attended and 65,600 graduated from a university in Sweden.** For the graduates that remain in the country, the education received will deepen the pool of skills available within the workforce, which is a driver of productivity and growth. In other words, universities contribute to enhancing the Swedish stock of human capital. Human capital describes the aggregate knowledge and skills of individuals within the Swedish labour market, which are accumulated over time and used in the production of goods and services. It is an important indicator of an economy's long-term health, with higher levels of human capital associated with greater potential output in the future.

The approach adopted for this report follows the method used by the European Commission's *Guide to CBA*.<sup>21</sup> This method estimates the discounted (present) value of individuals' future lifetime employment income.<sup>22</sup> This approach enables us to assess the value of universities' investment in skills by measuring the difference that their qualifications make to their lifetime incomes. This reflects the increased productivity associated with higher education.

**Fig. 20. Monthly salary profile for graduates (excl. postgraduate) compared to high school graduates from the NV and SP programs.**<sup>23</sup>



Source: SCB, SACO, Oxford Economics

**In this section, we measure the impact of universities' investment on human capital during the 2017-18 academic year.** For this assessment, we mapped out the average lifetime earnings patterns of students graduating from university or college against what they would have earned if they had any other lower level of education.

We then aggregated the graduate earnings premium across their lifetime for the 65,600 graduates in 2017/18, factoring in their age. **We find that universities' investment in skills during 2017-18 increased the Swedish stock of human capital by some SEK 83.6 billion.** This reflects the change in highest qualification level among degree holders during that year.

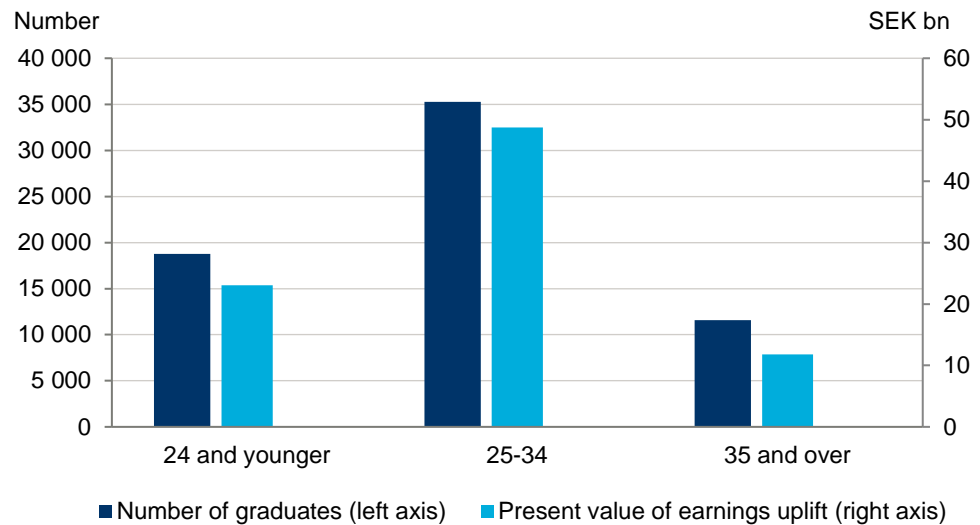
Around 58% of the growth in human capital for the 2017-18 cohort of graduates was seen within those aged 25-34 (Fig. 21). By contrast, mature students (aged 35+) were smaller in number and see a lower lifetime earnings impact.

<sup>21</sup> European Commission, "Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects", December 2014.

<sup>22</sup> For more detail on this methodology, see Appendix.

<sup>23</sup> NV = natural sciences secondary school; SP = social sciences secondary school.

**Fig. 21. Number of graduates and net present value of their lifetime earnings uplift, 2017/18**



Source: Oxford Economics

As explained further in the appendix, this estimate assumes that the higher wages of graduates reflect their greater marginal productivity, on average. In reality, other determinants of wages include idiosyncratic dynamics of (local) labour demand and supply, collective bargaining, prevailing price levels, etc.

In addition, the difference in the lifetime earnings of graduates and non-graduates is assumed to reflect the value of education delivered by the higher education institution, as proxied by the award of the degree. However, other structural variations between these two groups (such as their aspirations, expectations, self-beliefs, etc.) may also drive some of the observed divergence in lifetime earnings.

It should be noted that universities' contributions to the Swedish human capital go beyond disseminating the academic content of traditional degree courses. In 2009, Sweden adopted an entrepreneurship education strategy, implemented by the Swedish Agency for Education. Thanks to this strategy, entrepreneurship education is now embedded across all levels and types of education. In keeping with this strategy, many universities offer enterprise programmes that are focused on equipping students with skills required for the workplace or entrepreneurship.

Examples include internships (also known as a traineeship or praktik in Swedish), knowledge transfer programmes, and the assistance of career counsellors. Moreover, the networks and contacts that students establish at universities, among faculty as well as other students, can form an important foundation for a successful career. These connections increase students' access to new employment or entrepreneurial opportunities, ultimately helping them forge careers in areas where they can be more productive and contribute more to the economy. These factors, in addition to the knowledge and skills imparted through university courses, are contributors to the higher future earnings that are observed among university graduates.

Partly as a result of these initiatives, and thanks to the strong technical training offered in Swedish universities, **a significant number of university graduates go on to be successful entrepreneurs.** For example, the Stockholm University Inkubator develops and accelerates innovative business ideas from researchers, students, alumni and employees, offering start-ups business development support and a personal business coach, as well as workplace, infrastructure, and networking opportunities.

**Swedish universities also offer professional education programmes,** further contributing to the stock of human capital, by providing the opportunity for training throughout an individual's lifetime. Through such courses, universities provide education and upskilling that is focused on the needs of employees, employers, and individuals. For example, Lund University's offer range from half-day courses to entire Master's programmes, often adopting an interdisciplinary approach.

## 5.2 UNIVERSITIES' CONTRIBUTION TO PRODUCTIVITY GROWTH

**Swedish universities undertake a significant amount of research and development (R&D).** In 2017, they performed SEK 38.8 billion of R&D, this was double the amount they undertook in 1997, having allowed for price inflation (Fig. 22).<sup>24</sup>

**Universities' R&D comprises roughly 30% of all the research carried out nationwide.**<sup>25</sup> The Karolinska Institute in Stockholm ranks as the major academic institution in Sweden when it comes to research, with a focus on human health, from basic experimental research to patient-oriented and nursing research.<sup>26</sup> The returns from R&D, however, are not limited to the organisation(s) conducting the activity themselves. The research can also lead to gains for other entities, and benefit the wider economy and society, through so-called "positive spillover impacts". For example, even when research outputs are commercialised, it is impossible to quantify the totality of benefits that these have for society. For medical research, for instance, new technologies can have life-changing impacts on patients, but these benefits are very difficult to capture in monetary terms.

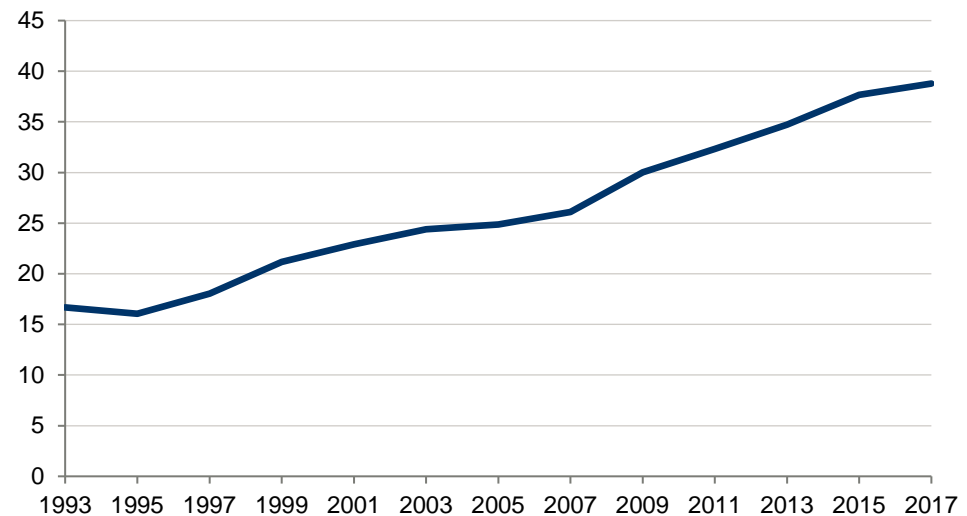
<sup>24</sup> SCB, "R&D expenditure in higher education sector, total by higher education institution, field of science and every other year", 26 October 2018.

<sup>25</sup> Swedish Institute, "Universities aiming for innovation" <<https://sweden.se/society/universities-aiming-for-innovation/>> [accessed 14 November 2019]

<sup>26</sup> Times Higher Education, "World University Rankings 2020" <[https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2020/world-ranking#!/page/0/length/25/sort\\_by/rank/sort\\_order/asc/cols/stats](https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2020/world-ranking#!/page/0/length/25/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats)> [accessed 14 November 2019]

**Fig. 22. R&D investment in higher education sector, 1993-2017**

SEK bn (2017 prices)



Source: SCB, Haver, Oxford Economics

Similar to the human capital contributions, there is no single agreed upon methodology for calculating the returns on investment in research and development, although a number of academic studies have sought to quantify the economic benefits of R&D. Most recently, van Elk et al. (2019) investigated the returns to public R&D investments across 22 OECD countries, finding a 3.1% elasticity for Sweden.<sup>27</sup>

**Drawing upon this article, we follow an input-based approach to estimate the return on research and development undertaken by universities.** This involves first calculating the stock and value of R&D undertaken by all Swedish institutions (including universities), then estimating the knowledge stock built up through these investments, taking into account depreciation. In our estimate, we assume a depreciation rate of 15% a year, following once again the van Elk paper.

**The R&D performed by Swedish universities in 2017** (the last available data point) **is estimated to deliver substantial benefits to Swedish GDP.** These equate to an estimated SEK 6.7 billion in GDP, equivalent to SEK 1,300 for every household in Sweden.

<sup>27</sup> Roel van Elk, Bas ter Weel, Karen van der Wiel, Bram Wouterse, "Estimating the Returns to Public R&D Investments: Evidence from Production Function Models", *De Economist*, 167 (2019): 45-87. The results used here are those of the augmented model, which includes production factors, such as public capital, the stock of inward and outward foreign direct investments and the shares of high-tech imports and exports. This yields a statistically significant positive effect of public R&D on Total Factor Productivity for Sweden. The estimated elasticity equals 3.1% for Sweden.

## WIDER IMPACTS

Universities play a key role in local communities in many ways that are not easily quantified. In this box, we attempt to highlight some of these softer outcomes of the higher education sector that benefit Sweden's economy and society more broadly.

The most relevant contribution of the higher education sector is through **boosting students' skill levels**. In Section 5.1, we looked at the productivity uplift of graduates with a university degree as opposed to non-graduates. This is certainly a widely accepted methodology to estimate the contribution of the education sector in raising human capital levels, but not all benefits of education can be quantified. Education has been found to improve personal lives and help societies run smoothly. According to the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD), educated people are more actively involved in various societal activities such as "voting, volunteering, political interest and interpersonal trust."<sup>28</sup>

Secondly, many universities offer a range of services to help **drive business growth** across Sweden. For example, Stockholm University actively helps its researchers, teachers, and PhD students to develop business ideas, with services ranging from facilitating business partnerships to providing advice on copyrights and financing opportunities. The University also has an incubator and a holding company to provide additional support to entrepreneurs.

Thirdly, several universities in Sweden build **strategic partnerships** with the objective of creating long-term collaborations and enhancing the quality of academic research and education. For instance, Uppsala University has ongoing collaborations on personal mobility (with the municipality of Uppsala being a key partner), education, and recruitment (with ABB being a major partner).

Lastly, universities' students and staff undertake **research**, a core component of the higher education sector. In Section 5.2, we estimated the economic returns to universities' R&D investments, but not all benefits can be robustly quantified. Research projects in Sweden range from research by the Uppsala University's Department of Business Studies into organisation and management to Lund's University's Software Engineering Research Group, which studies software platform management and system safety. Research across such a wide range of disciplines stimulates innovation, leading to new products, processes, and technologies that improve efficiency and productivity. Research in socially important fields like life sciences and education can also have wider benefits, such as improving the efficiency in the use of limited resources in the healthcare and public policy areas.

This study has measured the quantifiable economic value of Swedish universities. This box, however, demonstrates that there are significant wider benefits to the economy and society stemming from the higher education sector. The value of these benefits to the individuals affected, and to society at large, is very difficult to quantify. It is therefore important to understand the economic contribution of the higher education sector as part of this wider context.

<sup>28</sup> OECD, "What are the social benefits of education?", *OECD Education and Skills Today*, 21 January 2013.



## 6. CONCLUSION

This report examined the major contributions the higher education sector has made to the Swedish economy in 2017-18. Over this academic year, universities in Sweden received SEK 73.9 billion in income and made a SEK 49.6 billion direct gross value added contribution.

The Swedish higher education sector makes a major contribution to the national economy through many channels, beginning with its direct operations that support employee jobs and generate value added. In addition, universities stimulate economic activity and employment through other parts of the Swedish economy. Their procurement spending supports activity through their network of direct suppliers, who in turn buy products and services from their own supply chain. The employees of universities and those in their supply chain also spend their wages at consumer facing businesses around Sweden, helping to support further business activity. In addition to these channels strictly related to the universities' operations, higher education institutions also attract international students and visitors, who in turn spend money on their day-to-day activities. These expenditures also stimulate economic activity, employment and tax receipts.

In total, we estimate that the higher education sector's operations, and the expenditure of international students and their visitors, jointly stimulated SEK 93 billion of gross value added in 2017-18. This economic activity supported over 121,000 jobs in the same year.

In 2017-18, the university sector directly employed 76,200 people in Sweden, over 40,400 of whom were female. This was 53% of their workforce, a greater proportion than the share of female employees in the whole economy (48%).

Universities also contribute to the prosperity of the Swedish economy through two other channels. First, their investment in skills during 2017-18 is estimated to have increased the Swedish stock of human capital by some SEK 83.6 billion. This reflects the change in highest qualification level among degree holders during that year. Second, higher education institutions drove innovation and productivity enhancements through their SEK 38.8 billion of R&D investment. This investment is estimated to have supported SEK 6.7 billion in GDP, equivalent to SEK 1,300 for every household in Sweden.

To conclude, above and beyond their core economic impacts, universities bring benefits to the Swedish economy through many other channels. Their effects on growth and skills are of particular benefit to the Swedish economy, especially as a portion of the students remains in the country after graduating, applying their skills to the benefit of the domestic economy and labour market. In addition, programmes at several higher education institutions effectively support growth and innovation among Swedish SMEs, fostering both innovative projects in the early stages, and providing local enterprises with the tools needed to grow to their potential. While these benefits are difficult to quantify, they constitute an important component of the broader role played by the higher education sector in Sweden.

# METHODOLOGICAL APPENDIX

## UNIVERSITY EXPENDITURE IMPACTS

### Direct impact

The estimate for the direct gross value added contribution generated by universities is the sum of universities and colleges' surplus and gross staff costs. This is a method consistent with the principles of national accounting. Direct employment is the headcount of university staff. These data were largely sourced from UKÄ's "Resultaträkning (tkr)" and "Employees in higher education 2018".

Direct taxes have been estimated using UKÄ's employment data, which provides a breakdown of staff by job title. We use average wages by occupation and data on tax allowances and rates to estimate the size of labour taxes paid on universities' staff earnings, including income tax, and employer social security contributions. Due to their charitable status, Swedish universities do not pay corporation tax.

### Indirect impact

To estimate universities' indirect (and induced) GDP impacts, Oxford Economics utilised an input-output (I-O) model of the Swedish economy, using the latest I-O tables published by the SCB.<sup>29</sup> An input-output model gives a snapshot of an economy at any point in time. The model shows the major spending flows from "final demand" (i.e. consumer spending, government spending, investment, and exports to the rest of the world); intermediate spending patterns (i.e. what each sector buys from every other sector—the supply chain in other words); how much of that spending stays within the economy; and the distribution of income between employment income and other income (mainly profits). In essence, an input-output model is a table that shows who buys what from whom in the economy. These data are the most detailed official record of the economic links between different parts of the Swedish economy. The I-O tables used in this study pertain to the calendar year 2015, which was the most recent available at the time of writing.

Using the Swedish I-O tables, Oxford Economics constructed a bespoke impact model that traces the supply chain impact attributable to Swedish universities. The key data inputs for this model were drawn from UKÄ's "Resultaträkning (tkr)", which included information on universities' expenditure. Expenditure was "mapped" to spending categories using I-O tables' data for the education sector.

Our impact model then quantified purchases along universities' complex network of supply chains. These transactions were then translated into gross value added, using Sweden-specific ratios of value added to gross output, sourced from the I-O tables. The impact on employment was modelled using the latest data on value added per head in the industrial sectors, derived from the STAN Industrial Analysis, published by the OECD. These estimates were carried forward to 2018 using Oxford Economics' in-house productivity forecasts for Sweden.

Finally, tax contributions were estimated taking into account data on tax allowances and rates; SCB statistics on corporate tax paid by each industrial sector; and the average wage rates seen in each sector (from SCB's statistics on average basic salary by industrial classification NACE Rev. 2).

### Induced impact

The induced impact was modelled in a similar way. Using wage data from SCB's "Average salary by occupation (SSYK 2012)", mapped to the job titles reported in UKÄ's "Employees in higher education 2018", we were able to estimate the gross wages paid out to universities' employees. Oxford

<sup>29</sup> SCB, "Symmetric input-output tables 2008-2015 SNI2007, ESA2010", 2018

Economics then used household spending data sourced from the I-O tables to model the typical spending profile of university staff, making allowances for “leakages” in the form of imports and savings.

For employees within the supply chains, we used industry-specific ratios of employee compensation per unit of output, in order to forecast how much household wages are supported among the suppliers’ workers. These ratios were sourced from the 2015 I-O tables. Both of these spending streams were then fed into our I-O model for Sweden, to calculate the total impact of this spending. Taxes were calculated using the same methodology as for the indirect impact.

### **INTERNATIONAL STUDENTS’ SUBSISTENCE SPENDING**

Swedish higher education institutions attract students from other parts of the world. The subsistence spending of these students would not otherwise occur in the Swedish economy and is, therefore, part of the overall impact of universities.

Subsistence spending refers to all goods and services except tuition fees. It includes, for instance, the purchases of items required for the facilitation of study—such as transport to university and required books—as well as other consumer expenditure—including spending on food, leisure and social activities.

We estimated international student subsistence spending based on the cost of living in Sweden, presented by “Study in Sweden”.<sup>30</sup> This is estimated as 8,370 SEK per month, disaggregated into the following categories:

- Food: SEK 2,000
- Accommodation: SEK 4,070
- Local travel: SEK 550
- Phone/internet: SEK 300
- Hobby/leisure, miscellaneous: SEK 1,450

The annual student expenditure (SEK 77,300 per student) was based upon an academic year of 40 weeks, from September to June. Full degree students were estimated to spend the full amount over the academic year, whereas we assumed exchange students only spend half the amount. Annual costs were assumed to be the same for all international students, regardless of their nationality.

In order to estimate the impact of students’ spending, it must be put into the same format as the I-O tables. We allocate the spending to the 65 product categories in the I-O tables, according to the type of good or service purchased. Oxford Economics’ models adjust this spending to take into account what proportion of it reflects imports, taxes, and margins made by retailers and transport companies. It does this based on the proportion of spending that is typically made on these components for each industry in the I-O tables.

<sup>30</sup> "Cost of Living in Sweden", in *Study in Sweden* <<https://studyinsweden.se/life-in-sweden/cost-of-living/>> [accessed 9 August 2019]

## OVERSEAS VISITORS TO INTERNATIONAL STUDENTS

International students attract visitors to Sweden from around the world. The spending of these visitors during their stay would not otherwise occur in the Swedish economy and is, therefore, part of the impact of domestic universities, similarly to international student spending.

Results from the 2014 Swedish Border Survey (IBIS) provide detailed data on the spending of international visitors to Sweden, disaggregated by the purpose of the trip and by the nationality of the visitor.<sup>31</sup> This report uses data for those travelling with the purpose of visiting friends and relatives.

Statistics on the number of international students from each country/region were sourced from UKÄ's student mobility data for 2017-18. The SCB records the number of people living in Sweden by country of birth. For the purpose of identifying the spending of those visiting friends and relatives attributable to universities, it is assumed that the proportion of travellers visiting students is the same as that of students in the general population of a nationality.

For instance, if 7% of German nationals living in Sweden were students in 2017-18, then it is assumed that 7% of German nationals travelling to Sweden to visit friends and relatives did so to visit students. As such, 7% of German nationals' spending on visiting friends and relatives is attributable to universities.

Applying this approach to all international students at the 45 universities, colleges, etc. indicates that visitors to these students spent over SEK 500 million in Sweden in 2017-18. This spending is allocated to the 65 industries in the I-O tables and automatically adjusted in the models in the same way as with the subsistence spending. The breakdown of expenditure into goods and services has been calculated using the spending patterns of overseas visitors reported by the IBIS.

## THE IMPACT ON HUMAN CAPITAL

In measuring the impact of universities on Swedish human capital stock, we follow the European Commission's Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects.<sup>32</sup> This uses the sum of discounted lifetime earnings of individuals to estimate the human capital effect of gaining a degree. This approach relies on the assumption that labour is paid according to its marginal productivity, as differences in productivity are calculated as differences in income.

First, we developed a database of lifetime earnings for people with education at university or college level and people with "all other lower" levels of education. These were constructed using earnings data from various sources; firstly, we relied on a bespoke data cut produced by the SCB for Oxford Economics. This presented the average monthly salary of university and college graduates and non-graduates by age. Secondly, we relied on data and assumptions kindly provided by Saco, the Swedish Confederation of Professional Employees. For example, following Saco's methodology, we treated student loans (and grants) as income during the years spent at university and as negative incomes during the repayment period (25 years after graduation). We also used Saco's data to make assumptions on the income drop between the working life and the retirement period.

We then used the database to estimate the year-by-year income differentials between graduates and non-graduates, which is then discounted using a discount factor of 3.5% to work out the net present value of the lifetime earning uplift deriving from gaining the degree.

## THE IMPACT ON PRODUCTIVITY DRIVEN BY RESEARCH AND DEVELOPMENT

<sup>31</sup> Results from the Swedish Border Survey, IBIS 2014, foreign visitors in Sweden

<sup>32</sup> European Commission, "Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects", December 2014.

The statistics used to calculate the stock of research and development investment is from the OECD, which records annual R&D expenditure data.<sup>33</sup> We estimate the benefits of this spending for 2017, as this is the latest year for which data on university R&D expenditure were available. Our methodology closely follows that of van Elk et al..<sup>34</sup> The lifetime value of the investment is estimated using a depreciation rate of 15 percent, also as suggested in the van Elk paper.

We first combine the OECD R&D spending data with depreciation rate assumptions to work out the knowledge stock as of the beginning of 2017. We then look at the R&D investment of higher education institutions during that year and estimate its relative contribution to the Swedish knowledge stock. Lastly, we apply the elasticity coefficient from the van Elk paper to this marginal contribution to estimate the GDP impact of the R&D spending of the university sector.

<sup>33</sup> OECD, "Main Science and Technology Indicators".

<sup>34</sup> Roel van Elk, Bas ter Weel, Karen van der Wiel, Bram Wouterse, "Estimating the Returns to Public R&D Investments: Evidence from Production Function Models", *De Economist*, 167 (2019): 45-87.

# INSTITUTIONS IN THE STUDY

The following is a comprehensive list of all the institutions included in this study:

- (1) Beckmans College of Design
- (2) Blekinge Institute of Technology
- (3) Chalmers University of Technology
- (4) University College Stockholm
- (5) The Erica Foundation
- (6) Ersta Sköndal Bräcke University College
- (7) Swedish Defence University
- (8) Gammelkroppa School of Forestry
- (9) The Swedish School of Sport and Health Sciences
- (10) University of Gothenburg
- (11) Stockholm School of Economics
- (12) Dalarna University
- (13) University of Borås
- (14) University of Gävle
- (15) Halmstad University
- (16) University of Skövde
- (17) Kristianstad University
- (18) University West
- (19) Johannelund School of Theology
- (20) Karlstad University
- (21) Karolinska Institutet
- (22) University College of Arts, Crafts and Design
- (23) Royal Swedish Academy of Fine Arts
- (24) Royal College of Music
- (25) Royal Institute of Technology
- (26) Linköping University
- (27) Linnaeus University
- (28) Luleå University of Technology
- (29) Lunds University
- (30) Malmö University
- (31) Mid Sweden University
- (32) Mälardalen University College
- (33) Newman Institute
- (34) Swedish Red Cross University College
- (35) Sophiahemmet University
- (36) Jönköping University
- (37) Stockholm University of the Arts
- (38) Stockholm University College of Music Education
- (39) University of Stockholm
- (40) Swedish University of Agricultural Sciences
- (41) Södertörn University
- (42) Umeå University
- (43) Uppsala University
- (44) Örebro School of Theology
- (45) Örebro University



**Global headquarters**

Oxford Economics Ltd  
Abbey House  
121 St Aldates  
Oxford, OX1 1HB  
UK

**Tel:** +44 (0)1865 268900

**London**

4 Millbank  
London, SW1P 3JA  
UK

**Tel:** +44 (0)203 910 8000

**Frankfurt**

Marienstr. 15  
60329 Frankfurt am Main  
Germany

**Tel:** +49 69 96 758 658

**New York**

5 Hanover Square, 8th Floor  
New York, NY 10004  
USA

**Tel:** +1 (646) 786 1879

**Singapore**

6 Battery Road  
#38-05  
Singapore 049909

**Tel:** +65 6850 0110

**Europe, Middle East  
and Africa**

Oxford  
London  
Belfast  
Frankfurt  
Paris  
Milan  
Stockholm  
Cape Town  
Dubai

**Americas**

New York  
Philadelphia  
Boston  
Chicago  
Los Angeles  
Toronto  
Mexico City

**Asia Pacific**

Singapore  
Hong Kong  
Tokyo  
Sydney  
Melbourne

**Email:**

[mailbox@oxfordeconomics.com](mailto:mailbox@oxfordeconomics.com)

**Website:**

[www.oxfordeconomics.com](http://www.oxfordeconomics.com)

**Further contact details:**

[www.oxfordeconomics.com/  
about-us/worldwide-offices](http://www.oxfordeconomics.com/about-us/worldwide-offices)



**Missiv till punkt 20**  
Förbunds församlingen  
Den 18 mars 2020

## **Arbetsgruppen kring Agenda 2030**

### **Dokument**

- Lärosätenas bidrag till Agenda 2030

### **Förslag**

*Förbunds församlingen tar del av informationen och diskuterar fortsatt hantering av frågan.*

### **Bakgrund**

Agenda 2030 antogs av FN år 2015. Det övergripande syftet att alla världens länder och regeringar fram till år 2030 ska avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa och vidta åtgärder för att uppnå varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

Föreliggande promemoria har utarbetats av SUHF:s arbetsgrupp för Agenda 2030 som verkar inom det uppdrag som är givet till SUHF:s expertgrupp för samverkan. Syftet är att promemorian ska ligga till grund för diskussioner och gemensamma ställningstaganden rörande hållbar utveckling inom högre utbildning och forskning.

Arbetsgruppen rekommenderar att Sveriges lärosäten fortsätter bidra till Agenda 2030 genom att fokusera på följande:

- Integrera hållbarhet och Agenda 2030 i utbildningen.
- Konkretisera hållbar utveckling genom Agenda 2030 och de globala målen i verksamheten.
- Utveckla flervetenskap genom disciplinövergripande och/eller lärosätesövergripande projekt.
- Främja progression inom hållbar utveckling och i relation till ämnen i utbildningsprogrammen.
- Stimulera kompetensutveckling på alla nivåer och brett i verksamheten.
- Skapa arenor för att fånga upp och vidareutveckla engagemang hos medarbetare och studenter.



SUHF:s Arbetsgrupp Agenda 2030

Version: 200216



## Agenda 2030 – lärosätenas ansvar

### Arbetsgruppens medlemmar

Johanna Adami, *rektor*, Sophiahemmet Högskola (ordförande)  
 Björn Brorström, *professor*, Högskolan i Borås  
 Mattias Goksör, *prorektor*, Göteborgs Universitet  
 Ylva Hillbur, *vice rektor för internationella relationer*, Sveriges Lantbruksuniversitet  
 Mårten Jansson, *samverkansstrateg*, Sophiahemmet Högskola  
 Catherine Legrand, *prorektor*, Linnéuniversitetet  
 Linn Svärd, *styrelseledamot*, Sveriges förenade studentkårer

### Inledning

På uppdrag av Förenta nationerna (FN) publicerade Världskommissionen för miljö och utveckling 1987 *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*, den så kallade Brundtlandrapporten. Kommissionens uppgift var att utarbeta förslag till långsiktiga miljöstrategier för en hållbar utveckling. Dessa skulle sedan fungera som det överordnade ramverket för allt miljöarbete. I rapporten formulerades följande definition för hållbar utveckling: *En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.*

Efter publiceringen av Brundtlandrapporten har FN:s medlemsstater utvecklat det världsgemensamma ansvaret för hållbar utveckling genom Rio-deklarationen (1992), Millenniemålen (2000), Dakar-ramverket (2000), Rio +20 (2012) och Agenda 2030 (2015). Agenda 2030 är universell och har det övergripande syftet att alla världens länder och regeringar fram till år 2030 ska avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor

i världen, främja fred och rättvisa och vidta åtgärder för att uppnå varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Agenda 2030 syftar även till att säkra alla individers politiska, medborgerliga, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Agendan är transformativ och siktar mot en omfattande och snabb global förändring. Den är också integrerad och måste genomföras i samarbete mellan olika nivåer och aktörer i samhället och i samarbete över gränser lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. När världens regeringar antog Agenda 2030 åtog de sig att genomföra den utifrån sina egna förutsättningar och med nationellt relevanta mål. Sveriges måluppfyllelse bör alltså ses i relation till såväl nationella mål som till de målsättningar som överenskommit globalt.

Agenda 2030 består av fyra delar: en politisk deklaration, ett målramverk (17 globala mål och 169 delmål), medel för genomförande samt ett ramverk för uppföljning och ansvarsskyldighet. Ansvar för genomförandet av Agenda 2030 är gemensamt och avser alla människor och alla länder. Det yttersta ansvaret för att genomföra målen vilar på varje regering. Utöver staternas ansvar krävs engagemang från civilsamhället, kommuner, regioner och näringsliv. Högre utbildning och forskning är centralt för att verifiera befintlig kunskap, utveckla nya kunskaper, förmedla kunskaper och bidra till implementering av lösningar på samhällsliga utmaningar och därmed verka för att uppnå social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet till år 2030.

Föreliggande promemoria har utarbetats av SUHF:s arbetsgrupp för Agenda 2030 som verkar inom det uppdrag som är givet till SUHF:s expertgrupp för samverkan. Syftet är att promemorian ska ligga till grund för diskussioner och gemensamma ställningstaganden rörande hållbar utveckling inom högre utbildning och forskning.

### **Ansvar och förväntningar**

En bestämmelse om att lärosätena har ett uttalat ansvar att främja en hållbar utveckling infördes i högskolelagen 2006 (SFS 2005:1209). I 1 kap. 9 § i högskolelagen anges *att högskolorna i sin verksamhet skall främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa.*

Politik, näringsliv och samhälle har stora och berättigade förväntningar på att forskning och högre utbildning skall bidra till hållbar utveckling och ett gott samhälle. Därför måste lärosätena, enskilt och tillsammans, utveckla genomtänkta förhållningssätt och strategiska perspektiv på hållbarhet inom utbildning, forskning och samverkan. Vetenskap och forskningsanknuten utbildning av högsta kvalitet är grunden för framtidens lösningar och för att bidra till genomförandet av Agenda 2030.

### **Förutsättningar och uppdrag**

Inom högre utbildning tillägnas sig människor såväl generella färdigheter som specifika kompetenser. De förvärvar kunskaper som rustar dem för att möta samhällets utmaningar. Forskningen ger nya perspektiv på viktiga grundfrågor och bidrar på olika sätt till social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet

För att lärosätena bäst ska kunna hantera sitt uppdrag fordras att de i hög grad är självständiga samhällsaktörer. Akademisk frihet, integritet och utrymme för kritisk dialog är grundförutsättningar för hög kvalitet inom utbildning och forskning. I kombination med öppenhet och väl utvecklade och förtroendefulla relationer mellan lärosätena och andra aktörer i samhälle och näringsliv skapar det gynnsamma förutsättningar för samhällets långsiktiga kunskapsförsörjning. Lärosätenas hållbarhetsarbete kan aldrig bedrivas frikopplat från forskning och utbildning utan behöver integreras i enskilda projekt, forskning och utbildning för att ge förutsättningar att bli mer djupgående.

Forskare, lärare och studenter som genom Agenda 2030 exponeras för problemställningar och utmaningar i det omgivande samhället får insikter som går att omsätta i förnyelse och kvalitetsutveckling i forskning och utbildning. Samverkan och utveckling av nya kunskapsområden är därmed både mål och kännetecknande för lärosätenas bidrag till Agenda 2030. Lärosätenas uppgift är också att identifiera kunskapsluckor och att kritiskt utvärdera målen i Agenda 2030 och hur de uppfylls.

### **Perspektiv och ställningstaganden - på detta sätt kan lärosätena bäst bidra till Agenda 2030**

#### Flervetenskap

För att uppnå samstämmighet kring hållbar utveckling behöver det finnas en vetenskaplig grund för åtgärder inom såväl offentlig och privat förvaltningen som inom lärosätenas verksamhet. Denna grund bygger i flera fall på ett tvärsektoriellt angreppssätt som ofta kräver flervetenskaplig överblick och kompetens. Hållbarhetsperspektiv och mål i Agenda 2030 bör föras in i utbildning och forskning där de passar och är naturliga ur ett ämnesperspektiv.

Utvecklingen kräver nya angreppssätt, forskningsprogram som möter samhällsutmaningarna, samarbete över disciplinära gränser och innovativa lösningar. Lärosätena behöver stimulera och utveckla flervetenskapliga ansatser och arbetssätt samtidigt som ämnesutveckling sker. Ansvariga för innehållet i utbildningsprogram och kurser måste prioritera mellan utrymmet för ämnet och utrymmet för att utveckla kunskaper och kompetenser för hållbar utveckling.

#### Organisation

Kvaliteten i hållbarhetsarbetet stöds av systematik, tydliga ledningsbeslut, förankring och mandat hos alla ledare inom lärosätena. Detta kräver att flera personer och kompetenser involveras på alla organisatoriska nivåer och att regelverk och rutiner utarbetas, beslutas och följs. En formalisering av arbetet måste förenas med fortsatt visions- och strategiarbete för att befästa och utveckla hållbarhetsarbetet. Genomförande däremot kräver engagemang i verksamheten och delaktighet av studenter och medarbetare. Förändringsarbete kräver tid och det är viktigt att vara medveten om förutsättningarna för förändring vid lärosätena.

#### Meritering

Långsiktiga målformuleringar liksom nya och befintliga uppdrag för universitets- och högskolesektorn behöver innefatta Agenda 2030. Ansvar måste vara tydligt och hållbarhetskicklighet som tillför kvalitet till lärosätenas kärnverksamheter bör värderas och belönas där det är relevant. Sådan hållbarhetskicklighet bör vägas in tillsammans med vetenskaplig, pedagogisk och annan skicklighet, men innehåll och former måste kunna variera mellan olika lärosäten, och mellan olika typer av anställningar inom ett lärosäte.

#### Kvalitet

Med utgångspunkt från att hållbarhetsuppgiften är en integrerad del av forskning och utbildning, är hållbarhetskvalitet en aspekt av forsknings- respektive utbildningskvalitet. Ur lärosätessynpunkt bör kvalitet i hållbarhet ytterst definieras utifrån de mål lärosätet beslutat om för hållbarhet i alla dimensioner, med särskild tonvikt på hur hållbarhet långsiktigt bidrar till kvalitet och relevans i utbildning och forskning. Kvalitetsvärdering bör i det perspektivet förhålla sig till uppfyllande av uppsatt ambitionsnivå inom lärosätet. Ur ett omgivningsperspektiv handlar kvalitet i hållbarhet dels om att motsvarande måluppfyllelse

finns hos de partners ett lärosäte samverkar med, dels om det uppnådda resultatet av hållbarhetsarbetet i form av samhällseffekter.

### Mål

Att tydliggöra målen vid utveckling av hållbarhetsperspektivet vid lärosäten kan bilda grund för en kravspecifikation för det hållbara lärosätet. Det finns ingen principiell motsättning mellan att bedriva forskning och utbildning av högsta akademiska kvalitet och väl utvecklat hållbarhetsarbete och fokus på Agenda 2030. Samtidigt måste olika målkonflikter uppmärksammas. Det finns också konflikter mellan vad som är framgångsrikt på kort sikt och på lång sikt. Därutöver påverkar politiska beslut samt att lärosäten alltid måste göra val och prioriteringar i förhållande till tid, kraft och resurser. Även om det långsiktiga och överordnade målet är att lärosätena så mycket som möjligt ska tjäna det samhälle de är en del av finns konkreta avvägningar som behöver hanteras.

### Etik

Kunskap om hur olika politiska åtgärder påverkar den akademiska friheten är central. Lärosätenas unika betydelse kan beskrivas i termer av att vara samhällets intellektuella motor och kritiska spegel. Det förutsätter forskning och utbildning av hög kvalitet, där det fria sökandet efter ny kunskap står i centrum. För att kunna nå dessa mål krävs också att lärosätena har en stark och självständig ställning i samhället. Universitetens Magna Charta anger som sin första grundläggande princip att universitetet är en autonom institution i samhället: *För att tillgodose omvärldens behov måste universitetens forskning och undervisning vara moraliskt och intellektuellt oberoende av alla politiska, ideologiska och ekonomiska maktgrupperingar.* För att inte kollidera med sådana krav måste hållbarhet karakteriseras av ömsesidighet, öppenhet och delaktighet med bibehållen integritet för inblandade aktörer. De generella krav som gäller avseende god forskningssed och etik måste gälla även för gemensamma hållbarhetsprojekt. Konkret kommer dessa överväganden in när det gäller frågor om vem ett lärosäte önskar samverka med, hur hållbarhet organiseras och hur resultaten av hållbarhet kan och får nyttjas. Etiska bedömningar bör alltid ingå när en hållbarhetsinsats övervägs. En förutsättning för all hållbarhet är att akademiska kärnvärden respekteras.

### **Rekommendationer**

Sveriges lärosäten bör fortsätta bidra till Agenda 2030 genom att fokusera på följande<sup>1</sup>:

- Integrera hållbarhet och Agenda 2030 i utbildningen.
- Konkretisera hållbar utveckling genom Agenda 2030 och de globala målen i verksamheten.
- Utveckla flervetenskap genom disciplinövergripande och/eller lärosätesövergripande projekt.
- Främja progression inom hållbar utveckling och i relation till ämnen i utbildningsprogrammen.
- Stimulera kompetensutveckling på alla nivåer och brett i verksamheten.
- Skapa arenor för att fånga upp och vidareutveckla engagemang hos medarbetare och studenter.

<sup>1</sup> Punkterna sammanfaller till viss del med rapporten *Mycket görs, mycket mer behöver göras*. Universitets och högskolors bidrag till hållbar utveckling. Brorström B, Pahlsson B. Vinnova Rapport VR 2019:6.



**Missiv till punkt 24**  
Förbunds församlingen  
den 18 mars 2020

## **Förbunds församlingar 2021**

### **Dokument**

--

### **Förslag**

*Förbunds församlingen beslutar att vårens förbunds församling 2021 ska genomföras den 10 mars på Mälardalens högskola i Eskilstuna och höstens årskonferens och förbunds församling den 19-20 oktober på Luleå tekniska universitet.*

### **Bakgrund**

Mälardalens högskola bjuder in till förbunds församling den 10 mars 2021 i Eskilstuna och Luleå tekniska universitet till årskonferens och förbunds församling den 19-20 oktober 2021.